

DE SOLIDAIRE PREMIEREGELING

Het nieuwe pensioenstelsel: van wet naar uitvoering van een solidaire premiereregeling

Achmea Pensioenservices | 20 maart 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Inleiding	5
1. Naar een nieuwe wereld: premiereregelingen	8
1.1 Doel: een toekomstbestendig pensioenstelsel	8
1.2 Twee soorten premiereregelingen	8
1.3 Van een pensioentoezegging naar een premietoezegging	9
1.4 Vermogensbeheer en pensioenadministratie in het nieuwe stelsel	13
1.5 Naar een gelijkblijvende premie met leeftijdsafhankelijke opbouw	14
1.6 Premies en compensatiestaffels	14
1.7 (Geen) onverdeeld vermogen: kosten en toeslagen in opbouwfase	17
2. Nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheid	18
2.1 Nabestaandenpensioen	18
2.2 Geharmoniseerd partnerbegrip	24
2.3 Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	25
2.4 Arbeidsongeschiktheidspensioen en de optie van verzekeren	27
3. Leeftijdsafhankelijk beleggen	29
3.1 Leeftijdsafhankelijk beleggingsbeleid	29
4. De solidaire premiereregeling	33
4.1 De solidaire premiereregeling in het kort	33
4.2 Collectief beleggingsbeleid	34
4.3 Risicohouding en risicomaatstaven	35
4.4 Impliciet toedelen van rendementen	37
4.5 Een indirecte of directe beschermingsportefeuille	39
5. Toedelen rendementen	42
5.1 Beschermingsrendement	42
5.2 Toedelen overrendement	48
6. De solidaire regeling in de administratie	52
6.1 Impliciete toedeling in de administratie	52

6.2	Aansluiting en gegevensuitwisseling vermogensbeheer	55
7.	Delen van langlevensrisico's	57
7.1	Delen van micro-langlevensrisico	57
7.2	Delen van het macro-langlevensrisico	58
8.	De uitkeringsfase in de solidaire regeling	60
8.1	Uitkeringsfase	60
8.2	Gelijke aanpassingen van de pensioenen in de uitkeringsfase	62
8.3	Spreads van resultaten: een uitsmeermechanisme	64
8.4	De spreidingsmethodieken	65
8.5	Geheugenloos spreiden in de solidaire premieregeling	66
9.	De solidariteitsreserve	68
9.1	Solidariteitsreserve	68
9.2	Delen micro-langlevensrisico via de solidariteitsreserve	68
9.3	Delen macro-langlevensrisico via de solidariteitsreserve	70
9.4	Alle opties voor het delen micro- en macro-langlevensrisico op een rij	72
10.	Stabiliseren uitkering met solidariteitsreserve	73
10.1	Beschermen koopkracht met de solidariteitsreserve	75
11.	Overige whitepapers	77
Contact		78

Voorwoord

HET NIEUWE PENSIOENSTELSEL: VAN WET NAAR UITVOERING MET DE SOLIDAIRE PREMIEREGELING

We stappen met zijn allen over naar een nieuwe wereld

Dat raakt veel van uw en onze denkbeelden, keuzeprocessen en opgedane kennis. De Wet toekomst pensioenen is nog niet gereed. Maar wij kijken nu al naar wat er verandert, hoe het precies werkt en wat de impact ervan is op onze dienstverlening. Ons uitgangspunt is een transparante en eenvoudige uitvoering. Dat doen we voor de solidaire premiereregeling en de flexibele premiereregeling.

Begrijpelijk en kostenefficiënt in het belang van de deelnemer

In deze paper beschrijven we de techniek en de uitvoeringsaspecten van een solidaire premiereregeling. Hoe gaan we het doen? We maken daarin keuzes. Het belang van de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden van onze pensioenfondsklanten staat voorop bij de uitvoeringskeuzes. Pensioenfondsen kunnen kiezen tussen de generieke keuze en opties voor uitvoering van de solidaire premiereregeling.

Samenwerking is cruciaal

Duidelijk is dat de transitietijd kort is. Alle pensioenfondsen maken immers in een aantal jaar de transitie door. Het is voor iedereen een onbekende route. Goede samenwerking en samen optrekken is heel belangrijk voor pensioenfondsen, sociale partners, beroepsverenigingen en de uitvoeringsorganisatie en vermogensbeheerder achter het pensioenfonds. Daarom zetten wij ons ook in binnen werkgroepen en commissies van de Pensioenfederatie.

Lieke Werner,

Programmamanager Pensioenakkoord

Inleiding

ONZE INZICHTEN VOOR DE INVULLING VAN DE SOLIDAIRE PREMIEREGELING

Premieregelingen zijn nieuw voor veel pensioenfondsen, maar niet voor Achmea Pensioenservices. Wij voeren namelijk al jaren premieregelingen uit voor diverse klanten. In dit document gaan we van wet naar praktijk. Onze ervaring gebruiken we om daarbij steeds te letten op de praktische uitvoerbaarheid. En op de uitlegbaarheid aan de deelnemer.

Per 1 januari 2027 moet het nieuwe pensioenstelsel er echt staan

Voor die tijd moet er heel wat gebeuren. Het gaat onder andere over de keuze van een pensioencontract. En daarna hoe je dat contract verder invult. We kregen dan ook vaak van onze klanten de vraag: waar moet ik allemaal aan denken als ik een nieuwe pensioenregeling opzet? Kortom, wat moet ik doen op weg naar een nieuwe pensioenregeling?

We beschrijven de nieuwe wereld en lichten daarbij horende begrippen toe

In deze paper richten we ons op de solidaire premieregeling. Allereerst bespreken we een aantal generieke onderdelen van het nieuwe stelsel. Vervolgens gaan we in op diverse specifieke onderdelen van de solidaire premieregeling. Over invaren schrijven we een separate paper.

Voor alle pensioenfondsen

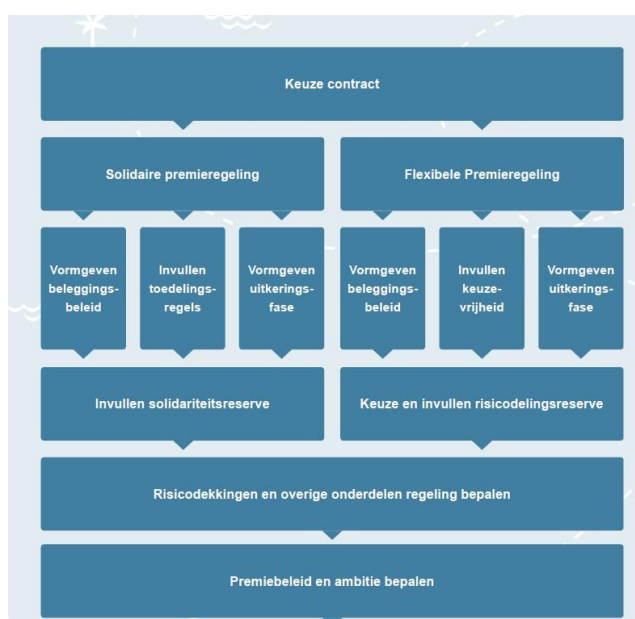
Achmea Pensioenservices ondersteunt verschillende soorten pensioenfondsen. Wanneer we in deze paper spreken over de Pensioenwet, dan bedoelen we ook de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Als er voor een beroepspensioenregeling specifieke bepalingen gelden, vermelden we dit separaat. Wanneer we spreken over werkgever of sociale partners, bedoelen we ook de beroepspensioenvereniging.

Invulling van het contract

Fase 2: besluitvorming →

1. Uitwerking van de contractkeuze.
2. Vervolgonderzoek en onderbouwing van de keuzes.
3. Analyse over invaren.
4. Analyse en onderbouwing voor compensatie.

Resultaat: transitieplan en alle partijen akkoord.

Krijg inzicht in de opties die Achmea Pensioenservices kan uitvoeren via onze productkaart voor de SPR

In deze paper staat ook aan welke keuzes Achmea Pensioenservices de voorkeur geeft (de generieke keuze). Doelstelling voor de komende jaren is het neerzetten van een solide en goede standaard waarmee onze klanten een nieuwe pensioenregeling kunnen invullen die in de praktijk realiseerbaar is voor al onze klanten. En waarmee alle

deelnemers goed bediend worden. Daarbij maken we keuzes. De transitie naar een nieuw stelsel is immers een enorm complexe operatie in een relatief korte periode. Maakbaarheid en haalbaarheid staan daarom voorop. Dit betekent dat we de komende periode niet alle opties die de wet biedt of klantspecifiek maatwerk kunnen toezeggen. Daarbij speelt mee dat er voor een aantal opties nog onduidelijkheid of geen (lagere) regelgeving is. Het is niet uitgesloten dat we in een later stadium meer opties en specifieke wensen ondersteunen. We volgen dan een standaard change-proces. In het belang van onze klanten en deelnemers ligt de focus in de eerste fase van systeemontwikkelingen op het neerzetten van een solide basis inclusief onderstaande keuzemogelijkheden.

Onze keuzes voor de Solidaire premieregeling

Onderdeel	Mogelijkheden	Onze keus	Onderdeel	Mogelijkheden	Onze keus
Premie-systematiek	<ul style="list-style-type: none"> Actual payment Assumed payment 	☐	Beschermingsrendement	<ul style="list-style-type: none"> Theoretisch bescherming (1) Beschermingsportefeuille Micro (0 of 100% via overrendement) Macro (0 of 100% via overrendement) 	☐
Premie en compensatieregelingen	<ul style="list-style-type: none"> Vlaakke staffel (met bijsparen) Compensatiestaffel Compensatie depot 	☐	Litkeringsvormen: projectierendement fonds	<ul style="list-style-type: none"> Ouderdomspensioen variabel Overbruggingspensioen variabel Hooglaag Variabel ingegaan partnerpensioen Variabel ingegaan wezenpensioen Latent nabestaande pensioen 	☐
Partner pensioen	<ul style="list-style-type: none"> 1-50% bepaald variabel 1-50% onbepaald variabel Overbruggingspartnerpensioen Eigen risicodrager Herverzekerer kapitaalbasis Vastgesteld (Herverzekerer rentebasis) Vrijwillig aanvullend 	☐	Risicodelen	<ul style="list-style-type: none"> Gelijke aanpassingen uitkering Individueel spreiding en aanpassing 	☒
Wezenpensioen	<ul style="list-style-type: none"> 1-20% variabel Vastgesteld herverzekerer rentebasis Herverzekerer kapitaalbasis Eigen risicodrager 	☐	Spreiding (geheugenloos Methode Muns)	<ul style="list-style-type: none"> Niet 3/5 jaar 10jaar 	☐
Arbeidsongeschiktheids-pensioen	<ul style="list-style-type: none"> Geen Variabel (herverzekerder/eigen risico) 	☐	Solidariteitsreserve (toedeelregels)	<ul style="list-style-type: none"> Leenrestrictie Voor Micro Macro langlevens 	☐
Premievrijstelling	<ul style="list-style-type: none"> (her) verzekerer Eigen risico 	☐	Stabiliseren uitkering	<ul style="list-style-type: none"> Dempen nominale korting Reparatie Koopkracht 	☐
Beleggingsbeleid opbouwfase	<ul style="list-style-type: none"> Impliciete toedeling rendementen Leenrestrictie opheffen Expliciete toedeling (anders dan FPR) 	☒	Solidariteitsreserve vulmethode	<ul style="list-style-type: none"> Initieel Uit premie Uit rendement 	☐

2

Niet in aanbod

Afgeraden of niet maakbaar voor transitie

Afhankelijk wetgeving

Generieke aanbod

optie

Toets keuzes met de KNVB-criteria

Bij een aantal keuzes zijn opties die Achmea Pensioenservices wel, of juist niet, aanbiedt getoetst aan de zogenaamde KNVB-criteria. Dit zijn criteria uit het KNVB-toetsingskader voor producten van de AFM. Hierbij staat de K voor Kostenefficiëntie vanuit het perspectief van de deelnemer. De N staat voor Nut; geeft het invulling aan de behoefte van de deelnemer? De V staat voor Veilig; doet het wat het beoogt en is de uitkomst acceptabel? Ten slotte staat de B voor Begrijpelijk; is het niet onnodig of te ingewikkeld voor een deelnemer? Dit toetsingskader is verplicht voor verzekeraars en PPI's. Voor pensioenfondsen geldt geen verplichting. Toezichthouder AFM raadt het gebruik van deze criteria in het ontwikkelproces van producten en premieregelingen voor pensioenfondsen wel sterk aan.

Herken gemakkelijk het generieke aanbod van Achmea Pensioenservices via de tabel

Deze paper biedt informatie en achtergronden bij keuzes. De keuzes voor de uitvoering ziet u in een tabel. Onze generieke keuze is herkenbaar aan de achtergrondkleur lichtgoud. De overige onderdelen zijn mogelijke specifieke invullingen en aanvullende opties. Een roze achtergrond raden we af of is een optie die nog verder moet worden uitgewerkt. Deze bieden we bij aanvang niet aan onder het generieke aanbod. Wij zetten de keuzes zo ver mogelijk vooraan in het hoofdstuk, zodat u de achtergrondinformatie en onze overwegingen erna kunt lezen.

Voorbeeld van een tabel:

Premie en compensatiestaffels	
Onze producten	Onze diensten
Leeftijdsonafhankelijke staffel (vlak)	Optioneel Bijsparen (tot het fiscaal maximale premiepercentage).
Leeftijdsafhankelijke staffel (eerbiedigende werking alleen bij flexibele premieregeling)	<ul style="list-style-type: none">• Naast basisregeling met vlakke staffel een regeling voor een gesloten groep (deelnemers op dag voor inwerkingtreding WTP).• Eigen Pensioen 123 en andere communicatie-uitingen, URM en prognoses.• Zorgplicht in communicatie-uitingen over verlies compensatie bij uitdiensttreding.
Tijdelijke leeftijdsafhankelijke compensatiestaffel	<ul style="list-style-type: none">• Tijdelijke aanvullende premie: open regeling voor alle deelnemers, Pensioen 123 en andere communicatie-uitingen, URM en prognoses.• Weergave compensatie als apart onderdeel voor deelnemers.
Compensatiedepot	<ul style="list-style-type: none">• Maatwerk op aanvraag. Regelgeving en eisen die gesteld worden aan uitvoerder rondom zorgplicht, rapportage en communicatie-uitingen zijn nog niet duidelijk.

1. Naar een nieuwe wereld: premiereregelingen

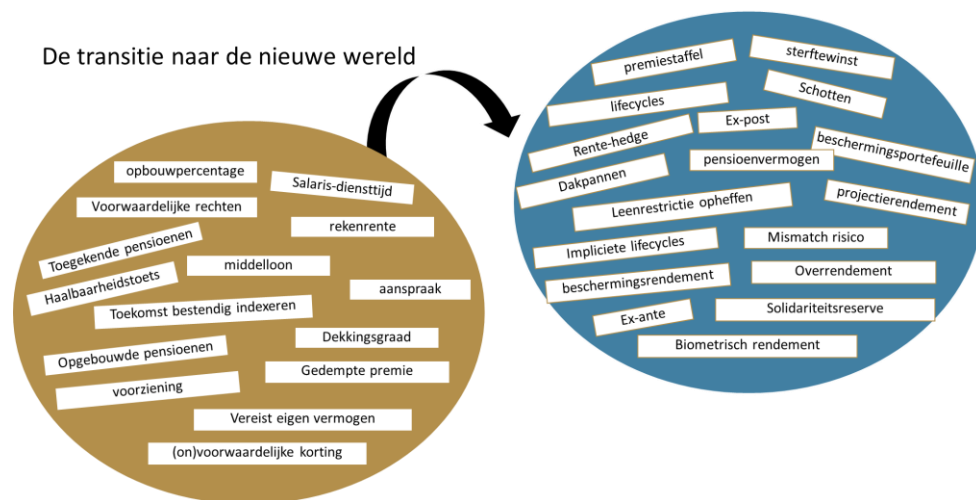
1.1 Doel: een toekomstbestendig pensioenstelsel

In december 2022 nam de Tweede Kamer de Wet toekomst pensioenen aan. Daarmee worden de contouren van het nieuwe pensioenstelsel steeds duidelijker. Invoering van de nieuwe wettelijke regels brengt veel veranderingen met zich mee en raakt alle pensioenregelingen in Nederland. De hervorming moet leiden tot een meer toekomstbestendig pensioenstelsel dat:

- beter aansluit bij de ontwikkelingen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt;
- pensioen meer inzichtelijk en persoonlijker maakt;
- eerder perspectief biedt op een koopkrachtig pensioen voor alle generaties.

We stappen over naar een nieuwe wereld. Nu hebben veel pensioenfondsen een uitkeringsregeling. Straks zijn er alleen premiereregelingen. Bij zo'n overstap horen nieuwe begrippen.

In deze figuur zie je begrippen uit de oude wereld (goud) en de nieuwe wereld (blauw).

1.2 Twee soorten premiereregelingen

In het vernieuwde pensioenstelsel staat binnen alle pensioenregelingen de premie centraal. En de premie is voor alle leeftijden een gelijk percentage van de pensioengrondslag. Deelnemers bouwen met de ingelegde premies een persoonlijk pensioenvermogen op. De pensioenuitvoerder belegt het pensioenvermogen. Dit pensioenvermogen financiert op de pensioendata de levenslange uitkeringen.

Pensioenfondsen kunnen in het vernieuwde pensioenstelsel kiezen uit twee soorten premiereregelingen:

1. De flexibele premiereregeling
2. De solidaire premiereregeling

De flexibele en de solidaire premiereregeling lijken veel op elkaar, maar op diverse punten verschillen ze ook. Bijvoorbeeld in de manier waarop rendementen over deelnemers en pensioengerechtigden worden verdeeld of waarop bepaalde risico's verzekerd zijn. Daarnaast biedt de flexibele premiereregeling meer keuzevrijheid aan een deelnemer. Alle pensioenregelingen wijzigen de komende jaren. Voor veel pensioenregelingen betekent dit een transitie naar een andere wereld.

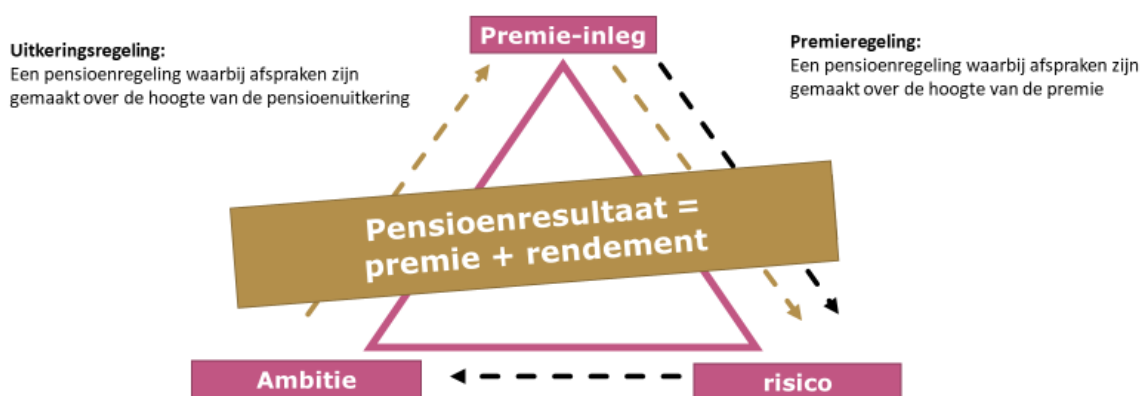
Keuze uit 2 type contracten

Flexibele regeling	Solidaire regeling
<ul style="list-style-type: none">• Individueel vermogen in opbouwfase• Keuzevrijheid in opbouwfase in risicoprofiel• Keuze tussen vaste of variabele uitkering bij pensionering• Keuze in uitkeringsfase voor hoogte daling of stijging• Uitkeringsfase is collectief in termen van uitkeringen• Optionele risicodelingsreserve	<ul style="list-style-type: none">• Pensioenopbouw geadmistreerd in termen van vermogen• Eén beleggingsbeleid voor het hele fondsvermogen• Behaald rendement wordt verdeeld volgens de door het pensioenfonds vooraf vastgestelde verdeelregels• Uitkeringsfase: levenslange uitkering vanuit individueel opgebouwd vermogen.• Geen keuzevrijheid in uitkeringsfase: hoogte projectierendement bepaald fonds <p>Verplichte solidariteitsreserve</p>

1.3 Van een pensioentoezegging naar een premietoezegging

Misschien wel de belangrijkste wijziging van het nieuwe pensioenstelsel is de overgang van een toegekende uitkering naar een toegekende premie. Een deelnemer bouwt niet langer het pensioen tijdsevenredig op. In plaats daarvan voegt het pensioenfonds periodiek premie toe aan een persoonlijk vermogen van de deelnemer waaraan rendement wordt toebedeeld. Voor de pensioenadministratie van uitkeringsregelingen waren vooral de uitkeringsduur, opbouwpercentages, pensioengrondslag en de (on)voorwaardelijkheid van toeslagen of andere toezeggingen van belang. Bij premieregelingen is echter geen sprake meer van een toezegging op basis van een uitkering, maar een toezegging op basis van een premie.

In deze afbeelding ziet u een weergave van de pensioendriehoek. Met daarbij een uitleg over het verschil in insteek tussen een uitkeringsregeling en een premieregeling.

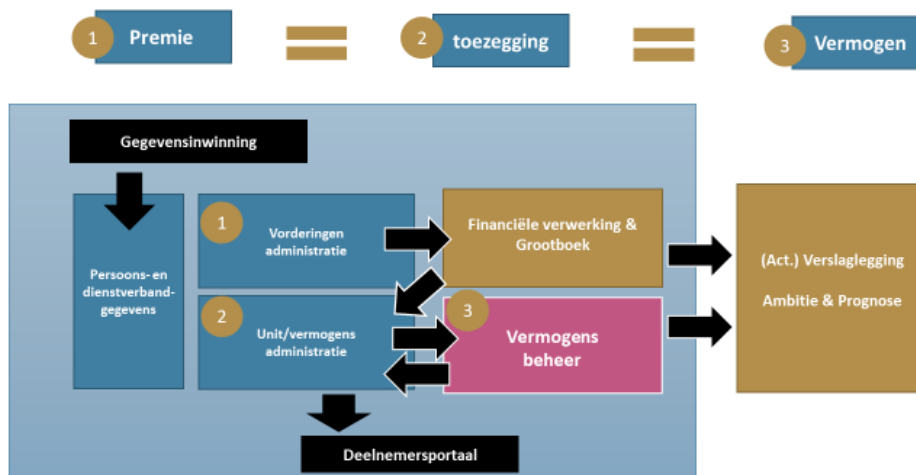
Werkgevers en werknemers of beroepspensioenverenigingen zijn samen verantwoordelijk voor een adequate pensioenregeling. Ze formuleren daar samen een pensioendoelstelling (ambitie) voor. Bij een premieregeling is de hoogte van de premie de arbeidsvoorwaardelijke toezegging. En dus niet de ambitie. In het nieuwe stelsel is de hoogte van de pensioenpremie voor alle leeftijden gelijk. Het pensioenfonds maakt berekeningen om te bepalen of de afgesproken premie-inleg naar verwachting toereikend is om de pensioendoelstelling te halen. Deze doorrekeningen maakt het pensioenfonds op basis van de uniforme scenario-set en de vooraf bepaalde risicohouding. Bij de solidaire en de flexibele premieregeling is periodieke toetsing van de risicohouding verplicht.

Bij premieregelingen is de hoogte van het pensioen niet langer afhankelijk van doorlopen diensttijd, salaris en opbouwpercentages. De ingelegde premies en hierop gemaakte (positieve of negatieve) rendementen bepalen de hoogte van het pensioen. De ingelegde premie en het daarmee behaalde rendement zijn immers van belang voor de uiteindelijke hoogte van het persoonlijke vermogen en de daarmee te financieren pensioenuitkeringen.

Het pensioenfonds splitst de pensioenpremie uit naar verschillende bestemmingen. Bij elke bestemming hoort veelal een apart beleggingsbeleid. De eerste bestemming van de premie is het persoonlijke pensioenvermogen. Andere bestemmingen (kunnen) zijn: een operationele reserve, een solidariteitsreserve en het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV). Naast deze specifieke bestemmingen heeft het pensioenfonds geen onverdeeld vermogen. Dat is een verschil met het huidige pensioenstelsel. Nu hebben pensioenfondsen met een uitkeringsregeling en een dekkingsgraad wel een onverdeeld vermogen en een dekkingsgraad om aan te geven als verplichtingen en vermogen niet in balans zijn. Bovendien staat dat onverdeelde vermogen los van de deelnemersadministratie. In het nieuwe pensioenstelsel werkt het anders. Het totale belegde vermogen is namelijk gelijk aan de optelsom van de persoonlijke vermogens, de specifieke reserves en het MVEV¹. Dit betekent ook dat bij de uitvoering van premieregelingen niet langer sprake is van gescheiden systemen voor premie, toezegging en vermogen.

In een systeem zonder onverdeeld vermogen moeten alle verschillen die bestaan tussen werkelijk ontvangen premiestromen en de aan persoonlijke pensioenvermogens toegekende en belegde individuele vermogens binnen het pensioenfonds worden gefinancierd. Het totale belegde vermogen is in de nieuwe contracten immers altijd gelijk aan de optelsom van de individuele vermogens, een eventuele solidariteitsreserve, andere specifieke reserves en het MVEV.

Systemlandschap Pensioenuitvoering van premieregelingen

¹ Het Minimaal Vereist Eigen Vermogen moet separaat worden gehouden boven op het kapitaal van de reserves met een specifieke bestemming.

Verschillende perspectieven

Van een sociaal naar een financieel contract

Uitkeringsregeling

Diensttijd, uren en de status van belang
Opbouw is tijdsevenredig
Reproduceerbaar, feiten en standen
Geen 1-1 relatie met premie
Veelal 1 totaal premie per jaar
Geen 1-1 relatie met beheerde vermogen
Veel onverdeeld vermogen *

* mismatch tussen vermogen en verplichting is de dekingsgraad

Premieregeling

Premiestorting en belegmoment van belang
Opbouw door premiestorting en rendement
Kapitaalrekening (bancair denken)
Wel 1-1 relatie met premie
Premie gesplitst in componenten
Wel 1-1 relatie met beheerde totale vermogen
Keuzevrijheid = zorgplicht en keuzebegeleiding
Vrijwel geen onverdeeld vermogen **

** solidariteitsvermogen kent specifieke vul en verdeelregels

** Met onderverdeeld vermogen bedoelen we hier een vermogen zonder specifieke bestemming met voorgeschreven vul- en verdeelregels en een eigen beleggingsbeleid. Een risicodelings- of solidariteitsreserve (solidaire premieregeling) zijn weliswaar niet verdeeld over persoonlijke vermogens. Die reserves zijn wel toebedeeld voor een specifiek doel en worden apart geadmistreerd en belegd.

1.3.1 Mogelijkheden binnen premieregelingen om verschillen te voorkomen

De manier waarop het pensioenfonds omgaat met premie-inning is relevant. Binnen ons generieke aanbod is dat Actual Payment.

Verschillen tussen toegezegde premie en toezeggingen aan persoonlijke vermogens kunnen ontstaan in de volgende situaties:

- het toekennen van premie aan individuele vermogens voordat de premie is ontvangen;
- het verwerken van correcties met terugwerkende kracht en/of
- het toepassen van 'geen premie, wel recht'.

Correcties uit het verleden moeten in een vermogensadministratie altijd in het heden worden gepositioneerd. Er kan immers niet met terugwerkende kracht worden belegd. Om de complexiteit van terugwerkende kracht te voorkomen, is het gebruikelijk dat in een premieregeling reglementair wordt bepaald dat correcties niet met terugwerkende kracht worden belegd.

Om correcties en naheffingen zoveel mogelijk te voorkomen, innen pensioenfondsen met een premieregeling de premie achteraf gebaseerd op de meest actuele gegevens. Het pensioenfonds bepaalt de premie maandelijks achteraf. Premieregelingen sluiten daarom veelal aan op de loonaangifteketen of de salarisadministratie. Het pensioenfonds verwerkt correcties in salarissen hierbij in de periode waarin de correctie plaatsvindt en niet in de periode waarover deze betrekking heeft. Dat is een verandering ten opzichte van het werken met voorschotten en een jaarlijkse eindafrekening zoals nu gebruikelijk is bij uitkeringsregelingen.

Ten slotte kunnen verschillen tussen het moment van toezeggen en betalen van premie leiden tot voorfinanciering en/of buffervorming bij het pensioenfonds. Daarom zijn in de huidige praktijk veel premieregelingen gebaseerd op 'Actual Payment'. Dat betekent dat het pensioenfonds premies pas toevoegt aan de individuele vermogens als ze daadwerkelijk zijn ontvangen.

Het pensioenfonds kan ook met 'Assumed Payment' werken. Hierbij wordt verondersteld dat alle premies op de premievervaldatum zijn betaald. De premies worden in deze systematiek altijd aan alle deelnemers op hetzelfde moment toegekend, ook als ze niet zijn ontvangen. Dat vinden wij een minder goede oplossing.

Assumed Payment

Het pensioenfonds belegt de aan een werkgever in rekening gebrachte premies op premievervaldatum voor de deelnemer en voegt de premies toe aan het individuele vermogen. Dit systeem gaat ervan uit dat de werkgever de factuur tijdig betaalt. Als dit niet het geval is, financiert het pensioenfonds de niet ontvangen premies voor en loopt hier risico over.

Actual Payment

Het pensioenfonds voegt de premies pas toe aan de individuele vermogens van deelnemers op het moment dat de premies zijn ontvangen. Het pensioenfonds loopt daardoor geen financieringsrisico. Het moment van betaling bepaalt het tijdstip waarop de premie wordt toegekend en rendeert ook vanaf dat moment.

Voor een werkbare uitvoering gebruikt een pensioenfonds bij Assumed Payment een rekening-courantverhouding. Het pensioenfonds onttrekt binnen deze systematiek de premie op vervaldatum aan de rekeningcourant. Het pensioenfonds stort de premie op de vervaldatum in het persoonlijke pensioenvermogen van de deelnemer. Op dat moment geniet de deelnemer rendement. Het pensioenfonds moet de niet ontvangen premies voorfinancieren binnen het pensioenfonds. Er moet op het beleggingsmoment immers liquiditeit beschikbaar zijn voor de exacte beleggingsopdracht van alle individuele premiestortingen. Indien er geen kredietfaciliteit voorhanden is, moeten de niet ontvangen premies worden onttrokken uit een hiervoor beschikbare operationele reserve. Voorfinanciering is niet hetzelfde als het kredietrisico. De totale voorfinanciering omvat immers alle op het stortingsmoment nog niet ontvangen premies. En dat is hoger dan het uiteindelijke debiteuren- en/of kredietrisico.

De operationele reserve moet hiertoe bij aanvang van de regeling gevuld zijn. Indien Actual Payment wordt gehanteerd, wordt ongewenste solidariteit door de extra kosten van voorfinanciering voorkomen. In dit geval geldt immers 'de vervuiler betaalt'. Het pensioenfonds kan reglementair bepalen wanneer en hoe de deelnemer wordt gecompenseerd voor te late betalingen door de werkgever. Bijvoorbeeld met een rentevergoeding. De compensatie wordt indien mogelijk verhaald op de werkgever. De compensatie kan eventueel ten laste van reservering komen als onderdeel van de operationele reserve.

Bij Actual Payment worden de premies die niet zijn ontvangen in die periode (nog) niet belegd. Voor de deelnemers is dit duidelijk zichtbaar binnen de persoonlijke vermogens. De premies worden in dit geval namelijk zichtbaar niet bijgeschreven. De deelnemers ontvangen over de niet belegde premies over die periode in beginsel geen rendement. In de pensioenreglementen is benoemd dat premies pas worden bijgeschreven zodra deze zijn ontvangen.

Premie-inningssystematiek	
Onze producten	Onze diensten
Actual Payment	<ul style="list-style-type: none"> Fonds belegt premie na ontvangst.
Assumed Payment	<ul style="list-style-type: none"> Rekening-courantverhouding per werkgever. Beheer vorderingen en verantwoording rekening-courantverhouding. Operationele reserve voor verschillen. Vormgeving en uitvoering beleid. Bepalen hoogte operationele reserve en premiecomponent (financiering). Periodieke verantwoording operationele reserve. Invullen en uitvoeren beleid en proces bij lege operationele reserve.

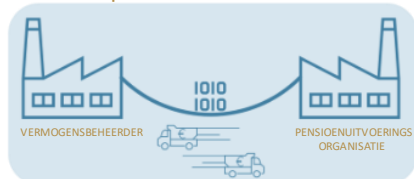
1.4 Vermogensbeheer en pensioenadministratie in het nieuwe stelsel

Het persoonlijke vermogen wordt de toezegging. Dat koppelt de administratie van het vermogen en het pensioeninkomen van de deelnemers aan elkaar. Het is niet meer mogelijk om vermogens los te administreren. Het totale vermogen is immers altijd de optelsom van de individuele vermogens en een eventuele specifieke reserve. Pensioenfondsen kunnen geen geld beleggen of toekennen dat er niet is. Dit vereist een naadloze aansluiting van de werkelijke financiële stromen op beleggingen en toedelingen. Deelnemers verwachten actuele en correcte informatie over de ontwikkeling van hun vermogen. De pensioenadministratie en het beheer van het vermogen moeten intensief gaan samenwerken. Dit vergt naast integratie van systemen ook kennisuitwisseling en samenwerking tussen de verschillende disciplines.

Pensioenuitvoeringsorganisaties en fiduciair managers/vermogensbeheerders functioneerden in uitkeringsregelingen veelal onafhankelijk van elkaar. Vermogen was niet toebedeeld, waardoor er geen expliciete relatie tussen de beleggingsadministratie en pensioenadministratie bestond. De enige link was de dekkingsgraad en kasstromen/waardering van de verplichtingen. Het was daarom mogelijk om de uitvoering en het beheer van beide administraties redelijk los en onafhankelijk van elkaar vorm te geven. En het leidde niet tot onoverkomelijke risico's of uitvoeringsproblemen. De fiduciair manager/vermogensbeheerder is verantwoordelijk voor invulling van het institutioneel beleggingsproces. Het beleggingsproces bestaat uit: ALM, strategische asset allocatie, portefeuilleconstructie en -selectie en aanstelling en monitoring van vermogensbeheerders. De pensioenuitvoeringsorganisatie (PUO) was verantwoordelijk voor het actuariële proces waarbij pensioenaanspraken werden berekend en geadmistreerd.

Samenwerking met vermogensbeheer

Grotere rol pensioenuitvoerder in allocatie

- Aanleggen van communicatielijnen (IT)
- Opstellen operating manual
 - Tijdslijnen instructies en afhandeling
 - Handelskalenders
 - Inhoud opdrachten
 - Etc.

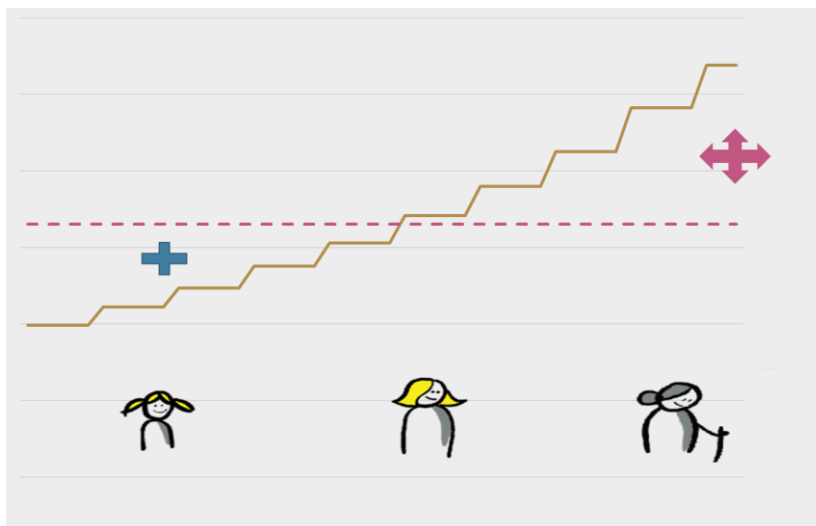
Vraag: Wat zijn de mogelijkheden bij de beleggingsadministratie (leadadministratie)

Premieregelingen vereisen een intensievere samenwerking. Leefstijdsafhankelijk beleggingsbeleid dwingt aansluiting tussen de beleggingsadministratie en pensioenadministratie af. Het volledige vermogen moet immers toegekend worden aan ofwel deelnemers ofwel reserves/buffers. Uitgangspunt in de Achmeaketten: de deelnemersinformatie bevindt zich in de pensioenadministratie en beleggingsinformatie bevindt zich in de beleggingsadministratie. Bij het vormgeven van de regeling vraagt het ontwerp van lifecycles en cohorten om gecombineerde kennis. Kennis over zowel kenmerken en voorkeuren van deelnemers als beleggingsbeleid-instrumenten en mogelijkheden. Ook de gegevensuitwisseling neemt toe. Dit geldt voor beide contracten. Behaalde rendementen en kapitalen dienen immers ook bij de solidaire regeling frequent gealloceerd te worden naar deelnemers (dan wel een risicodelings- of solidariteitsreserve). Een fondsbestuur moet sturen op doelstellingen en risico's per cohort en op fondsniveau. Om de ontwikkeling te volgen op cohortniveau is informatie nodig over zowel deelnemers als beleggingen. Voor informatievoorziening over de behaalde rendementen is gecombineerde kennis nodig van deelnemers en beleggingen.

1.5 Naar een gelijkblijvende premie met leeftijdsafhankelijke opbouw

In het nieuwe stelsel wijzigt de systematiek van premie en opbouw. In de huidige wereld is er sprake van een doorsneesystematiek met gelijke premie en leeftijdsafhankelijke opbouw. Met daarnaast een leeftijdsafhankelijke premie met een gelijke opbouw. Daarvoor in de plaats komt voor iedereen een gelijke premie in combinatie met een leeftijdsafhankelijke opbouw. Het einde van de doorsneesystematiek betekent afschaffing van herverdeling van jong naar oud. Het nadeel van een hogere premie voor oudere werknemers verdwijnt ook. Omdat beide systemen verdwijnen, zijn er gevolgen voor alle pensioenregelingen. Ook voor werkgevers die een premieregeling hebben of momenteel een actuariële premie betalen voor een uitkeringsregeling.

In een regeling met een leeftijdsafhankelijke doorsneepremie bouwen deelnemers in hun jongere jaren meer pensioen op en naarmate ze ouder worden minder. Dat noemen we ook wel degressieve pensioenopbouw. Door de overstap naar een nieuw systeem bouwen ouderen in het nieuwe systeem minder pensioen op dan het geval was geweest in het huidige systeem. Ouderen hebben immers minder jaren tot aan pensioendatum om het vermogen te laten renderen. Met eenzelfde premie-inleg per jaar kunnen oudere deelnemers op pensioendatum minder pensioen aankopen. Jongeren daarentegen krijgen met een leeftijdsafhankelijke premie meer premie per jaar waarmee zij op pensioendatum meer pensioen kunnen inkopen. De omzetting is dus met name nadelig voor deelnemers die vroeger minder aanspraken hebben opgebouwd doordat lagere premies werden ingelegd, of die jaren teveel premie hebben betaald voor de aanspraak die ze kregen. Het kabinet en sociale partners willen compensatie voor deelnemers die door deze systeemwijziging onevenredig benadeeld worden.

1.6 Premies en compensatiestaffels

1.6.1 Maximaal 30% premie voor ouderdomspensioen en partnerpensioen na pensioendatum

Voor het ouderdomspensioen plus het partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum, geldt een premie van maximaal 30% van de pensioengrondslag. Zo staat het nu in de wetsvoorstellen. Op landelijk niveau is de premiegrens van 30% budgettair neutraal. Hier hoort een rendement van 1,5% bij. Per pensioenregeling en deelnemerspopulatie kan het natuurlijk verschillen of die nieuwe premiegrens budgettair neutraal is. Kosten voor vermogensbeheer en het afdekken van beleggingsrisico vallen binnen de premiegrens van 30%. Kosten zoals administratie-, incasso- en excassokosten komen er bovenop. Ook risicopremies voor een partnerpensioen bij overlijden voor pensioendatum, wezenpensioen, overbruggings-partnerpensioen, arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid komen bovenop de 30%.

1.6.2 Compensatieregelingen

De overgang naar een premieregeling met een vlakke premie dient op een evenwichtige manier plaats te vinden. Dit houdt in dat eventuele nadelige effecten op het verwachte te bereiken pensioen voor deelnemers adequaat worden gecompenseerd. Voor adequate compensatie kan het noodzakelijk zijn om bepaalde leeftijdsgroepen in meer of mindere mate te compenseren. In de compensatieregeling mag onderscheid naar leeftijd worden gemaakt.

Compensatie kan plaatsvinden in de pensioenregeling of in de loonsfeer. Binnen de pensioenregeling kan compensatie plaatsvinden door premie of met binnen een pensioenfonds opgebouwd vermogen. Dit laatste wordt ook wel een dubbele transitie genoemd. Bij een dubbele transitie kan compensatie bij overstap naar het nieuwe stelsel in een keer óf gespreid plaatsvinden. Bij compensatie in een keer worden alleen de – op dat moment aanwezige – benadeelde deelnemers gecompenseerd (gesloten groep).

Het toekennen van compensatie voor de afschaffing van de doorsneesystematiek kan ook worden gespreid. Als gekozen wordt voor het spreiden van compensatie, dient deze spreiding tijdsevenredig over de looptijd van de compensatieregeling te worden toegekend. De compensatieperiode loopt tot uiterlijk 2037 en geldt in dit geval voor alle deelnemers van een bepaalde leeftijd (open groep). Hier krijgen nieuwe en toekomstige werknemers dezelfde compensatie als die geldt voor de bestaande medewerkers op het moment van de transitie. Een tijdelijke compensatieregeling kan worden gefinancierd uit een aanvullende premie boven op de doorsneepremie of door het vormen van een compensatiedepot binnen het fonds bij invaren.

Voor premieovereenkomsten en bij verzekeraars ondergebrachte uitkeringsovereenkomsten die bij ingang van de wet al bestaan, is compensatie niet in alle gevallen mogelijk. Onder voorwaarden mogen deze werkgevers de bestaande leeftijdsafhankelijke premie behouden, ook wel aangeduid met eerbiedigende werking. Dit is niet mogelijk voor de solidaire premieregeling.

1.6.3 Arbeidsmarkteffecten en zorgplicht

Door de verschillen die ontstaan tussen de compensatieregelingen van de verschillende pensioenfonds en/of pensioenregelingen, ontstaan arbeidsmarkteffecten. Door de verschillende compensatiemogelijkheden kan het voorkomen dat deelnemers compensatie verliezen of juist dubbel krijgen. Pensioenuitvoerders moeten deelnemers wijzen op de mogelijk nadelige effecten van het verliezen van compensatie voor de pensioenopbouw bij een eventuele uitdiensttreding.

1.6.4 Compensatiedepot

Bij een compensatiedepot is er altijd sprake van spreiding van de compensatie. Het compensatiedepot is een hiervoor geormerkt deel van het vermogen van het pensioenfonds. Dit wordt dan een specifieke reserve, naast alle overige reserves (wel afgezonderd van de rest), met eigen vul-/verdeelregels en rendementstoekenning. Uit deze reserve wordt de compensatie voor alle actieve deelnemers gefinancierd gedurende de looptijd van de compensatieregeling. Hier is sprake van een open regeling die ook van toepassing is op nieuwe deelnemers. De voorwaarden waaronder mag worden uitgekeerd uit het compensatiedepot staan in een compensatieregeling. Een compensatiedepot betekent een van de reguliere premie gescheiden facturering, inning en toekenning van premies. Daarnaast moet verantwoording worden afgelegd over de ontwikkeling en de eventuele toereikendheid van het depot. Ook moet dit worden verwerkt in prognoses en communicatie naar deelnemers. Het aanhouden van een depot brengt extra uitvoeringskosten met zich mee.

Aandachtspunt:

Het is nog onduidelijk of en welke aanvullende eisen worden gesteld aan de voorwaarden en verantwoording bij een compensatiedepot. Zo is niet duidelijk of het pensioenfonds bij prognoseberekeningen rekening moet houden met de toereikendheid van het depot. En of het pensioenfonds de deelnemer in communicatie-uitingen moet wijzen op eventuele risico's.

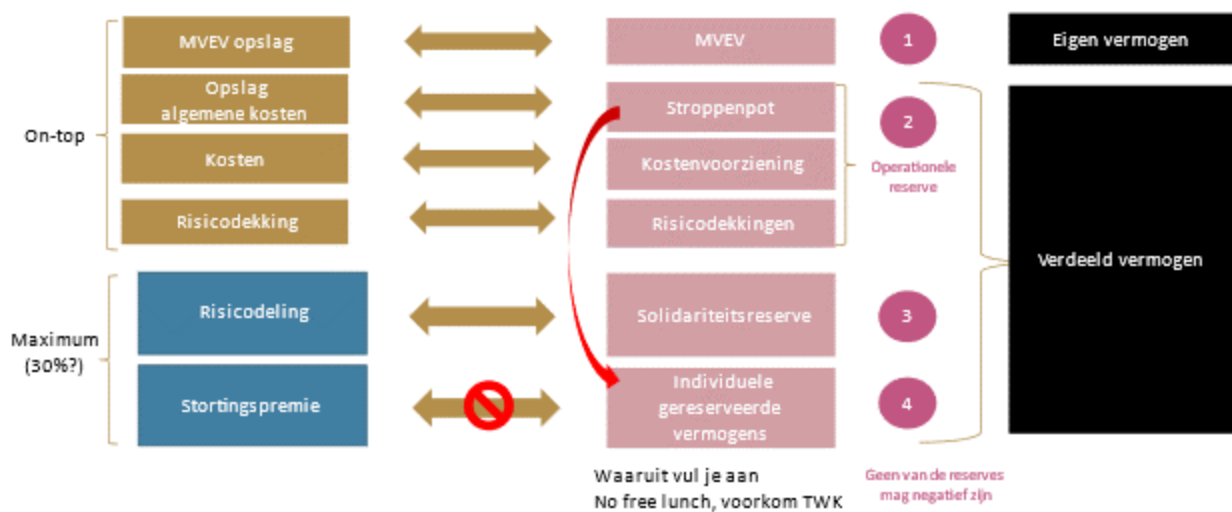
Achmea Pensioenservices heeft nog geen zicht op de eventueel hieruit voortkomende aanvullende eisen aan communicatie en dienstverlening. Daarnaast is een compensatiedepot geen onderdeel van de generieke dienstverlening. Dit wordt mogelijk toegevoegd als aanvullende dienstverlening zodra er meer duidelijk is over de eisen. Omdat de benodigde systeemspecificaties nog niet kunnen worden vastgesteld, is dit geen onderdeel op de planning. De beschikbaarheid in de eerste basisfunctionaliteit is daarmee niet waarschijnlijk.

Premie en compensatiestaffels	
Onze producten	Onze diensten
Leeftijdsonafhankelijke staffel (vlak)	Optioneel Bijsparen (tot het fiscaal maximale premiepercentage).
Leeftijdsafhankelijke staffel (eerbiedigende werking alleen bij flexibele premieregeling)	<ul style="list-style-type: none">• Naast basisregeling met vlakke staffel een regeling voor een gesloten groep (deelnemers op dag voor inwerkingtreding WTP).• Eigen Pensioen 123 en andere communicatie-uitingen, URM en prognoses.• Zorgplicht in communicatie-uitingen over verlies compensatie bij uitdiensttreding.
Tijdelijke leeftijdsafhankelijke compensatiestaffel	<ul style="list-style-type: none">• Tijdelijke aanvullende premie: open regeling voor alle deelnemers, Pensioen 123 en andere communicatie-uitingen, URM en prognoses.• Weergave compensatie als apart onderdeel voor deelnemers.
Compensatiedepot	<ul style="list-style-type: none">• Maatwerk op aanvraag. Regelgeving en eisen die gesteld worden aan uitvoerder rondom zorgplicht, rapportage en communicatie-uitingen zijn nog niet duidelijk.

1.7 (Geen) onverdeeld vermogen: kosten en toeslagen in opbouwfase

In tegenstelling tot het huidige stelsel moet de premie in de nieuwe regelingen altijd kostendekkend zijn. Ook is het belegde vermogen altijd gelijk aan de individuele vermogens en de specifieke reserves. De administratie van individuele pensioenvermogens is gebaseerd op financiële in- en uitstroom en lijkt daarin meer op een bancaire administratie. De premie wordt gesplitst naar de verschillende bestemmingen en zo belegd. Zo wordt de bijdrage aan de solidariteitsreserve toegevoegd aan het kapitaal dat daarvoor wordt belegd. Er is niet langer sprake van één belegd onverdeeld vermogen. Dit vergt een 'straight through'-verwerking van geldstromen en meer transparantie over de bestemming van een voorziening en of deze toereikend is.

Premie en financiële stromen zonder niet toegewezen vermogens

1.7.1 Minimaal Vereist Eigen Vermogen

Het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) mag geen onderdeel vormen van de solidariteitsreserve. Eigen vermogensposten zijn bedoeld als buffer tegen onverwachte verliezen die samenhangen met de risico's die worden gelopen. De buffer die wordt aangehouden mag niet 'bestemd' zijn voor andere doeleinden dan vooraf bepaald. Dit betekent concreet dat het eigen vermogen dat voor het MVEV geldt, als een aparte balanspost moet worden aangehouden.

1.7.2 Operationele reserve

Ook de operationele kosten en onvoorziene technische resultaten — bijvoorbeeld het verwerken van mutaties met terugwerkende kracht, de situatie geen-premie-wel-recht of excassokosten — moeten afzonderlijk van de solidariteitsreserve worden geadmistreerd. De operationele reserve is een voorziening voor operationele- en excassokosten. En is daarnaast ook bedoeld voor onvoorziene technische resultaten. De operationele reserve is een voorziening en betreft geen eigen vermogen. Deze operationele doelen moeten vooraf worden gespecificeerd. Ook deze voorziening mag niet negatief worden. Risicogedekt nabestaanden- en arbeidsongeschiktheidspensioen, inclusief premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid kan eveneens in deze voorziening worden ondergebracht, maar mag ook in een aparte voorziening. Ook deze eventuele aparte voorziening mag niet negatief worden.

2. Nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheid

2.1 Nabestaandenpensioen

De Wet toekomst pensioenen verandert het nabestaandenpensioen structureel. Met het nabestaandenpensioen bedoelen we het partner- en wezenpensioen. Aanleiding voor deze grote verandering is de onduidelijkheid over de vele verschillende dekkingsvarianten en hoogte van de uitkering. Ook de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen² zijn hierbij relevant. De Stichting van de Arbeid heeft hierover in 2020 een advies opgeleverd. De inrichting van het 'nieuwe' nabestaandenpensioen is daarop gebaseerd.

Daarnaast komt er ook een uniforme partnerdefinitie. Dat biedt een pensioendeelnemer duidelijkheid of er een partnerpensioen van toepassing is. Het maakt niet uit bij welke pensioenuitvoerder iemand pensioen opbouwt.

2.1.1 Hoe ziet het nieuwe partnerpensioen eruit?

Het nieuwe partnerpensioen kent twee fases, namelijk de dekking voorafgaand aan pensioendatum en de gekozen dekking voor na pensioendatum. Het partnerpensioen voor de pensioendatum wordt altijd op basis van eenjarige risicopremies afgedekt en is onafhankelijk van de leeftijd of de diensttijd.

Na de pensioendatum kan de deelnemer ervoor kiezen een deel van het opgebouwde pensioenvermogen aan te wenden voor een partnerpensioen. De uitkering van het partnerpensioen is variabel, dit is in lijn met de uitkeringen van het ouderdompensioen in de solidaire premieregeling.

De hoogte van het partnerpensioen

De grondslag voor het partnerpensioen wijzigt. In de regeling wordt vastgelegd welk percentage van het relevante pensioengevende salaris wordt verzekerd. Dit kan lopen van 1 tot 50%. De verschillen met de huidige rekenwijze kunnen hierdoor zeer aanzienlijk zijn.

Voorbeeld:

*Stel dat een deelnemer op 26-jarige leeftijd start in de pensioenregeling. Tot de pensioenleeftijd (uitgaande van 68) kan de deelnemer dan 42 dienstjaren behalen. Het opbouwpercentage voor het partnerpensioen is 1.313%, het pensioengevend salaris bedraagt € 22.000,- en de franchise € 14.167,-. Dan kan in de huidige regeling ((€ 22.000 -/ € 14.167) * 1,313% * 42 jaar) = € 4.320,- partnerpensioen worden verzekerd. In de nieuwe regeling kan bij een maximaal partnerpensioen 50% van het salaris (€ 11.000,-) worden verzekerd.*

Doordat de hoogte van het partnerpensioen alleen nog afhankelijk is van het pensioengevend salaris kunnen aanzienlijke verschillen in de dekking ontstaan bij aanvang van de nieuwe regeling. Sociale partners moeten dan ook een uitgebreide analyse maken om een keuze te maken voor een toereikende dekking. De verwachting is dat de toezegging in veel gevallen lager ligt dan de maximale 50% van het pensioengevend salaris.

Het partnerpensioen is gekoppeld aan het actuele pensioengevend salaris, maar bij deelnemers met veel variatie in het maandsalaris door onregelmatige diensten, overwerk en overig variabel inkomen, kan de dekking van het partnerpensioen dan ook op maanbasis meebewegen. Daarom is het mogelijk om de definitie van het pensioengevend salaris voor het partnerpensioen zodanig te definiëren dat deze schommelingen worden weggelaten. Dit kan bijvoorbeeld door het pensioengevend salaris te middelen over maximaal 5 jaar.

² Advies nabestaandenpensioen Stichting van de Arbeid juni 2020 <https://www.stvda.nl/-/media/stvda/downloads/publicaties/2020/advies-nabestaandenpensioen-2020.pdf>

De hoogte van het wezenpensioen

Het wezenpensioen verandert mee met het partnerpensioen. De grondslag van het wezenpensioen wordt dan ook het relevante pensioengevende salaris van de deelnemer. De hoogte van het wezenpensioen is maximaal 20% van dit pensioengevend salaris. Bij volle wezen (beide ouders overleden) is verdubbeling mogelijk.

Naast de grondslag voor het wezenpensioen verandert ook de einddatum van dekking (en uitkering): deze wordt voor alle pensioenregelingen standaard 25 jaar. Dit is een behoorlijke verbetering binnen de meeste pensioenregelingen en levert ook in de administratie een vereenvoudiging op, omdat er geen controle meer nodig is op studerende wezen. Hiervoor gold vaak een verlenging van de uitkering.

In het verlengde van het bovenstaande voorbeeld, geldt voor het wezenpensioen dat dit eerder werd afgeleid van het partnerpensioen, meestal 20%, waardoor in de oude situatie het wezenpensioen € 864,- was. In de nieuwe regeling wordt het wezenpensioen € 4.400,-.

2.1.2 Uitloopdekking van het partner- en wezenpensioen

Bij einde van een dienstverband stopt normaal gesproken de risicodekking voor het nabestaandenpensioen. Er wordt immers geen premie meer betaald. Hierdoor komt er voor deelnemers die nog op zoek zijn naar een nieuwe baan een te abrupt einde aan een nog wel noodzakelijk dekking. Daarom wordt een wettelijke uitloopdekking geïntroduceerd. Deze uitloop geldt zowel voor het partnerpensioen als voor het wezenpensioen in ongewijzigde vorm.

Bij einde dienstverband eindigt de deelname aan de pensioenregeling. Maar het pensioenfonds zet de dekking van het partnerpensioen nog drie maanden voort. Werkgevers of sociale partners kunnen besluiten deze periode te verlengen naar zes maanden.

Als iemand aansluitend aan de beëindiging van de deelneming een WW-uitkering ontvangt, zet het pensioenfonds de dekking van het partnerpensioen voort. De omvang van de werkloosheid is relevant voor de hoogte van de dekking. Ook als een gewezen deelnemer aansluitend aan de beëindiging van de deelneming een Ziektewet-uitkering ontvangt, zet het pensioenfonds de dekking van het partnerpensioen voort. Dat geldt ook als iemand na 13 weken ziekte in de Werkloosheidswet in de Ziektewet komt.

Helemaal nieuw is deze uitloopdekking niet. Ook onder de huidige wetgeving is er bij een risico gedekt nabestaandenpensioen een uitloopdekking tijdens de WW-periode. Deze dekking is echter veel beperkter. Dat komt doordat de huidige dekking gerelateerd is aan de diensttijd die bij de werkgever was doorgebracht (het tijdsevenredige partnerpensioen).

Voorbeeld:

Stel dat de deelnemer uit het eerdere voorbeeld na 5 jaar wordt ontslagen. In de oude situatie zou gedurende de WW-periode een partnerpensioen van $((€ 22.000 - / - € 14.167) * 1,313\% * 5 \text{ jaar}) = € 514,-$ verzekerd blijven. In de nieuwe regeling blijft de volledige € 11.000,- gedekt.

In de uitlooperperiode kan natuurlijk geen premie meer in rekening worden gebracht bij de ex-werkgever. De uitloopdekking wordt dan ook gefinancierd vanuit een opslag in de premie, welke tijdens de actieve periode wordt betaald.

De hoogte van de dekking gaat uit van de dekking die geldt op de dag voor beëindiging van de deelneming. Hierdoor is er geen sprake meer van enige afhankelijkheid van de duur van het dienstverband van de gewezen deelnemer.

2.1.3 Vrijwillige voortzetting

Voor de deelnemer kan het wenselijk zijn om de risicodekking voor partnerpensioen langer voort te zetten. Dus na afloop van de verplichte uitlooperperiode van drie maanden, dan wel na afloop van de WW-/Ziektewet-periode. Dat kan met een vrijwillige voortzetting van de risicodekking. Hiermee dekt de deelnemer het financiële risico af op overlijden voorafgaand aan de pensioendatum dan wel voor een bepaalde periode na uitdiensttreding.

De deelnemer krijgt daarom bij het einde van de uitlooperperiode dan wel na afloop van de WW-periode (inclusief eventuele Ziektewet-periode) de keuze om de risicodekking voor het partnerpensioen vrijwillig voort te zetten. Een deel van het gespaarde pensioenvermogen bestemd voor het ouderdompensioen wordt in dat geval gebruikt voor financiering van de risicopremie. Die risicopremie is nodig voor de voortzetting van de risicodekking. De hoogte van de benodigde risicopremie hangt onder andere af van de leeftijd van de deelnemer en de hoogte van de risicodekking die wordt voortgezet.

De wetgever beperkt de maximale duur van de vrijwillige voortzetting niet, maar schrijft wel voor dat een minimale duur voor vrijwillige voortzetting 15 jaar is. De deelnemer kan er, nadat hij eerder koos om deel te nemen, natuurlijk wel voor kiezen om de dekking stop te zetten. Bij vormgeving van de regeling moet in de pensioenovereenkomst worden vastgelegd of een vrijwillige voortzetting door uitruil beperkt wordt in de tijd, hoogte en omvang. Wanneer een deelnemer kiest voor vrijwillige voortzetting neemt het pensioenvermogen af, doordat de premies worden onttrokken.

Vanwege de vermindering van het pensioenvermogen bestaat het risico dat het pensioen ontoereikend wordt. Daarom is het van belang dat een deelnemer hier jaarlijks, conform artikel 48 van de Pensioenwet en artikel 59 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, evenwichtig over geïnformeerd wordt. Specifieke aandacht is nodig voor de risico's van deze keuzemogelijkheid voor de pensioenopbouw. De norm voor keuzebegeleiding is onverkort van toepassing op de informatieverstrekking over de keuze voor vrijwillig voortzetten van de risicodekking met uitruil. De keuzebegeleiding wordt zo ingericht dat de deelnemer bij zijn keuze voor vrijwillige voortzetting een goed beeld heeft van de gevolgen voor zijn pensioenkapitaal in de toekomst. Jaarlijks wordt de deelnemer geïnformeerd over de stand van zaken en wordt de mogelijkheid geboden om de dekking stop te zetten. Na een eerste keuze voor de opt-in wordt de jaarlijkse default voortzetting van de dekking met de mogelijkheid van een opt-out. De deelnemer moet daarbij expliciet de keuze maken om de risicodekking stop te zetten. Maakt de deelnemer geen keuze, dan wordt de risicodekking voortgezet.

Naast een beperking in de tijd kunnen decentrale sociale partners ook een maximum bepalen aan de hoeveelheid pensioenvermogen die uitgeruild kan worden voor de financiering van de risicopremie. Wettelijk gezien wordt de keuzemogelijkheid beperkt door de hoogte van de afkoopgrens. Uiteraard moet de deelnemer in dat geval door de pensioenuitvoerder op de hoogte worden gesteld van de risico's die de beëindiging met zich meebrengt.

2.1.4 Wat kunnen deze veranderingen in de praktijk betekenen?

Hieronder staan twee voorbeelden ter illustratie van de mogelijke verhogingen ten opzichte van de huidige situatie. In beide gevallen geven we alleen afgeronde bedragen weer.

Voorbeeld 1A

Huidig salaris 55.000 (45 jaar, al 2 jaar in dienst en nog 23 dienstjaren tot pensioen is totaal 25 dienstjaren)

Pensioengrondslag: $55.000 - 15.000 = 40.000$

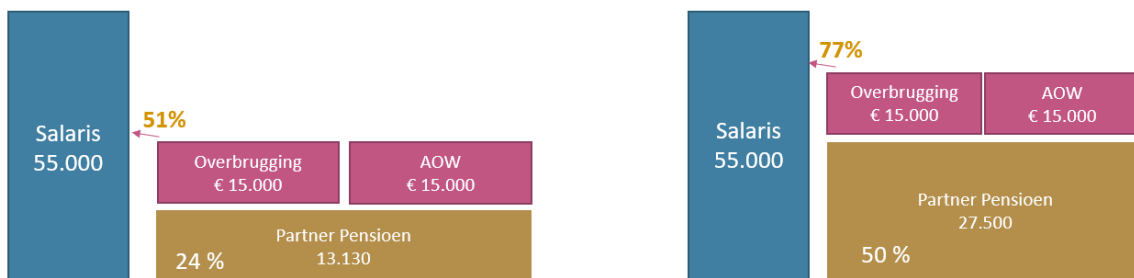
Partnerpensioen is $1,313\% * 25 * 40.000 = 13.130$

Overbruggingspensioen = 15.000

Pensioengrondslag is Salaris = 55.000

Partnerpensioen is $\text{max.}50\% * 55.000 = 27.500$

Overbruggingspensioen = 15.000

Voorbeeld 1A laat de effecten zien voor iemand van 45 jaar met een salaris van € 55.000,- en 25 dienstjaren. Links laat de huidige situatie zien, de rechtergrafiek is de nieuwe situatie. Per dienstjaar heeft een deelnemer recht op 1,313% van de grondslag als partnerpensioen. Deze grondslag wordt bepaald door het salaris te verminderen met een drempelbedrag of franchise. In de huidige situatie komt de uitkering uit op zo'n € 13.130,- ofwel 24% van het salaris. In de nieuwe situatie hoeft geen rekening te worden gehouden met dienstjaren of met een franchise. Daardoor kan het partnerpensioen bijna verdubbelen tot € 27.500,-. Dit voorbeeld toont de keuze voor het toegestane maximum, ofwel 50% van het salaris.

Volgens het conceptwetsvoorstel blijft het mogelijk een overbruggingspartnerpensioen hieraan toe te voegen. In dat geval komt de uitkering als percentage van het salaris uit op 51% nu tegenover 77% straks (in potentie). Afhankelijk van de gemaakte keuzes, zijn de verschillen tussen nu en straks dus aanzienlijk.

Voorbeeld 1B

Huidig salaris 30.000 (33 jaar, nieuw in dienst en nog 35 dienstjaren tot)

Pensioengrondslag: $30.000 - 15.000 = 15.000$

Partnerpensioen is $1,313\% * 35 * 15.000 = 6.900$

Overbruggingspensioen = 15.000

Pensioengrondslag is Salaris = 30.000

Partnerpensioen is $\text{max.}50\% * 30.000 = 15.000$

Overbruggingspensioen = 15.000

Vooraf voor lagere inkomens kan het nieuwe partnerpensioen gunstig uitpakken. Links laat de huidige situatie zien, de rechtergrafiek is de nieuwe situatie. Hier zijn de verschillen tussen nu en straks nog groter. Dat komt vooral door het wegvallen van de franchise. Het franchisebedrag dat tot nu toe werd afgetrokken van het salaris, werkte namelijk in

het nadeel van de lagere inkomens. Op dit punt is straks dus meer gelijkheid. Voorbeeld 1B laat iemand van 33 jaar zien, met een lager salaris en 35 jaren opbouw voor de boeg. In de huidige situatie zou de uitkering hier uitkomen op zo'n € 6.900,- ofwel 23% van het salaris. In de nieuwe situatie kan dit bedrag zelfs met een meer dan een factor 2 toenemen tot € 15.000,-. Dit geldt bij de keuze voor het maximale percentage voor het nabestaandenpensioen van 50% van het salaris. Het wegvallen van de franchise tikt hier immers sterker door. Zouden we hier het overbruggingspartnerpensioen aan toevoegen, dan komt het percentage van het salaris zelfs uit op 73% nu, tegenover 100% straks.

Wat deze veranderingen in het partnerpensioen betekenen voor de risicopremies en lasten van een werkgever verschilt per situatie. Alles hangt af van de gemaakte keuzes. Belangrijke factoren die hierin meetellen zijn de populatie en de salarissen. Zijn er veel lage inkomens? En natuurlijk: wat laat het budget toe? Is een overbruggingspensioen nog wel noodzakelijk?

Vrijwillig individueel aanvullend nabestaandenpensioen:

We sluiten niet uit dat er behoefte ontstaat aan meer keuzevrijheid bij het nabestaandenpensioen. Zo is het mogelijk dat individuele aanvulling van de hoogte tot het fiscale maximum waarde kan toevoegen voor de individuele planning en behoefte van deelnemers. Een dergelijke optie zou vanwege het vrijwillige karakter eisen stellen aan keuzebegeleiding en digitalisering opties. Achmea Pensioenservices heeft nog geen zicht op de eventueel hieruit voortkomende aanvullende eisen aan communicatie en dienstverlening. Door de grote onduidelijkheid rondom het nieuwe nabestaandenpensioen en de complexe overgangsproblematiek is het uitwerken van een dergelijke optie nu niet mogelijk en heeft geen prioriteit en plaats op de roadmap naar 2024/25.

We sluiten niet uit dat dit in de toekomst, bij voldoende vraag, een optie kan worden.

Vrijwillig aanvullend nabestaandenpensioen als optie op basis van de KNVB-criteria

Kosten	Aanzienlijk zowel in change-kosten (inrichten administratie en opzet aanvullende keuzebegeleiding) als in de run-kosten (onderhouden, administratie aanvullende risico tarieven, communicatie, doorrekeningen en zorgplicht).
Nut	Naast een standaard verhoging van het totale nabestaandenpensioen kan ook gekozen worden voor een overbruggingspartnerpensioen. In veel gevallen zal dit beter aansluiten bij de wensen van de deelnemer.
Veilig	Aanvulling op het door sociale partners als adequaat aangemerkt nabestaandenpensioen kent direct de consequentie van oververzekering. Hoewel de keuze voor aanvulling op het basis nabestaandenpensioen wordt begeleid, is het niet mogelijk om de gehele financiële planning van een deelnemer te overzien. De kosten van de aanvulling zullen geheel voor de deelnemer zijn, maar via de werkgever worden geïncasseerd. Daarnaast wordt de aanvullende dekking niet automatisch stopgezet als de gezinssituatie wijzigt.
Begrijpelijk	Het is lastig effecten op lange termijn inzichtelijk te maken. Zeker omdat er gedurende de rit nog van alles kan veranderen. Een hoger nabestaandenpensioen is in de basis wel te begrijpen, maar daarnaast is het begrijpen van nut en noodzaak van een levenslange uitkering lastiger. Daarnaast zal voor de aanvulling een aanvullende premie in rekening gebracht worden bij de deelnemer, die jaar op jaar kan verschillen. Hierdoor kunnen mogelijk verkeerde keuzes gemaakt worden als de premie op enig moment (flink) stijgt.

Transitie-effecten partnerpensioen

Uitgangspunt is dat er met de aanpassing van het partnerpensioen geen kostenstijging noch een versobering is beoogd. Toch kunnen er ook voor het partnerpensioen transitie-effecten optreden. Bijvoorbeeld als het partnerpensioen tot de transitiedatum op opbouwbasis is verzekerd. Dit opgebouwd partnerpensioen blijft beschikbaar voor de partner dan wel ex-partner die voor de overgang ook recht zou hebben op dit partnerpensioen. Voor een groep leidt dit na de overgangsfase tot potentiële dubbele dekkingen.

2.1.5 Verzekeren van het nabestaandenpensioen

In de huidige pensioenregelingen wordt de verzekering van het nabestaandenpensioen meestal binnen het pensioenfonds geregeld. Doordat er sprake is van ruime dekkinggraden kunnen fluctuaties eenvoudig worden opgevangen.

Bij premieregelingen onder de Wet toekomst pensioenen wordt het lastiger om schommelingen in het resultaat op basis van ingaande nabestaandenpensioenen op te vangen. Het onverdeelde vermogen is immers sterk gereduceerd en kan niet zomaar voor alle doelen worden ingezet. Daarnaast mogen reserves niet negatief worden. Het bestuur moet dan ook een afweging maken tussen het afdekken van de risico's uit het verzekeren van de nabestaandenpensioenen door en vanuit het pensioenfonds, of te kiezen voor een externe verzekering via een (her)verzekeraar. Bij deze keuze kan nog worden nagedacht over (her)verzekering op kapitaal of op rente basis. Als gekozen wordt voor afdekking van het risico in eigenbeheer moet een behoorlijke reserve worden aangehouden. Immers moet bij een overlijden direct voldoende kapitaal aanwezig zijn. Jaarlijks moeten berekeningen worden gemaakt voor de premiestelling en de aan te houden reserves. Ook moet hier jaarlijks verantwoording over worden afgelegd.

2.1.6 De keuzes binnen het nabestaandenpensioen

In onderstaande tabel staan alle aspecten waaraan bij het vormgeven van de regeling voor het nabestaandenpensioen gedacht moet worden.

Nabestaandenpensioen	
Onze producten	Onze diensten
<p>Partnerpensioen Diensttijdafhankelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1% - 50% pensioengevend salaris <p>Wezenpensioen Diensttijdafhankelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1% - 20% salaris • Altijd tot 25 jaar • Verdubbeling bij volle wezen <p>Doelgroep:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bepaald • Onbepaald 	<ul style="list-style-type: none"> • Grondslag is pensioengevend salaris. • Afwijkende salarisdefinitie of middeling. • Standaard variabel pensioen bij ingang. • Risicopremie leeftijdsonafhankelijk of doorsnee. • Ingang variabel pensioen in collectief variabel pensioen. <ul style="list-style-type: none"> • Geharmoniseerd partnerbegrip bij (on)bepaald. • Meldingsplicht: partnerverklaring bij bepaald.
<p>Uitloopdekking nabestaandenpensioen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Standaard 3 maanden optioneel uitbreiding naar 6 maanden • Tot einde WW-periode • En ZW-periode aansluitend aan dienstverlating of gedurende de WW periode <p>Vrijwillige voortzetting (opt-in):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voortzetting van eerder verzekerde dekking (ongewijzigd) • Duur voortzetting keuze in de regeling van 15 jaar tot pensioendatum • Geen vrijwillige voortzetting WZP 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopen dekking bij premievrije deelname. • UWV koppeling • Communicatie deelnemer. <ul style="list-style-type: none"> • Keuzebegeleiding vrijwillige voortzetting. • Risicopremie uit kapitaal onttrekken. • Periodieke informatie en uitvraag stopzetting van de voortzetting.
Overbruggingspensioen:	<ul style="list-style-type: none"> • Herverzekering op rentebasis.

<ul style="list-style-type: none"> • Vast bedrag (herverzekerd) • Verplicht deelnemer 	
Risicodrager: <ul style="list-style-type: none"> • Bij vastgestelde uitkering (herverzekerde rente) • Bij variabele uitkering: <ul style="list-style-type: none"> – Eigenrisicodrager – Herverzekering kapitaalbasis 	<ul style="list-style-type: none"> • Processen herverzekering (claims en premies). • Ingang variabele uitkering (keuzebegeleiding bij keuzes nabestaande). • Vaststellen, onderhouden en verantwoorden voorziening voor nabestaandenpensioen bij eigen risico.
Vrijwillige aanvulling NP tot maximum (50%)	<ul style="list-style-type: none"> • Vooralsnog geen optie binnen productaanbod in toekomst naar aanleiding van behoefte en nadere invulling regelgeving niet uitgesloten.

2.2 Geharmoniseerd partnerbegrip

Onder de Wet toekomst pensioenen komt er een uniform partnerbegrip.

In artikel 1 van de Pensioenwet en artikel 1 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling komt de volgende omschrijving van het begrip partner:

- echtgenoot;
- geregistreerd partner;
- de meerderjarige persoon die met de deelnemer of de gewezen deelnemer een gezamenlijke huishouding voert, tenzij het betreft een bloedverwant in de eerste graad, een bloedverwant in de tweede graad in de rechte lijn, een meerderjarig stiefkind of meerderjarig voormalig pleegkind.

2.2.1 Gezamenlijke huishouding belangrijk criterium voor partnerpensioen

Onder dit geharmoniseerde partnerbegrip is het criterium om als ongehuwd samenwonende zonder geregistreerd partnerschap toch in aanmerking te komen voor partnerpensioen dus het voeren van een gezamenlijke huishouding. Een gezamenlijke huishouding kan een deelnemer aantonen met een samenlevingscontract of een partnerverklaring.

Partnerverklaring

Met een (gestandaardiseerde) partnerverklaring kunnen partners aan hun pensioenfonds kenbaar maken dat zij een gezamenlijke huishouding voeren op hetzelfde adres, zorg voor elkaar dragen en dat zij in het kader van de pensioenregeling gezien willen worden als partners.

De pensioenuitvoerder verwerkt deze aangeleverde partnerverklaringen in de administratie. Daarna staan ook op het pensioenoverzicht en in andere communicatie-uitingen duidelijk vermeld dat er sprake is van een partner en wat de eventuele verzekerde rechten zijn. De pensioenuitvoerder vraagt een bekende partner om toestemming bij bepaalde keuzes.

2.2.2 Overlijden zonder vooraf bij uitvoerder bekende partnerverklaring

Wanneer iemand overlijdt zonder dat er bij de pensioenuitvoerder een partnerverklaring bekend is, kan een partner alsnog recht hebben op het partnerpensioen. In dit geval maakt de achterblijvende partner een eenzijdige partnerverklaring.

Eenzijdige partnerverklaring

Bij een eenzijdig opgestelde samenlevingsverklaring moet de achterblijvende partner achteraf, na overlijden van de deelnemer, aannemelijk maken bij het pensioenfonds dat er sprake was van een gezamenlijke huishouding, dat de partners zorg hebben gedragen voor elkaar en samenwoonden op één adres.

Om aannemelijk te maken dat men een gezamenlijke huishouding voerde met de overleden werknemer of gewezen werknemer zijn er criteria. Van een gezamenlijke huishouding is in ieder geval sprake bij inschrijving op hetzelfde adres gedurende zes maanden en één van de volgende omstandigheden:

- uit de relatie is een kind geboren of heeft erkenning plaatsgevonden van een kind;
- een gezamenlijk eigendom van een huis;
- een huurcontract op beider naam.

Het wetsvoorstel biedt ook ruimte voor pensioenuitvoerders om toch partnerpensioen toe te kennen als de partnerrelatie op andere manieren kan worden aangetoond. Denk aan het aangemerkt zijn als partner in socialezekerheidsuitkeringen, testament of overlijdensrisicoverzekering.

2.2.3 De premie

Met uitzondering van verplichte bedrijfstak- of beroepspensioenfondsen, kunnen pensioenfondsen voor de risicodekking leeftijdsafhankelijke premies blijven hanteren. De hoogte van de risicopremie voor het partnerpensioen voor pensioendatum, wezenpensioen en een eventueel overbruggingspartnerpensioen is onder andere afhankelijk van:

- de leeftijd van de deelnemers;
- de hoogte van de verzekerde dekkingen;
- de sterftekansen;
- de partnerfrequentie (bij onbepaalde risicodekkingen).

Daarnaast wordt rekening gehouden met de dekking in de uitlooperperiode en de dekking tijdens de WW-periode en eventueel hierin begrepen ZW-periode. De uitloopdekking en de dekking tijdens de WW-periode worden gefinancierd via een opslag op de risicopremies.

2.3 Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

2.3.1 Premievrijstelling in nieuwe stelsel

Premievrijstelling verzekert een arbeidsongeschikte deelnemer van de voortzetting van de opbouw van pensioen, zonder premiebetaling. In het nieuwe stelsel is sprake van zowel de vrijstelling van beschikbare premie, als de verzekering van nabestaandenpensioen.

2.3.2 Premievrijstelling en de beschikbare premie

Vanaf de ingang van de premievrijstelling ontstaat voor het pensioenfonds een verplichting: de vrijgestelde toekomstige beschikbare premies in het individueel (gereserveerd) vermogen moeten worden belegd. Dit risico kan worden afgedekt met een herverzekering op rentebasis. Hierbij moet aandacht zijn voor de reeds ingegane premievrijstellingen en het uitlooprisico (zieke deelnemers die nog in de wachttijd zitten). Volgens het Van Leeuwen convenant neemt de herverzekeraar deze risico's niet over, terwijl dat wel gewenst is. Om te voorkomen dat het pensioenfonds blijft zitten met een restrisico, moet met de herverzekeraar onderhandeld worden dat de ingegane premievrijstellingen en zieke deelnemers die nog in de wachttijd zitten, ook worden overgenomen. Hiervoor kan de bestaande voorziening van het pensioenfonds worden aangewend, maar deze zal niet exact de hoogte hebben die de herverzekeraar als koopsom vereist.

Het pensioenfonds kan het risico op premievrijstelling ook in eigen beheer nemen. Er wordt dan een voorziening aangehouden die wordt gevuld met risicopremies en waaruit de vrijgestelde beschikbare premie wordt onttrokken. Deze voorziening mag niet negatief zijn.

2.3.3 Premievrijstelling en het nabestaandenpensioen

Als het risico voor het nabestaandenpensioen is herverzekerd, moet dit inclusief dekking voor premievrijstelling zijn, ook als het risico op premievrijstelling in eigen beheer is genomen. De herverzekeraar wil geen actieve overlijdensdekking herverzekeren voor deelnemers waarvan bekend is dat zij arbeidsongeschikt (of ziek) zijn, dus bij de start van de herverzekering van het nabestaandenpensioen moet dit risico inbegrepen zijn in de dekking. Ook hier moet aandacht zijn voor de reeds ingegane premievrijstellingen en het uitlooprisico (zieke deelnemers die nog in de wachttijd zitten), zodat dit met een koopsom kan worden ingekocht.

Alleen als het risico op nabestaandenpensioen in eigen beheer is genomen, kan het risico op premievrije voortzetting hiervan bij arbeidsongeschiktheid in eigen beheer plaatsvinden.

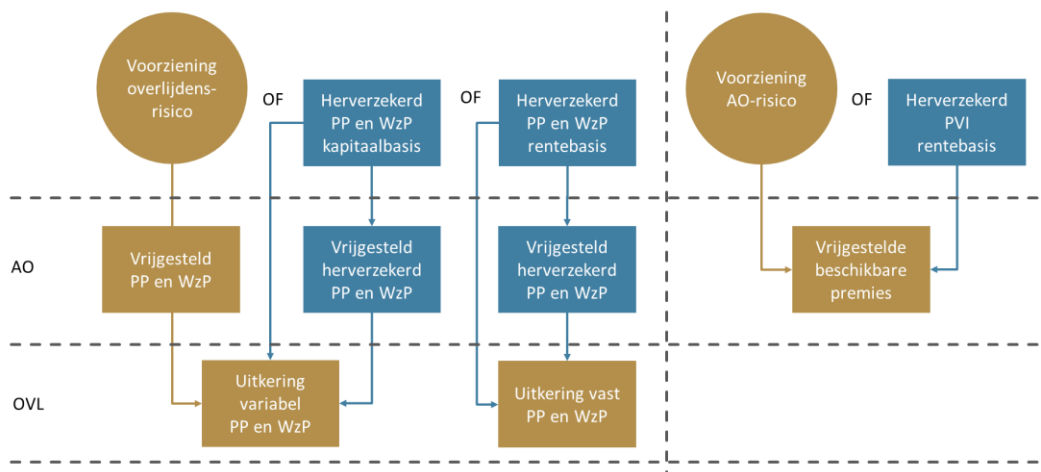
2.3.4 Schematische weergave van herverzekeren voor arbeidsongeschiktheid en overlijdensrisico

Onderstaand schema geeft een weergave van de mogelijke combinaties van herverzekering en het zelf dragen van risico's door het pensioenfonds. Dit schema is gebaseerd op onze huidige kennis van herverzekeren en houdt dus geen rekening met eventuele nieuwe ontwikkelingen in de herverzekeringsmarkt in relatie tot het pensioenakkoord.

De stromen die in het schema zijn weergegeven zijn:

1. Een variabele uitkering partner- en wezenpensioen, dit is mogelijk via:
 - a) risico in eigen beheer, in dat geval wordt bij overlijden uit de voorziening een variabele uitkering aangekocht en wordt het recht bij arbeidsongeschiktheid ook in eigen beheer premievrij voortgezet;
 - b) herverzekering op kapitaalbasis, in dat geval keert bij overlijden de herverzekeraar een kapitaal uit voor de aankoop van een variabele uitkering en blijft het recht bij arbeidsongeschiktheid premievrij herverzekerd.
2. Een vaste uitkering partner- en wezenpensioen, dit is alleen mogelijk via herverzekering op rentebasis waardoor bij overlijden de herverzekeraar een rente uitkeert aan het pensioenfonds. Bij arbeidsongeschiktheid wordt de herverzekering van deze rente premievrij voortgezet.
3. De bij arbeidsongeschiktheid vrij te stellen beschikbare premies kunnen in eigen beheer worden genomen of op rentebasis worden herverzekerd.

Risico's en herverzekering

2.3.5 Arbeidsongeschiktheidspensioen in nieuwe stelsel

Het wetsvoorstel beoogt geen wijzigingen aan te brengen in het kader voor arbeidsongeschiktheidspensioenen. Toch heeft de nieuwe wetgeving wel degelijk invloed op de vormgeving en keuzes ten aanzien van arbeidsongeschiktheidspensioenen die leiden tot een heroverweging van de wenselijkheid van het uitvoeren van een regeling door een pensioenfonds.

Het arbeidsongeschiktheidspensioen wordt naar zijn aard verzekerd op risicobasis. In het nieuwe stelsel heeft het arbeidsongeschiktheidspensioen, in lijn met het ouderdompensioen, een variabel karakter. Alleen in geval van een volledige herverzekering blijft een (nominaal) vaste uitkering van het arbeidsongeschiktheidspensioen mogelijk. In de huidige wetgeving wordt een arbeidsongeschiktheidspensioen als pensioen in de zin van de Wet op de loonbelasting 1964 aangemerkt als het niet meer bedraagt dan 100% van het laatstgenoten loon vóór arbeidsongeschiktheid. Dit kan betekenen dat een variabele uitkering moet worden begrensd.

2.3.6 Eigen risico dragen en de bijkomende kosten

Indien niet wordt gekozen voor herverzekering worden de risicopremies ondergebracht in een voorziening. Pensioenfondsen brengen de risicopremies voor het arbeidsongeschiktheidspensioen onder in een voorziening, waaruit op het moment van arbeidsongeschiktheid (met inachtneming van de wachttijd) het benodigde persoonlijke pensioenvermogen voor de arbeidsongeschikte beschikbaar wordt gesteld. Dit vermogen heeft een dusdanige omvang dat hieruit voor de volledige uitkeringsperiode uitkeringen kunnen worden onttrokken. Het doel van de genoemde voorziening moet vooraf worden gespecificeerd en de reserve mag uitsluitend voor deze doelen worden

gebruikt. De voorziening mag niet negatief worden. Aangezien het persoonlijk pensioenvermogen groot genoeg moet zijn, lijkt hiermee **niet** te worden aangestuurd op een actief re-integratiebeleid. Vanuit de conceptwetgeving is nog onduidelijk of hier in de hoogte van voorziening rekening mee kan worden gehouden en wat er gebeurt met het persoonlijke vermogen bij revalidatie.

Arbeidsongeschiktheidspensioen kan worden ondergebracht in de operationele voorziening of een aparte voorziening. Het voordeel van het aanhouden van een aparte voorziening is dat hier een gericht beleggingsbeleid op gevoerd kan worden. Dit geldt eveneens voor de persoonlijke vermogens voor de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen. Door een gericht beleggingsbeleid kan de mate van variatie in de uitkering immers worden beperkt. In de solidaire premieregeling zijn de ingegane arbeidsongeschiktheidsuitkeringen onderdeel van de collectiviteit. Op deze pensioenen zijn dan dezelfde regels van toepassing die gelden voor het collectief ten aanzien van spreiding en beleggingen.

2.4 Arbeidsongeschiktheidspensioen en de optie van verzekeren

Een deelnemer die langer dan twee jaar arbeidsongeschikt is, krijgt een wettelijke WIA-uitkering van het UWV. Dat kan een IVA- en WGA-uitkering zijn. Bij IVA ontvangt men een volledige arbeidsongeschiktheidsuitkering en is men volledig arbeidsongeschikt. Wanneer iemand deels arbeidsongeschikt is, maar wel nog kan werken, ontvangt men een WGA-uitkering.

Arbeidsongeschiktheidspensioen wat moeten we ermee?

Huidig	AOP onder de WTP
Na ingang: Tijdelijke pensioen in FTK	Na ingang: Stabiel of variabel pensioen met eigen buffereisen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fonds kan optreden als risicodragers en uitvoerder ingegane dekking binnen FTK: ▪ WIA excedentpensioen (inkomen boven het maximum SV-loon), ▪ WIA-aanvullingspensioen (aanvulling van 5% respectievelijk 10% van het inkomen) ▪ WGA-hiaatpensioen. ▪ Aanvang direct na 2^e ziektejaar. 	<p>Arbeidsongeschiktheid past minder goed binnen nieuwe stelsel als gemaximeerde "vaste uitkering".</p> <p>Indien fonds uitvoerder blijft zal in het nieuwe stelsel een (aparte) buffer moeten worden gevormd.</p> <p>Alternatief is het rechtstreeks onderbrengen collectieve arbeidsongeschiktheidsverzekering van de werkgever bij een verzekeraar.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dit kan tegen zeer waarschijnlijk dan tegen lagere kosten waarbij verzekeraars ook ruimere dekkingsmogelijkheden kennen. Bv inclusief werkloosheidsrisico indien gewenst – Verzekeraars bieden tevens aanvullende diensten zoals re-integratieservices.

Past een variabel arbeidsongeschiktheidspensioen wel bij het karakter van een inkomensverzekering en sluit het wel aan bij de voorkeuren van werknemers en werkgevers? Bij het vormgeven van de regeling bepaalt een pensioenuitvoerder in overleg met sociale partners of arbeidsongeschiktheidspensioen wel bij een pensioenfonds moet worden uitgevoerd. Alternatief is kiezen voor een uitvoerder die belang heeft bij het beperken van de schadelast. Die stelt zich tot taak deelnemers te revalideren en beschikt over de benodigde kennis, expertise en middelen. Bij het vaststellen van de kosten bij het onderbrengen van dit onderdeel bij een pensioenfonds moet, naast de aanvullende uitvoerings- en bufferkosten, ook worden meegenomen dat in tegenstelling tot een uitvoering door een inkomensverzekeraar schade niet kunnen worden beperkt door re-integratie en gerichte begeleiding.

De uitvoering van een arbeidsongeschiktheidspensioenregeling vindt plaats aan het einde van een periode waarin een deelnemer van gezonde fase via verzuim naar arbeidsongeschiktheidsfase beweegt. Voor de werkgever verschuiven de activiteiten van gezondheidsmanagement, naar verzuimmanagement en eindigen met re-integratie en WIA-bepaling bij arbeidsongeschiktheid.

Arbeidsongeschiktheid verzekeren buiten fonds op basis van de KNVB-criteria

Kosten	De kosten voor het onderbrengen van arbeidsongeschiktheid binnen het fonds betreffen naast de risicopremie ook de kosten van het aanhouden van een voorziening en een extra MVEV-vereiste. Binnen een fonds wordt niet aangestuurd op het beperken van de schadelast door middel van re-integratiediensten.
Nut	Binnen een pensioenfonds worden alleen uitkeringen geadmistreerd en uitgevoerd. Een inkomensverzekeraar kent aanvullende diensten in begeleiding van deelnemers in het kader van duurzame inzetbaarheid.
Veilig	Zowel een pensioenfonds als een inkomensverzekeraar kan een arbeidsongeschiktheid pensioen uitvoeren. Alleen een inkomensverzekeraar kan een vaste uitkering uitvoeren.
Begrijpelijk	Bij arbeidsongeschiktheid wordt een persoonlijk vermogen gevormd dat groot genoeg is om dit pensioen uit te keren tot aan pensioendatum. Bij re-integratie valt dit persoonlijke vermogen weer terug op een voorziening voor arbeidsongeschiktheidsrisico. De vraag is of dit uitlegbaar is voor de deelnemer.

ONS PRODUCTAANBOD

Arbeidsongeschiktheid	
Onze producten	Onze diensten
Premievrijstelling: • Herverzekerd	<ul style="list-style-type: none"> • Premie inning als opslag. • Claims afhandelen. • Rekeningcourant/afhandeling herverzekeraar. • Onderhouden premievrijstelling deelnemer (SUAG).
Premievrijstelling: • Eigen risicodrager	<ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen premie en beheer voorziening. • Premie inning als opslag. • Claims afhandelen. • Verantwoording voorziening. • Onderhouden premievrijstelling deelnemer (SUAG).
Arbeidsongeschiktheidspensioen bij inkomensverzekeraar	<ul style="list-style-type: none"> • N.v.t.
Arbeidsongeschiktheidspensioen in het fonds	<ul style="list-style-type: none"> • Onderhouden reserve (verloop en verantwoording). • Vaststellen en innen kostendekkende premie. • Bepalen claims en schade. • Onderhouden en uitvoeren ingegane pensioenen. • Communicatie deelnemer. • Onderhoud (SUAG) koppeling.

3. Leef tijdsafhankelijk beleggen

3.1 Leef tijdsafhankelijk beleggingsbeleid

Ten opzichte van het huidige stelsel is een van de veranderingen de manier waarop pensioenfondsen met de beleggingen moeten omgaan. In uitkeringsregelingen beleggen pensioenfondsen met een collectieve portefeuille met hetzelfde rendement voor alle deelnemers. In premieregelingen is sprake van individuele rendementstoekenning. In beide premieregelingen vormen leeftijdsafhankelijke rendementen, en daarmee ook leeftijdsafhankelijk beleggingsbeleid, de uitgangspunten. Bij leeftijdsafhankelijk beleggen verandert het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille voor de deelnemer op basis van zijn of haar leeftijd. Het totale risico van de beleggingsportefeuille bouwt af naarmate de deelnemer ouder wordt. Risico én rendement verschillen dus met de leeftijd van de deelnemer en lopen af naarmate de deelnemer dichterbij zijn pensioenleeftijd komt.

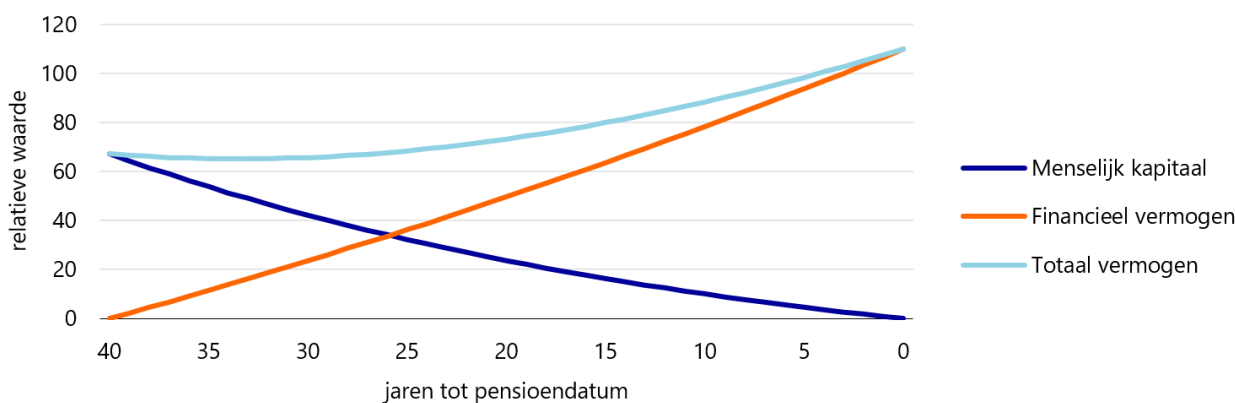

3.1.1 Waarom leeftijdsafhankelijk beleggen: de life-cycle theorie

Volgens de life-cycle theorie komt het vermogen van een individu uit twee bronnen: financieel vermogen en menselijk kapitaal. Het menselijk kapitaal is in deze theorie het verdienvermogen van een individu. Dit bestaat uit de som van het toekomstige inkomen dat iemand kan verdienen met arbeid. In de context van een tweede pijler pensioen, is het menselijk kapitaal de som van alle toekomstige te verwachte pensioenpremies.

Een jonge deelnemer beschikt over veel menselijk kapitaal. Er zijn immers nog veel jaren waarin inkomen kan worden verdiend. Het inkomen zelf vertoont door promoties en prijsinflatie naar verwachting over de carrière een groei. Zolang de deelnemer werkzaam is, kan dit kapitaal daarnaast ook als relatief zeker worden gezien. Naarmate de jaren vorderen, neemt het resterende verdienvermogen af. Ofwel de nog in de toekomst te ontvangen premies. Als de pensioendatum is bereikt, is het menselijk kapitaal theoretisch gezien nihil geworden.

De tweede bron van het vermogen is het financiële vermogen dat een individu opbouwt. Dit vermogen kan naast pensioen in de tweede pijler, bijvoorbeeld ook een huis, recht op AOW-uitkering of iets uit de derde pijler zijn. Voor een jonge deelnemer is dit vermogen relatief klein, maar door premie-inleg en het verdiende rendement over dit vermogen neemt dit kapitaal toe over de tijd. Het menselijk kapitaal en het financiële vermogen vormen samen het totale vermogen van een deelnemer.

Bron: Rabobank

Wie jong is, heeft veel menselijk kapitaal en weinig financieel vermogen. Naarmate mensen ouder worden, neemt hun menselijk kapitaal af, maar wordt hun financieel vermogen veelal groter. Op latere leeftijd kan iemand minder bijsturen met de relatief zekere verdien capaciteit (menselijk kapitaal) en neemt het risico op het totale vermogen toe. Om deelnemers niet te veel risico's te laten lopen, moeten pensioenfondsen daarom het financieel vermogen geleidelijk minder risicovol beleggen. De blootstelling aan risico, en daarmee te behalen rendement, nemen hierdoor af met leeftijd. De optelsom over de hele loopbaan van financieel en menselijk kapitaal en het risico dat wordt genomen blijft daarmee ongeveer gelijk. Alleen de onderliggende verhoudingen tussen de kapitalen verschuiven naarmate iemand ouder wordt.

Een belangrijke stap voor pensioenfondsen bij de ontwikkeling van een pensioenregeling in het nieuwe stelsel is het inventariseren van de risicohouding van de deelnemers, het daarop laten aansluiten van het beleggingsbeleid en het vormgeven van de daarbij te hanteren lifecycle (impliciet of expliciet).

3.1.2 Impliciete of expliciete toedeling

Zowel de solidaire premiereregeling als de flexibele premiereregeling maken een gerichte, leeftijdsafhankelijke toedeling van risico's mogelijk. Dit kan via expliciete (bottom-up) of impliciete (top-down) toedeling plaatsvinden.

Expliciete toedeling in de opbouwfase – (bottom up)

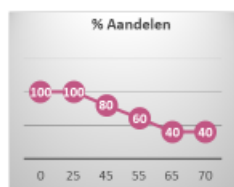
Hoe ziet dat er dan uit?

Rendement op aandelen 5%, koers 1050
Rendement op Matching/rente 8%, koers 1080

Collectief vermogen: 400.000 euro
252.000 Aandelen (module rendement) (63%)
148.000 Matching/rente (37%)

424.440 euro

Collectieve mix altijd 1 op 1 met risicohouding en toedelingsbeleid onderliggende vermogens

Expliciete toedeling

Bij expliciete toedeling wordt het persoonlijke vermogen belegd conform de vooraf bepaalde lifecycle en risicohouding. De deelnemer heeft een beleggingsrekening waarop zijn beleggingen met een lifecycle beheerd en geadmineistreerd worden. Deze administratie vindt plaats via unitisering van de beleggingen. Dit betekent dat deelnemers op hun beleggingsrekening uitgedrukt in participaties zien waarin zij beleggen. Deze participaties kunnen van

beleggingsfondsen of van modules/administratieve fondsen zijn. Hierbij zijn beleggingsfondsen zelfstandige, juridische entiteiten aangeboden door externe partijen en beschikbaar voor meerdere klanten/participanten. Bij modules/administratieve fondsen gaat het om het 'verpakken' van de beleggingen binnen de pensioenportefeuille in een beleggingsfondsenstructuur in de beleggingsadministratie. Een dergelijke structuur heeft alleen een administratieve status. Het bestaat juridisch gezien niet buiten de beleggingsadministratie van het pensioenfonds. Veranderingen in het vermogen komen tot uitdrukking doordat de waarde van de participaties wijzigt door marktontwikkelingen of door aan-/verkopen van participaties.

Het rendement wordt per beleggingscategorie toegekend aan het aandeel in deze categorie van het individuele vermogen van de deelnemer. Dit gebeurt veelal via koersen op toegekende units binnen een beleggingscategorie. Bij expliciete toedeling is er een directe koppeling tussen de blootstelling aan risico's en overrendement van het individuele vermogen en de daadwerkelijke beleggingen en de hierop behaalde rendementen. Indien expliciete toedeling plaatsvindt middels unitisering aan zowel de vermogensbeheerkant als bij de deelnemersadministratie, kan dagelijks reconciliatie plaatsvinden. Dan is de totale geaggregeerde collectieve mix altijd gelijk aan de optelsom van de individuele vermogens. Het collectieve beleggingsbeleid sluit hierbij altijd exact aan bij de optelsom van alle vooraf bepaalde individuele risicohoudingen van de verschillende leeftijdscohorten. Doordat pensioenfondsen de koers van een fractie periodiek bepalen, heeft een deelnemer op basis van de laatste koers op elk moment zicht op zijn persoonlijke kapitaal, het behaalde rendement en eventuele kosten. Er vindt geen herverdeling plaats en de toedeling is zeer transparant en accuraat. Door de directe koppeling is het mogelijk deelnemers keuzevrijheid te bieden.

Expliciete lifecycle

Dit is de lifecycle-belegging die is opgenomen in de flexibele premiereregeling, waarbij het beleggingsrisico wordt afgebouwd met de leeftijd. Er is hier een directe relatie tussen de beleggingen en het aan de deelnemer toegekende rendement.

Impliciete lifecycle

Dit is de lifecycle-belegging die voortvloeit uit de toedeling van rendementen bij de solidaire premiereregeling, waarbij het beleggingsrisico wordt afgebouwd met de leeftijd. De deelnemer heeft hierbij geen keuzevrijheid en er is geen directe (expliciete) relatie tussen de beleggingen en het toebedeelde rendement aan de deelnemer.

Impliciete toedeling in de opbouwfase (top-down)

Leeftijdsafhankelijk toedelen rendement

Impliciete toedeling

Bij impliciete toedeling wordt het rendement dat collectief gemaakt wordt, via een administratief toedelingsmechanisme (met vooraf vastgestelde verdeelregels), aan de individuele vermogens van de deelnemers toebedeeld. Bij impliciete toedeling is er geen directe koppeling tussen de blootstelling aan risico's en overrendement van het individuele vermogen en de daadwerkelijke beleggingen. Binnen impliciete toedeling is het mogelijk

deelnemers voor meer dan 100% bloot te stellen aan overrendement. Doordat het collectieve beleid niet van onderaf wordt gestuurd, is er meer beleggingsvrijheid en ruimte om via een normportefeuille tactisch af te wijken van het strategisch beleggingsbeleid dat voortvloeit uit de risicohouding. Bij administratieve toedeling is sprake van herverdeling. Bij impliciete toedeling worden rendementen periodiek toegekend (waarschijnlijk hoogstens maandelijks). Gedurende de periode heeft de deelnemer geen zicht op de vermogensontwikkeling en houdt het pensioenfonds hier bij tussentijdse stortingen of onttrekkingen geen rekening mee. De rendementsbijschrijvingen vinden plaats door kapitaalbijstortingen of onttrekkingen.

ONS PRODUCTAANBOD

Toedelingsmechanisme	
Onderdelen pensioenadministratie	Uitvoering
<p>Expliciete toedeling met unitisering (standaardwerking bij flexibele premiereregeling)</p> <p>Unitadministratie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Unitrekening per deelnemer. • Inrichting van aantal door de vermogensbeheerder aangeboden beleggingsmodules. • Lifecycle inrichting met behulp van de standaard beleggingsmodules (per risicoprofiel max. 6/generiek 3). • Bij keuzebegeleiding gebruik van beleggingsbalans. • Inrichting jaarlijkse handelskalender en operationeel handboek met 1 vermogensbeheer administratie (1 aanspreekpunt/lead administratie).. 	<p>Unit-administratiediensten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geaggregeerde productie naar vermogensbeheer. • Forward pricing (T+2). • Periodiek inlezen en verwerken koersen (dag/maand). • Automatische rebalance mechanisme in pensioenadministratie. • Periodieke reconciliatie met vermogensbeheer op een hoger aggregatieniveau. <p>Communicatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzicht kapitaalontwikkeling portaal. • Waarde-overzicht (jaarlijks). • Factsheets /beleggingsinformatie. <p>Vooralsnog geen ondersteuning voor vrij beleggen</p>
<p>Impliciete toedeling met rendementstoekenning via vermogens/spaarkapitalen-administratie</p> <p>Deelnemersadministratie met kapitalen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toedeling rendement aan kapitalen periodiek op onderdelen: bescherming en overrendement. • Inrichting 3-6 modules om lifecycles mee te bouwen. • Inrichting toedelingsregels (impliciete lifecycles in pensioenadministratie). • Lifecycle ingericht met behulp van categorieën blootstelling aan overrendement. Inrichten toedelingsregels met een vlakkensysteem. 	<p>Kapitaaladministratiediensten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informatie-uitwisseling vermogensbeheer: vermogensonderdelen, blootstelling overrendement, kasstroominformatie (maandelijks). • Administreren en beheren solidariteitsreserve als onderdeel pensioenadministratie. • Maandelijks toekenning rendement op aanwezig kapitaal (gedurende maand geen tijdsafhankelijke toekenning). • Periodieke reconciliatie met vermogensbeheer. • Toets op behaalde en toegekende beschermingsrendementen en risicohouding. Het gaat om een periodieke verantwoording van beschermingsrendement (berekend vs. behaald) in relatie tot risicohouding. • Jaarlijks aanpassing uitkeringen (gelijke aanpassingen > collectieve variant). <p>Communicatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzicht kapitaalontwikkeling portaal. • Waarde-overzicht (jaarlijks), onderdelen premie, bescherming en overrendement. • Geen expliciete toedeling/informatie over beleggingen.

4. De solidaire premieregeling

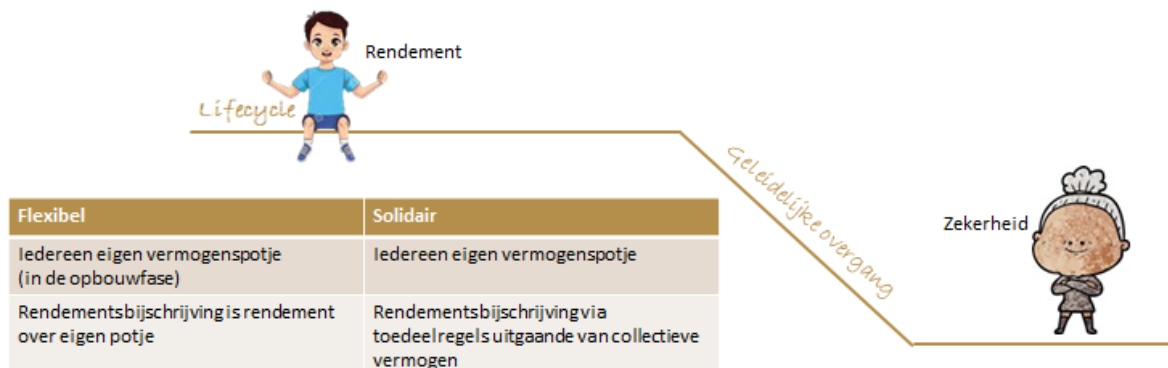
4.1 De solidaire premieregeling in het kort

In het vernieuwde pensioenstelsel kan een pensioenfonds twee soorten premieregelingen uitvoeren: de solidaire premieregeling en de flexibele premieregeling. De solidaire premieregeling is ontwikkeld om een persoonlijker pensioen met behoud van solidaire elementen mogelijk te maken. In de solidaire premieregeling hebben (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden een aandeel in het collectieve pensioenvermogen van het pensioenfonds: het voor de uitkering gereserveerde (persoonlijke) pensioenvermogen. Er is één collectief beleggingsbeleid voor alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Het pensioenfonds belegt het totale pensioenvermogen. Dat bestaat naast de persoonlijke pensioenvermogens uit de solidariteitsreserve en een aantal andere reserves. Het pensioenfonds stelt vooraf vast hoe rendementen en risico's worden verdeeld. Dat gebeurt aan de hand van leeftijdsafhankelijke toedelingsregels. Het rendement en de financiële risico's worden toebedeeld aan leeftijdscohorten op basis van vooraf vastgestelde toedelingsregels. Het beleggingsrisico wordt afgebouwd als de pensioendatum dichterbij komt.

Wanneer de deelnemer met pensioen gaat, ontvangt die maandelijks een pensioenuitkering. Deze uitkering komt uit het individuele, voor de deelnemer gereserveerde vermogen. Ook na ingang van de pensioenuitkering blijft het pensioenfonds het gereserveerde vermogen beleggen. Ook blijven de vooraf vastgestelde toedelingsregels gelden. De pensioenuitkering vanuit de solidaire premieregeling is altijd variabel. Dit betekent dat de hoogte van de jaarlijkse pensioenuitkering afhangt van twee zaken: het persoonlijke pensioenvermogen van de pensioengerechtigde en de prijs van pensioen op dat moment. Hierdoor kan de uitkering zowel naar boven als naar beneden worden aangepast. Om pensioengerechtigden tegen te grote schommelingen in de hoogte van de pensioenuitkering te beschermen, ontvangen zij beschermingsrendement. Het fonds heeft ook de mogelijkheid om financiële schokken in de uitkeringen te spreiden in de tijd. Daarnaast kent een solidaire premieregeling een verplichte solidariteitsreserve. Het pensioenfonds kan de solidariteitsreserve inzetten om risico's tussen generaties te delen en pensioenuitkeringen te stabiliseren.

Hoe werkt de Solidaire premieregeling?

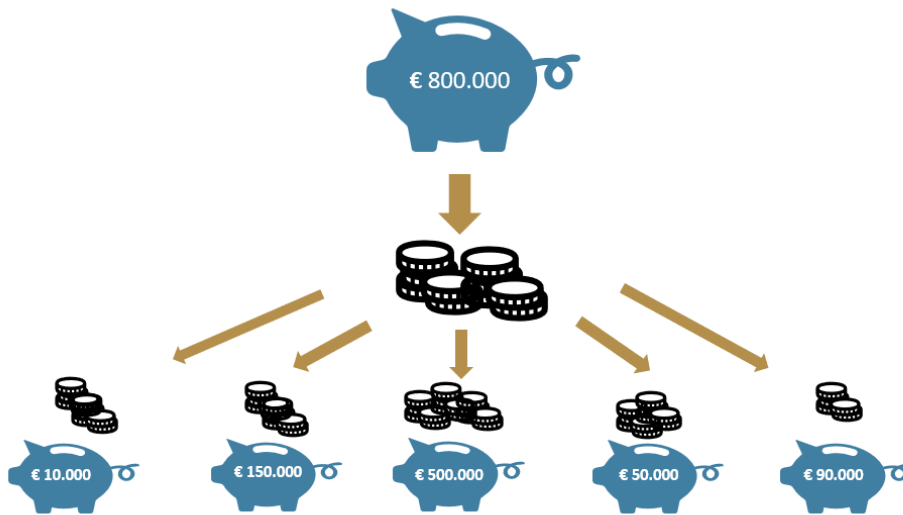
Administratief essentiële verschil tussen solidaire en flexibele premieregeling

- Hoe beleg ik in de solidaire regeling conform de risicohouding van de deelnemer?

4.2 Collectief beleggingsbeleid

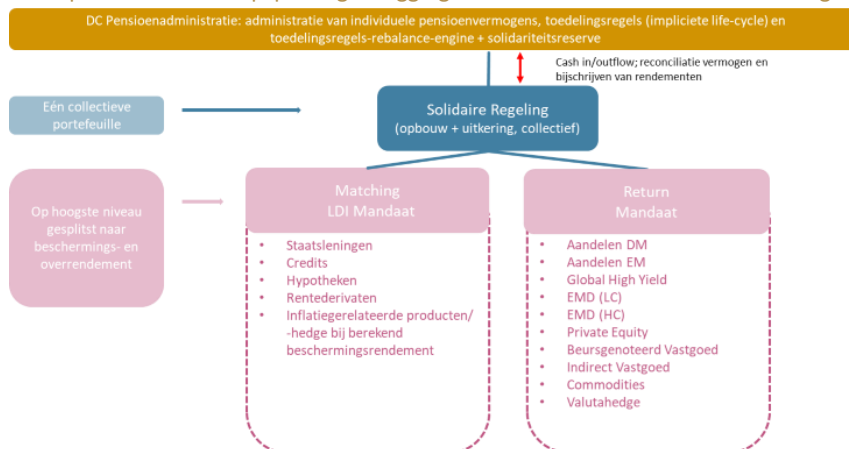
Vanuit beleggingsoptiek is de solidaire premiereregeling een premieovereenkomst met een collectief beleggingsbeleid. Het collectieve rendement komt aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden toe op basis van door het pensioenfonds vooraf vastgestelde leeftijdsafhankelijke toedelingsregels. Toedelingsregels zijn regels op basis waarvan onder meer financiële mee- of tegenvallers door het collectief gevoerde beleggingsbeleid in het persoonlijke pensioenvermogen worden verwerkt.

De solidaire premiereregeling kent een collectief beleggingsbeleid. De (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden hebben een individueel, voor de uitkering gereserveerd vermogen. Maar de som van deze vermogens wordt als collectieve beleggingsmix beschouwd. Er is daarbij geen directe koppeling tussen een individueel vermogen en de daadwerkelijke beleggingen. Het pensioenfonds deelt het rendement, dat collectief gemaakt wordt, vervolgens toe via het leeftijdsafhankelijke toedelingsmechanisme (toedelingsregels) aan de individuele deelnemers.

Conceptuele inrichting Solidaire Premiereregeling

Eén collectieve portefeuille met opsplitsing beleggingen in Overrendement en Beschermingsrendement

De solidariteitsreserve is onderdeel van het totale collectieve vermogen. Dit vermogen wordt geadministreerd en beheerd in de pensioenadministratie. Voor de solidariteitsreserve legt het pensioenfonds specifieke toedelingsregels vast voor beschermings- en overrendement.

Onder de solidaire premiereregeling heeft iedere deelnemer een persoonlijk pensioenvermogen met een leeftijdsafhankelijk risico-rendementsprofiel. Hiervoor is het noodzakelijk dat het pensioenfonds per leeftijdscohort een risicohouding vaststelt. Voor deze risicohouding is een risicopreferentieonderzoek nodig naar de risicovoorkeuren van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Het pensioenfonds moet dit onderzoek tenminste elke vijf jaar doen. Ook als er sprake is van een ingrijpende wijziging van de pensioenregeling. Een leeftijdscohort heeft een maximale omvang van vijf geboortejaren. In afwijking hiervan kan een leeftijdscohort betrekking hebben op een groter aantal geboortejaren indien de uitvoerder op basis van het risicopreferentieonderzoek, de deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten onderbouwt dat dit in het belang is van de deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden of pensioengerechtigden.

4.3 Risicohouding en risicomaatstaven

4.3.1 Risicopreferentieonderzoek

De risicohouding speelt een belangrijke rol in het vernieuwde pensioenstelsel. De risicohouding wordt vastgesteld op basis van de risicopreferenties van de deelnemers, de deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten. De risicohouding wordt vastgelegd in termen van de wettelijke maatstaven voor de risicohouding. In de solidaire en ook de flexibele premiereregeling wordt het bepalen van de risicohouding belangrijker. Dat is omdat er in deze regelingen, in vergelijking met uitkeringsovereenkomsten, een directere relatie ligt tussen de behaalde beleggingsrendementen en de hoogte van het pensioen. Pensioenuitvoerders toetsen jaarlijks of het beleggingsbeleid en de toedelingsregels nog passen bij de vastgestelde risicohouding. En passen het beleid aan als dit niet het geval is. Pensioenuitvoerders toetsen ook periodiek de vastgestelde risicohouding. Daarbij maken ze gebruik van het risicopreferentieonderzoek. Het pensioenfonds houdt ten minste eenmaal in vijf jaar een risicopreferentieonderzoek onder deelnemers. Het pensioenfonds past de vastgestelde risicohouding aan als dit onderzoek hier aanleiding tot geeft.

Risicopreferentieonderzoek:

De risicopreferentie van een groep deelnemers geeft de mate van beleggingsrisico weer dat deze groep deelnemers kan en wil lopen. Pensioenuitvoerders doen periodiek (ten minste eenmaal in vijf jaar) onderzoek naar de risicopreferentie van hun deelnemers.

4.3.2 Vaststellen risicohouding

Op basis van de uitgevraagde risicopreferenties, wetenschappelijke inzichten en deelnemerskenmerken stelt het pensioenfonds de risicohouding per leeftijdscohort vast. Die risicohouding per leeftijdscohort is een belangrijk uitgangspunt voor de inrichting van het pensioencontract. Het is bepalend voor de uitwerking van de toedelingsregels, inclusief afspraken over de solidariteitsreserve, de hoogte van het projectierendement en eventuele spreiding van schokken.

De vormgeving van het beleggingsbeleid en de uitwerking van de toedelingsregels moeten dan ook nadrukkelijk aansluiten op de risicohouding per leeftijdscohort. Deze toedelingsregels definiëren een impliciete lifecycle³. Hieraan staan de persoonlijke pensioenvermogens van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden bloot. Het woord impliciet geeft aan dat de blootstelling indirect gaat via de toedelingsregels. Dus niet rechtstreeks via de beleggingsportefeuille. Het effect van de toedelingsregels bij een bepaalde beleggingsportefeuille kan vertaald worden naar een lifecycle equivalent. Daarbij spreek je ook vooraf af in hoeverre het theoretische beschermingsrendement mag afwijken van het behaalde beschermingsrendement.

Maatstaven risicohouding

De risicohouding per leeftijdscohort komt tot uitdrukking in de volgende maatstaven waarvoor gebruik wordt gemaakt van een scenario-analyse:

In de praktijk gaat het bij de vaststelling van een bij de risicohouding passend beleggingsbeleid vaak om een iteratief proces. Het beleggingsbeleid wordt dan doorgerekend op basis van de zogenoemde URM-projectiemethode. Die berekening gaat in combinatie met de voorgenomen toedelingsregels, de regels rondom de solidariteitsreserve, spreidingsregels in de uitkeringsfase en het projectierendement of een vaste daling. Het resultaat is de verwachte pensioenen in verschillende scenario's. Die kunnen dan voor de verschillende leeftijdscohorten worden beoordeeld en vergeleken met de vastgestelde risicohouding. Uit deze beoordeling blijkt op welke onderdelen eventuele verdere aanpassing nodig is. Dat doe je net zo lang totdat wordt voldaan aan de pensioendoelstelling en beleidsuitgangspunten. Waaronder de vastgestelde risicohouding.

Jaarlijkse toets:

De jaarlijkse toets stelt vast of de daadwerkelijke risicoblootstelling van de leeftijdscohorten voldoet aan de vastgestelde risicohouding.

ONS PRODUCTAANBOD

Risico maatstaven	
Onze producten	Onze diensten
In te vullen maatstaven: <ul style="list-style-type: none"> • Verwachtingsmaatstaf. • Risicomaatstaf • Fluctuatie van de hoogte van pensioeninkomen in uitkeringsfase <ul style="list-style-type: none"> • jaar op jaar • lange termijn 	Uitvoeren risicopreferentieonderzoek (minimaal 1 keer in 5 jaar). Jaarlijkse toets (monitoring risicomaatstaven): <ul style="list-style-type: none"> • Toetsing risicomaatstaven per cohort. • Reporting risicomaatstaven met een dashboard. • Signalering tolerantiegrenzen.

³ Onder de SPR hoeft het totale beleggingsbeleid niet precies aan te sluiten op het beleggingsbeleid dat volgt uit de blootstelling op basis van de geaggregeerde toedelingsregels.

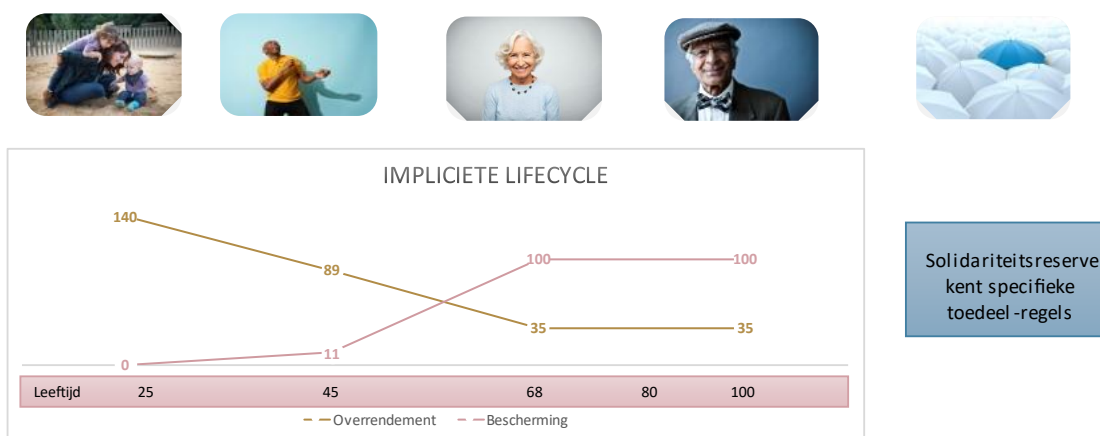
4.4 Impliciet toedelen van rendementen

Bij de solidaire premiereregeling hoort een collectief beleggingsbeleid. Hoewel de deelnemers een individueel voor de uitkering gereserveerd vermogen hebben, wordt de som van deze vermogens namelijk als collectieve beleggingsmix beschouwd. Er is geen directe koppeling tussen een individueel vermogen en de daadwerkelijke beleggingen. Onder de solidaire premiereregeling hebben (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden een individueel pensioenvermogen. Daarop verwerkt het pensioenfonds periodiek (maandelijks of jaarlijks) een positief of negatief rendement. Het gaat bij dit rendement om financiële mee- of tegenvallers uit het collectief beleggingsbeleid plus het sterfteresultaat en de ontwikkeling van de levensverwachting. Dat alles wordt op basis vanaf vooraf vastgestelde toedelingsregels verdeeld. Bij vaststelling van deze toedelingsregels wordt onder andere rekening gehouden met de risicohouding per leeftijdscohort.

Het behaalde rendement bestaat uit 2 onderdelen. Namelijk beschermingsrendement, gericht op het nominaal gelijk houden van de pensioenuitkering. En overrendement, gericht op groei van het pensioen. Beide vormen van rendement kennen hun eigen toedelingsregels aan de individuele deelnemers ⁴ waarbij onderscheid gemaakt wordt in leeftijdscohorten. Jongere deelnemers krijgen in beginsel een groter deel van het overrendement. Zij zijn namelijk gebaat bij groei van hun vermogen en kunnen hierbij risico nemen. Bij negatieve rendementen resteert bij hen nog tijd om effecten op te vangen. Oudere deelnemers krijgen voornamelijk beschermingsrendement. Daarmee wil het pensioenfonds hun pensioenuitkering nominaal stabiel houden en minder risico laten lopen op negatieve aanpassingen.

Invullen toedeelregels Solidaire Premiereregeling

Een impliciete lifecycle

De pensioenuitvoerder stelt de mate van blootstelling aan renterisico per leeftijd vast. Dat gebeurt in lijn met de risicohouding per leeftijdscohort. Deze blootstelling is onderdeel van de inrichting van het beleggingsbeleid en de toedelingsregels. Het beschermingsrendement beschermt de (toekomstige) pensioenuitkeringen tegen de effecten van een veranderende prijs van pensioen. Daarbij is het uitgangspunt dat oudere deelnemers en pensioengerechtigden meer bescherming krijgen tegen prijsstijgingen van pensioen dan jongere deelnemers. Achtergrond hiervan is dat ouderen en pensioengerechtigden een lager risico kunnen dragen omdat zij een reeds relatief hoog opgebouwd pensioenvermogen hebben en een kortere of ontbrekende toekomstige opbouwperiode. Het overrendement op de beleggingen is het verschil van het feitelijk behaalde collectieve rendement verminderd met de toegekende beschermingsrendementen op alle pensioenvermogens, inclusief de solidariteitsreserve. Dit

⁴ Waarbij onder deelnemers wordt verstaan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

overrendement wordt verdeeld over alle voor de uitkering gereserveerde pensioenvermogens alsook de solidariteitsreserve. Dat gebeurt volgens vooraf vastgelegde toedelingsregels op basis van de risicohouding per leeftijdscohort. Omdat jongere deelnemers een relatief grotere risicodraagkracht hebben, krijgen zij een relatief groter deel van het overrendement toebedeeld. Dit overrendement kan zowel positief als negatief zijn.

Een pensioenfonds met een solidaire premiereregeling kan de mate van collectieve risicodeling vergroten door de jongste deelnemers bloot te stellen aan meer dan 100% beleggingsrisico. Voorwaarde is dat dit in lijn is met de risicohouding van het leeftijdscohort. Het gaat hier om het opheffen van de leenrestrictie. Een pensioenfonds dat hiervoor kiest, moet onderbouwen waarom dit in het belang van de deelnemers is. Dat is gebaseerd op het prudent person beginsel. Daarnaast moet het pensioenfonds regels vastleggen waarin staat hoe negatieve pensioenvermogens worden voorkomen. Bijvoorbeeld door het direct bijvullen van de persoonlijke pensioenvermogens uit de solidariteitsreserve.

Leenrestrictie

Onder de leenrestrictie wordt de deelnemer maximaal blootgesteld aan een beleggingsrisico van 100%. Deze leenrestrictie kan onder bepaalde voorwaarden worden opgeheven. Maar de effectieve blootstelling aan zakelijke waarden mag niet meer zijn dan 150%.

De mate waarin pensioengerechtigden meedelen in het overrendement, bepaalt de kans op een stijging of daling van het pensioeninkomen. Pensioengerechtigden profiteren van het verwachte rendement op risicovolle beleggingen, indien de toedeling van het beleggingsrisico aan pensioengerechtigden aansluit bij de risicohouding van deze groep. Ook bij een volledige afdekking tegen renterisico (100% beschermingsrendement) kan het pensioenfonds voor hen nog beleggingsrisico nemen en dus indexatieperspectief bieden.

De toedelingsregels voor bescherming en overrendement vormen samen een impliciete lifecycle. Die is vergelijkbaar met een expliciete lifecycle in een flexibele premiereregeling. Beide maken het mogelijk leeftijdsafhankelijk beleid in te richten. Het verschil is dat bij een impliciete lifecycle niet de blootstelling aan een specifieke rendements- of beschermingsportefeuille wordt bedoeld.

ONS PRODUCTAANBOD

Toedelingsregels	
Onze producten	Onze diensten
<p>Impliciete lifecycle (per leeftijd exposure):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Overrendement • Beschermingsrendement <p>Aparte registratie van solidariteits- en andere reserves (operationeel/MVEV):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Als separaat toebedeeld kapitaal 	<p>Inrichten impliciete lifecycle met toedelingsregels in administratie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij cohorten met alleen exposure aan overrendement, alleen registratie vermogens (wel indicatie pensioenen). • Bij cohorten met bescherming, voor bescherming zowel het vermogen als het te beschermen pensioeninkomen. • Gedurende opbouw bescherming beide (conform CVVP). <p>Toedeelregel voor solidariteitsreserve en andere reserves:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indien van toepassing moet voor het bepalen bescherming aan de solidariteitsreserve een fictieve leeftijd worden toebedeeld. • Beheer beleid toedelingsregels. • Aansturing kasstromen en rendementstoekenning vanuit administratie. • Reconciliatie reserves, cohorten en (totale) vermogen.

4.5 Een indirecte of directe beschermingsportefeuille

4.5.1 Indirect beschermingsrendement

Bij de inrichting van de pensioenregeling kiest het fonds tussen het bieden van indirecte bescherming of beschermingsrendement. Indirecte bescherming is gekoppeld aan de rentetermijn structuur, waarbij iedereen exact krijgt wat hij theoretisch nodig heeft. Beschermingsrendement haal je met de beleggingsportefeuille. Bij de indirecte methode wordt het benodigde beschermingsrendement in mindering gebracht op het totale collectieve rendement. Er is in dat geval een collectieve beleggingsportefeuille zonder een expliciet afgescheiden beschermingsportefeuille voor renterisico. Dat neemt niet weg dat binnen de collectieve beleggingsportefeuille ook beleggingen nodig zijn waarmee het renterisico wordt afgedekt. Hiermee sluit het aan leeftijdscohorten toebedeelde beschermingsrendement zo goed mogelijk aan op hun risicohouding. Het verschil tussen het rendement op de feitelijke renteafdekking en het toegekende beschermingsrendement voor renterisico komt in het overrendement terecht. Hierdoor blijft enige deling van renterisico tussen jong en oud aanwezig. De invulling kan verschillen, maar een risico is dat er een situatie ontstaat dat alle deelnemers 'betalen' voor bescherming, maar niet alle deelnemers daadwerkelijk bescherming ontvangen. Bijvoorbeeld als enkel de ouderen bescherming ontvangen. Wanneer een fonds een oude populatie heeft, kan dit tot een onevenwichtigheid leiden. Het geven van bescherming gaat dan ten kostte van het overrendement van de jongeren. De pensioenuitvoerder die binnen de solidaire premieovereenkomst een beschermingsrendement tegen renterisico op grond van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur hanteert, moet in zijn beleid opnemen welke mate van deling van renterisico acceptabel is.

Het fonds kan ook kiezen voor directe bescherming. In dat geval wordt er een beleggingsportefeuille ingericht op het realiseren van de benodigde bescherming. Daarbij wordt een schot geplaatst tussen de beschermingsportefeuille en de rendementsportefeuille, zodat de rendementen niet in elkaar overlopen. Het is toegestaan dat inflatie-beschermende beleggingen onderdeel uitmaken van deze afgescheiden beschermingsportefeuille. Uitsluitend het daadwerkelijk behaalde beschermingsrendement wordt als bescherming toegeedeeld. Wanneer er onvoldoende rendement gerealiseerd is en er daarnaast geen overrendement is behaald, gaan de uitkeringen naar beneden. Bij de keuze voor een theoretisch of een 'behaald' beschermingsrendement moet een afweging worden gemaakt tussen een aantal voor- en nadelen.

Voordelen van indirect beschermingsrendement:

1. Het beschermingsrendement sluit volledig aan bij de prijs van pensioen en geeft oudere leeftijdscohorten daarom de meeste nominale zekerheid.
2. De aansluiting tussen de beschermingsportefeuille en de impliciete toedeling van beschermingsrendement hoeft niet perfect te zijn, maar mag binnen grenzen afwijken.
3. Er is in principe sprake van één ongedeelde beleggingsportefeuille. Dit biedt meer ruimte voor leverage en illiquiditeit. En ook meer flexibiliteit bij de aansturing van de beleggingsportefeuille.

Nadelen van indirect beschermingsrendement:

1. Onder deze systematiek komt alle ruis ten laste van het overrendement. Ruis zoals basisrisico, mismatch kosten, allocatie, aanpassingen UFR etc.
2. Doordat veel van deze effecten gelijktijdig optreden is de 'berekende' methodiek minder transparant en moeilijker uitlegbaar richting deelnemers en besturen.
3. Er is geen mogelijkheid om een aparte beschermingsportefeuille in te richten met hoger of inflatie-gerelateerde assets om zodoende oudere leeftijdscohorten meer zicht op koopkrachtbehoud te geven.
4. Pensioengerechtigden krijgen minder directe bescherming tegen inflatie, omdat behaalde rendementen via het overrendement vooral bij jongere deelnemers terecht komt.

4.5.2 Direct beschermingsrendement

Pensioenfondsen mogen ook kiezen voor een alternatief. Binnen de collectieve beleggingsportefeuille kan je namelijk ook een aparte beschermingsportefeuille tegen renterisico aanhouden. Je mag inflatie beschermende beleggingen onderdeel laten uitmaken van deze afgescheiden beschermingsportefeuille. In plaats van een theoretisch 'berekend' beschermingsrendement krijgen deelnemers in dit geval een direct 'behaald' beschermingsrendement. Dit is het rendement dat feitelijk is gerealiseerd op de beschermingsportefeuille. Zo kan het pensioenfonds een direct beschermingsrendement tegen inflatie bieden. En er is geen risico dat dit, via het overrendement, onbedoeld bij andere deelnemers terecht komt dan door de toedelingsregels wordt beoogd. Met een directe beschermingsportefeuille sluiten de toegekende beschermingsrendementen direct aan op de werkelijke behaalde rendementen van het deel van de collectieve portefeuille dat bestemd is voor renteafdekking en eventueel inflatiebescherming. Zo wordt het beschermingsrendement tegen renterisico gefinancierd door de groep die daadwerkelijk deze bescherming ontvangt. Hierdoor wordt het overrendement niet nadelig beïnvloed door ruis in onder andere de renteafdekking.

Voordelen van direct beschermingsrendement:

1. Duidelijke scheiding tussen bescherming en rendement. Ruis in de renteafdekking komt niet ten laste van het overrendement, maar wordt verdeeld onder de ontvangers van beschermingsrendement.
2. Transparanter in de communicatie richting deelnemers.
3. Er kan direct bescherming tegen inflatie worden geboden, zonder dat dit via het overrendement onbedoeld bij andere deelnemers terechtkomt.

Nadelen van direct beschermingsrendement:

1. Minder perfecte renteafdekking in die zin dat de prijs van pensioen niet perfect beschermd is tegen een wijziging in de rente.
2. Minder flexibiliteit ten aanzien van leverage en illiquide beleggingen.
3. Goede berekening van het rendement van beschermings- en rendementsportefeuille is essentieel en heeft impact op de complexiteit van de beleggingsadministratie en mogelijk extra kosten.

4.5.3 Een combinatie van de directe en indirecte methodiek

Een indirecte toedeling in combinatie met een directe beschermingsportefeuille

Binnen een systematiek gebaseerd op een behaald beschermingsrendement zijn er twee methodes: een collectieve beschermingsportefeuille en een per leeftijdscohort individuele beschermingsportefeuille. De eerste methodiek combineert een directe en een indirecte methode. Voor elk individu wordt eerst het theoretische rendement toegekend en vervolgens gekeken hoeveel rendement de collectieve portefeuille werkelijk heeft behaald. De mismatch tussen het behaalde en benodigde rendement wordt uniform over de beschermde deelnemers verdeeld. Voor deze methode hoeft de beschermingsportefeuille niet te worden opgedeeld in verschillende cohorten. En dat is efficiënter. Tegelijkertijd voorkomt het dat een mismatch bij een andere (bijvoorbeeld) te kleine groep belandt. Een voorbeeld van de uitwerking van beschermingsrendement staat in paragraaf 2.1.3.

Aandachtspunt:

Het is nog onduidelijk of een combinatie van de twee methodieken binnen de wettelijke mogelijkheden valt. Het productaanbod en de uitwerking is dus onder voorbehoud.

Een individuele directe beschermingsportefeuille

Als het pensioenfonds een individuele beschermingsportefeuille per cohort inricht, is de manier van toedelen vergelijkbaar met expliciete toedeling in de opbouwfase van de flexibele premiereregeling (FPR). Hier dekken deelnemers het renterisico af door in de beschermingsportefeuille leeftijdsafhankelijk te alloceren naar verschillende LDI-portefeuilles. Hier zijn een unitadministratie en unitised portefeuilles een vereiste. Dit kan alleen worden ondersteund als voor het totale beleggingsbeleid sprake is van expliciete toedeling. De uitvoering moet conform de methodiek van expliciete toedeling (zoals bij de flexibele premiereregeling). Een expliciete methodiek koppelt ook het overrendement aan een specifieke portefeuille per cohort. In dit geval kun je de leenrestrictie niet opheffen.

ONS PRODUCTAANBOD

Beschermingsrendement methodiek	
Onze producten	Onze diensten
Ondersteunde systematiek: <ul style="list-style-type: none"> Indirecte methode 	<ul style="list-style-type: none"> Maandelijks toedeling beschermingsrendement gekoppeld aan rentetermijnstructuur DNB. Onttrokken aan totale rendement. Eén collectief vermogen en rendement.
Combinatiemethode direct en indirect (collectieve beschermingsportefeuille)	<ul style="list-style-type: none"> Maandelijks toedeling beschermingsrendement gekoppeld aan rentetermijnstructuur DNB. Begrenzing op behaald rendement op beschermingsportefeuille (collectief vermogen met twee portefeuilles en rendementen) (onder voorbehoud wettelijke optie)
Directe methode met individuele portefeuille (alleen met expliciete toedeling voor hele contract)	<ul style="list-style-type: none"> Directe methodiek: lifecycle beleggen conform flexibele regeling. Blootstelling aan rendementsportefeuille niet meer dan 100%

5. Toedelen rendementen

5.1 Beschermingsrendement

Een van de belangrijkste kenmerken van de solidaire premiereregeling is de manier waarop pensioenfondsen de pensioenen kunnen beschermen tegen de stijging van de kostprijs van pensioen. Ofwel, beschermingsrendement is het rendement dat nodig is om de pensioenuitkering gelijk te houden.

Beschermingsrendement

“De vermogensbijschrijving die ervoor zorgt dat de, uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren, toekomstige pensioenuitkeringen en lopende pensioenuitkeringen nominaal stabiel blijven en dat wordt gefinancierd vanuit het totaal behaalde rendement en looptijdafhankelijk toebedeeld aan de vermogens op basis van marktwaardering, waarbij toedelingsregels worden gehanteerd.”

De prijs van pensioen is afhankelijk van meerdere elementen. Het beschermen van het nominale pensioen uit zich dan ook in meerdere onderdelen. Het pensioenfonds bepaalt voor welke onderdelen bescherming gegeven wordt en in welke mate de risicohouding past bij welk leeftijdscohort. Naast de financiële risico's hebben ook de resultaten uit het micro-langlevensrisico en het macro-langlevensrisico een impact op de prijs van pensioen. Bijvoorbeeld: bij een stijgende levensverwachting moet pensioen langer worden uitgekeerd. Daardoor stijgt de prijs van pensioen. De optelsom van de vergoedingen die toegekend worden om het pensioeninkomen nominaal stabiel te houden — ook bij prijsstijgingen — noemen we het beschermingsrendement.

Beschermingsrendement financieel

De rente daalt met 1%. Pensioen voor de 55-jarige wordt hierdoor 20% duurder. Indien vooraf is afgesproken dat een 55-jarige voor 100% wordt beschermd, is het beschermingsrendement voor de 55-jarige in dit geval +20%.

Beschermingsrendement micro-langlevens

Voor elke deelnemer die na verstrijken van een periode leeft, moet het kapitaal worden aangevuld zodat zijn pensioeninkomen gelijk kan blijven. Hiermee worden deelnemers beschermt die langer leven dan verwacht. Dit is wettelijk verplicht, zodat het pensioen altijd levenslang kan worden uitgekeerd en de pot niet leeg raakt.

Beschermingsrendement macro-langlevens

Als de levensverwachting stijgt, waardoor deelnemers van 70 jaar naar verwachting in plaats van 20 jaar nog 21 jaar zullen leven, moet het vermogen voldoende zijn om het pensioen gemiddeld een jaar langer uit te keren. De prijs van pensioen zal hierdoor met 5% stijgen. Indien vooraf is afgesproken dat een 70-jarige voor 100% wordt beschermd, is het beschermingsrendement voor de 70-jarige in dit geval +5%.

5.1.1 De onderdelen van het theoretische beschermingsrendement

Beloning voor het verstrijken van de tijd

1-jaarsrente

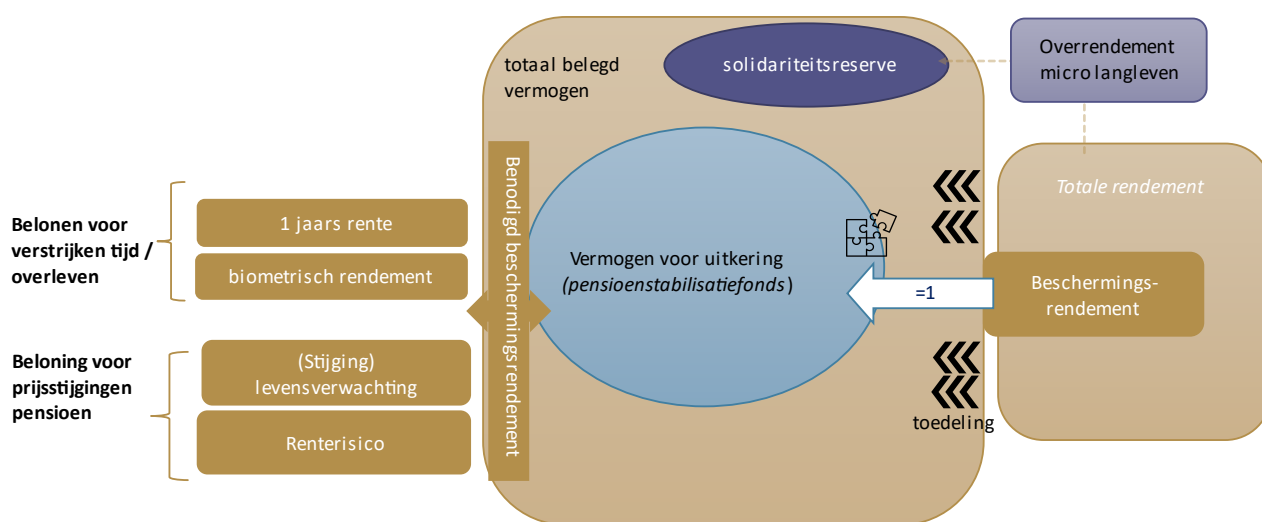
Alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden krijgen in ieder geval periodiek een rentevergoeding voor het verstrijken van de tijd bijgeschreven. Dit is het eerste onderdeel van het beschermingsrendement over de voor de uitkering gereserveerde pensioenvermogens. Het is de rendementsvergoeding voor de rente die het kapitaal naar verwachting zou hebben gekregen. De horizon tot de pensioenuitkering wordt immers ieder jaar korter en er is gerekend met een kapitaalgroei per jaar. Dit is in de praktijk voor iedere deelnemer de 1-jaarsrente op zijn/haar

pensioenvermogen. Deze vergoeding voor het verstrijken van de tijd geldt voor alle cohorten. Deze is niet afhankelijk van eventueel toegekende beschermingsrendementen voor micro-langlevens of renterisico.

Bescherming voor micro-langlevens

Het beschermingsrendement voor micro-langlevensrisico is het rendement dat nodig is om het toekomstige of ingegane pensioen en het meeverzekerde nabestaandenpensioen gelijk te houden. Het gaat om het uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren pensioen. Ook als de deelnemer of de partner langer leeft dan verwacht. Ofwel het aanvullen van het vermogen wanneer er langer uitgekeerd moet gaan worden dan verwacht. De sterftekansen per leeftijd verschillen. Daarom worden deze beschermingsrendementen ook leeftijdsafhankelijk toebedeeld. Deze sterftekansen volgen uit de meest actuele sterftegrondslagen die het pensioenfonds hanteert. Pensioengerechtigden moeten in de nieuwe pensioenregeling volledig worden beschermd tegen het micro-langlevensrisico. Wettelijk moet immers sprake zijn van een levenslange uitkering en daarbij past geen uitkering die – indien pensioengerechtigden niet of gedeeltelijk beschermd worden – stelselmatig daalt naarmate de pensioengerechtigde ouder wordt. Omdat sterftekansen zeker op hoge leeftijd sterk toenemen, wordt theoretische bescherming van langlevens niet op cohort niveau, maar op leeftijd in maanden vastgesteld.

Beschermingsrendement

Beloning voor prijsstijging pensioen

Renterisico

Wijzigingen van de marktrente hebben een groot effect op de prijs van pensioen. Het pensioenfonds maakt vooraf een afweging of en zo ja in welke mate het de (verwachte) pensioenen beschermt tegen renterisico. Het moet passen bij de risicohouding per leeftijdscohort. Dit is een theoretisch rendement. Bij een volledige bescherming tegen renterisico zorgt het beschermingsrendement ervoor dat, bij een daling of stijging, van de rente de nominale pensioenuitkeringen gelijk blijven. Dat gebeurt door het voor de uitkering gereserveerde vermogen toe- of af te laten nemen. Bij een onvolledige bescherming tegen renterisico wordt niet het hele benodigde vermogen toebedeeld of onttrokken. Daarnaast stijgt of daalt het verwachte of uitgekeerde pensioen bij een rentestijging of -daling naar rato van de mate van afdekking.

Stijging levensverwachting; beschermingsrendement voor macro-langlevens

Als de levensverwachting stijgt, moet pensioen langer worden uitgekeerd. Een stijgende levensverwachting betekent dan ook een prijsstijging van pensioen. Het beschermingsrendement voor macro-langlevens is het rendement dat nodig is om het toekomstige — uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren — of ingegane pensioen gelijk te houden door deze prijsstijging. Een prijsstijging of daling van pensioen bij een herijking van de levensverwachting volgt veelal na publicatie en doorvoering van nieuwe sterftetafels. Aangezien het effect van aanpassing van de

levensverwachting per leeftijd verschilt, moet ook de toedeling van het beschermingsrendement per leeftijd vormgegeven worden.

Vaststellen beschermingsrendement met de prijs van pensioen

Voor het vaststellen van de hoogte van het beschermingsrendement is de nominale hoogte van het pensioeninkomen nodig. Het beschermingsrendement is de benodigde vermogensaanpassing voor behoud van dezelfde hoogte van de pensioenuitkering. Bij 100% beschermingsrendement worden alle pensioenuitkeringen gelijk beschermd. Alle gepensioneerden krijgen dezelfde aanpassing van de uitkering. Maar de hiervoor benodigde en toegekende rendementen verschillen. Het is ook mogelijk om altijd gelijke aanpassingen van de hoogte van de uitkering voor pensioengerechtigde te krijgen binnen de solidaire regeling zonder 100% beschermingsrendement. In dit geval delen we onder pensioengerechtigde eerst 100% beschermingsrendement toe. De pensioenuitkeringen worden voor iedereen met eenzelfde percentage verhoogd of verlaagd voor het niet beschermde deel. In het hierna uitgewerkte voorbeeld wordt dit nader toegelicht. Het verschil tussen het rendement op de feitelijke renteafdekking en het toegekende beschermingsrendement komt in het overrendement terecht. Hoe dit overrendement wordt toebedeeld verschilt in de directe en indirecte methode.

Vermogen versus variabel pensioeninkomen

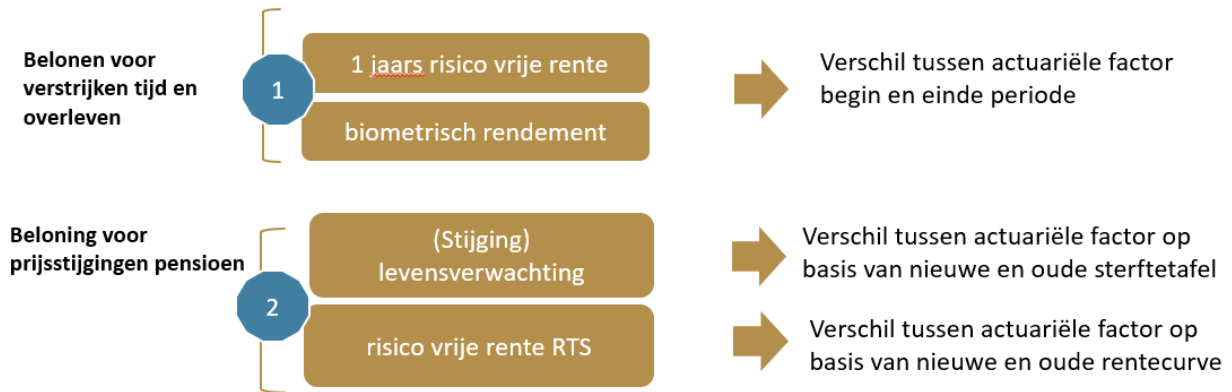
Verschillende perspectieven zelfde plaatje

Perspectief: hoogte kapitaal	Perspectief: hoogte uitkering
Stel het vermogen is €150.000 en de kostprijs is €15	Stel de uitkering is €10.000 en de kostprijs is €15.
De uitkering is dan €10.000	Het vermogen is dan €150.000.
Stel de kostprijs stijgt naar €17	Stel de kostprijs stijgt naar €17
Het toe te kennen beschermingsrendement is dan:	Het nieuw benodigde vermogen voor een gelijke uitkering is dan :
$17/15 - 1 = 13,33\%$	$10.000 \text{ maal } 17 = €170.000$
$13,33\% \text{ maal } 150.000 \text{ is } €20.000$	Benodigde rendement is €20.000

5.1.2 Een voorbeeld uitwerking van het toedelen beschermingsrendement

In de volgende paragraaf staat een voorbeeld van het toedelen van de verschillende componenten van beschermingsrendement. De volgorde en frequentie van toekennen is van invloed op de uitkomsten. We hanteren de volgende volgorde: voor het toedelen van het verstrijken van de tijd en financieel beschermingsrendement is maandelijkse toekenning noodzakelijk. Beschermingsrendement voor macro-langlevens gebeurt bij een nieuwe sterftetafel. Dit is veelal om de twee jaar. Tot slot bepalen we het benodigde toe te kennen vermogen vanuit het pensioeninkomen en de actuariële factor.

Stap 1: Rendement voor verstrijken van de tijd

In bovenstaande figuur staat per deelnemer hoe het rendement behorend bij het verstrijken van de tijd voor deze groep kan worden bepaald. We starten met een gereserveerd vermogen en een daaruit voortvloeiend pensioeninkomen. Om deze te bepalen is de prijs van 1 euro uitkering op basis van de actuele grondslagen en rentecurve noodzakelijk. Bij alle deelnemers resulteert het vermogen in een pensioen van € 10.000,-.

Rendement toekennen verstrijken tijd

	68	78	90	Cohort
Kapitaal t=0	150.000	100.000	50.000	300.000
1 euro uitkering t=0	15	10	5	
Hoogte Pensioeninkomen	10.000	10.000	10.000	
Micro II 100% bescherming	2.000	3.000	5.000	10.000
1-jaars rente (1%)	1500	1000	500	3.000
Uitkering	-10.000	-10.000	-10.000	-30.000
Kapitaal t=1	143.500	94.000	45.500	283.000
1 euro uitkering t=1	14,35	9,4	4,55	
Hoogte Pensioeninkomen	10.000	10.000	10.000	
Gereserveerd vermogen	143.500	94.000	45.500	283.000

Figuur: toekennen rendement voor verstrijken tijd per vermogen en totale cohort gepensioneerden.

Alle deelnemers krijgen de 1-jaars risicovrije rente voor het verstrijken van de tijd. Dit is de 1-jaarsrente uit de UFR-curve die is gebruikt voor het bepalen van de prijs van 1 euro pensioen. Ook wordt er vooraf biometrisch rendement toegekend. Dat is 100% beschermingsrendement voor micro-langlevens⁵. Dit is eigenlijk een beloning voor het feit dat de deelnemer nog in leven is. Het toekennen gebeurt aan het einde van de maand (periode). Daarnaast wordt uit het vermogen het pensioen onttrokken dat die periode aan de gepensioneerde wordt uitgekeerd. Deze in- en uitstroom in kapitalen resulteert in een kapitaal op t=1 (ultimo periode 0). De benodigde vermogensbijschrijving kan ook in een keer worden berekend. Je bepaalt de hoogte van het kapitaal behorend bij het huidige pensioeninkomen en vergelijkt dat met het vermogen minus de onttrokken uitkeringen. Dat gaat op basis van de actuariële factor behorend bij het

⁵ Om de overrendementen maandelijks te kunnen bepalen en toe te kennen moet het beschermingsrendement op micro-langlevens maandelijks worden toegekend, het overrendement micro-langlevens of ook wel de zogenaamde sterftewinst zal jaarlijks plaatsvinden.

einde van de periode. De laatste methodiek is exacter dan periodiek rendementen toekennen via afgeleide percentages door afrondingsverschillen en timing-issues. Een 100% bescherming is voor deze onderdelen bij pensioengerechtigde verplicht. Bij 100% bescherming is het resultaat hetzelfde pensioeninkomen voor en na het verstrijken van de tijd. Het totaal uit het collectief hiervoor te onttrekken rendement is € 13.000,-.

Stap 2.1: Beloning voor de prijsstijging van pensioen (gewijzigde levensverwachting/nieuwe sterftetafel)

Na de bescherming voor het verstrijken van de tijd kan het pensioenfonds, als de levensverwachting/sterftetafel verandert, voor die periode ook een bescherming geven. Bescherming voor macro-langlevens is de vermogensbijschrijving die nodig is bij een verandering van levensverwachting om de nominale uitkering stabiel te houden. Feitelijk is dit een bescherming voor een prijsstijging (of daling) door een wijziging van de sterftetafel. De benodigde vermogensbijschrijving kan wederom worden vastgesteld door het verschil te nemen van de actuariële factor op basis van de meest actuele sterftetafel en de actuariële factor ultimo periode. Het gereserveerde vermogen is na aanvulling dan wederom exact voldoende voor een nominaal stabiele uitkering van € 10.000,-⁶. Bij 100% bescherming voor micro en macro langlevensrisico. Het totaal uit het collectief hiervoor te onttrekken rendement is -€ 3.000,-.

Rendement toekennen macro-LL

	 68	 78	 90	 Cohort
Kapitaal t=0	150.000	100.000	50.000	300.000
Micro II 100% bescherming	2.000	3.000	5.000	10.000
1 Jaars rente (1%)	1500	1000	500	3.000
Uitkering	-10.000	-10.000	-10.000	-30.000
Kapitaal t=1	143.500	94.000	45.500	283.000
1 euro LL uitkering t=1	14,35	9,4	4,55	
1 euro LL uitkering t=1 Met 100% bescherming MLL	14	10	4	
Macro II 100% bescherming	-3500	6.000	-5.500	-3.000
Gereserveerd vermogen	140.000	100.000	40.000	280.000
Hoogte Pensioeninkomen	10.000	10.000	10.000	

Figuur: toekennen rendement voor de prijsstijging van pensioen door een veranderende levensverwachting.

Stap 2.2: Beloning voor de prijsstijging van pensioen (rente wijziging)

In bovenstaande figuur wordt het tweede onderdeel van het beschermingsrendement toegekend: de bescherming tegen prijsstijgingen (of -dalingen) van pensioen door rentedaling (of -stijging).

⁶ De kosten van bescherming tegen micro- en macro-langlevens kunnen worden gefinancierd uit het collectieve of de solidariteitsreserve.

Rendement toekennen 100% rente bescherming

	68	78	90	Cohort
Kapitaal t=0	150.000	100.000	50.000	300.000
1 euro LL uitkering t=1	15	10	5	
Hoogte Pensioeninkomen	10.000	10.000	10.000	
Micro II 100% bescherming	2.000	3.000	5.000	10.000
1 jaars rente (1%)	1500	1000	500	3.000
Macro II 100% bescherming	-3500	6.000	-5.500	-3.000
Uitkering	-10.000	-10.000	-10.000	-30.000
1 euro LL uitkering t=1 Met 100% rente	15	12	5	320.000 nodig
Delta 100% bescherming	10.000	20.000	10.000	40.000
Gereserveerde vermogen	150.000	120.000	50.000	320.000
Hoogte Pensioeninkomen	10.000	10.000	10.000	

Figuur: toekennen rendement voor de prijsstijging van pensioen door rentewijziging

Na de bescherming voor het verstrijken van de tijd en het macro-langlevensrisico wordt bescherming voor de prijsstijging door rentebewegingen toegekend. Bescherming voor rentebewegingen is de vermogensbijschrijving die nodig is om de nominale uitkering stabiel te houden. Feitelijk is dit een bescherming voor een prijsstijging (of -daling). De benodigde vermogensbijschrijving bereken je met de actuariële factor uit de meest actuele rentecurve. Het gereserveerde vermogen is na aanvulling wederom exact voldoende voor een nominaal stabiele uitkering van € 10.000,-. Tenminste bij 100% bescherming⁷. Na stap 1,2 en 3 resulteert het toekennen van bescherming voor alle componenten van het beschermingsrisico in aanvullingen, waarbij de nominale uitkering stabiel blijft. Het totaal uit het collectief hiervoor te onttrekken rendement is € 40.000,-.

5.1.3 Financiering van beschermingsrendement

Het benodigd beschermingsrendement is vastgesteld. De volgende vraag is hoe het pensioenfonds dit rendement financiert. Met de indirecte methode komt het benodigde beschermingsrendement uit het totaal behaalde rendement op het vermogen. Het pensioenfonds brengt het nodige beschermingsrendement met voorrang in mindering op het overrendement alvorens dit toe te bedelen. Met deze methode betalen alle deelnemers gezamenlijk voor de bescherming van de gepensioneerden.

Aandachtspunt bij deze methode is de samenstelling van de deelnemers binnen het fonds. Wanneer de groep gepensioneerden aanzienlijk groter is dan de groep jongeren of wanneer het een gesloten fonds gaat, is de kans groot dat de bescherming van de gepensioneerden te zwaar weegt op de rest van de populatie. Die kan bij tegenvallende rendementen hierdoor onevenredig zwaar betalen en zelfs leeglopen.

Een tweede methode is de directe methode. Daarbij financiert het pensioenfonds het beschermingsrendement uit het werkelijke rendement van de hiervoor bestemde directe beschermingsportefeuille. In dit geval betalen jongeren niet voor de bescherming en de eventuele ruis van de ouderen. Wanneer het behaalde rendement onvoldoende is om de beoogde bescherming te bieden, stelt het pensioenfonds de pensioenen bij van de deelnemers die bescherming genieten. Dit gebeurt met voor iedereen gelijke aanpassingen. De mismatch tussen de benodigde bescherming en het werkelijk behaalde rendement komt hier niet uit het collectieve overrendement, maar wordt gelijk verdeeld over de deelnemers waarvoor de beschermingsportefeuille was bestemd.

⁷ 100% bescherming voor renterisico betekent niet automatisch ook een beleggingsbeleid waar 100% renterisico wordt afgedekt.

Directe methode met gelijke aanpassingen

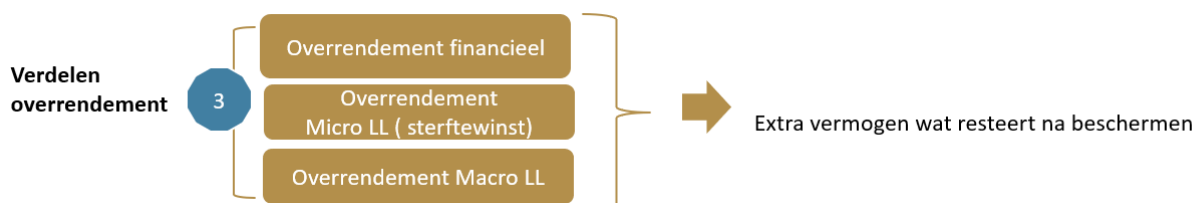
	68	78	90	Cohort
Kapitaal t=0	150.000	100.000	50.000	300.000
1 euro LL uitkering t=1	15	10	5	
Hoogte Pensioeninkomen	10.000	10.000	10.000	10.000
Micro II 100% bescherming	2.000	3.000	5.000	3.000
1 jaars rente (1%)	1500	1000	500	-3.000
Macro II 100% bescherming	-3500	6.000	-5.500	-30.000
Uitkering	-10.000	-10.000	-10.000	320.000 nodig
1 euro LL uitkering t=1 Met 100% rente	15	12	5	40.000 nodig
Bij 100% bescherming	10.000	20.000	10.000	312.000 behaald
Behaald rendement	Totaal 32.000 gehaald			Pensioenen – 2,5%
Met gelijke aanpassingen binnen cohort	9750	9750	9750	

5.2 Toedelen overrendement

Overrendement

Dit is het totale behaalde rendement minus de toebedeelde beschermingsrendementen. Het overrendement wordt toebedeeld aan de persoonlijke pensioenvermogens, plus eventueel aan de solidariteitsreserve. Dat gebeurt met vooraf bepaalde toedeelregels.

Het totale overrendement is het totaal behaalde beleggingsresultaat minus de som van de toegekende beschermingsrendementen. Overrendementen kunnen zowel positief als negatief zijn. Het nemen van beleggingsrisico's loont in beginsel op de langere termijn. Toch is het in grote mate blootstellen van ouderen aan deze risico's onwenselijk. Je wilt hen niet confronteren met grote schommelingen in toekomstige pensioenuitkeringen. Jongeren hebben een langere beleggingshorizon en kunnen eventuele tegenvallers goedmaken. Om die reden ligt het voor de hand om jongeren een hoger percentage overrendement toe te kennen dan ouderen. Daar staat tegenover dat zij ook een groter risico lopen, omdat het overrendement zowel positief als negatief kan zijn.

Ook het overrendement kan worden gesplitst in verschillende onderdelen.

Overrendement voor micro-langlevensrisico

Het sterfteresultaat is het overrendement vanwege micro-langlevensrisico. Dat resultaat is het verschil tussen de gereserveerde pensioenvermogens van overleden deelnemers die terugvloeien naar het collectief en de toegekende

beschermingsrendementen voor micro-langlevensrisico voor alle deelnemers. Als er sprake is van gemiddeld langer leven van het deelnemersbestand dan verwacht, ontstaat in dat jaar een negatief overrendement op het micro-langlevensrisico. Op grond van de vooraf vastgestelde toedelingsregels moet dit resultaat gericht naar leeftijdsgroepen worden toebedeeld. Als er sprake is van gemiddeld korter leven, treedt het omgekeerde effect op.

Het overrendement vanwege macro-langlevensrisico

Het collectieve financiële resultaat door de toegekende beschermingsrendementen tegen macro-langlevensrisico. In het geval van een per saldo onverwachte stijging van de levensverwachting is er sprake van een negatief overrendement vanwege macro-langlevensrisico. Dat is het resultaat na aanpassing van de levensverwachting. Bij een onverwachte daling van de levensverwachting op basis van een nieuwe sterftetafel is er sprake van een positief overrendement. Ook dit overrendement kan vooraf naar leeftijdscohorten worden toebedeeld.

Een mogelijkheid daarbij is dat jongere deelnemers meer van dit overrendement krijgen toebedeeld. Zij kunnen het risico dat de oudste deelnemers langer leven dan vooraf ingeschat namelijk beter dragen dan dat de oudste deelnemers dat zelf kunnen. Uiteraard dient ook in dit geval het rendement en het risico symmetrisch te worden toebedeeld. Als de oudste deelnemers op basis van nieuwe sterftekansen juist korter leven dan vooraf ingeschat, komt het hieruit voortvloeiende financiële voordeel meer dan proportioneel bij de jongere deelnemers terecht.

5.2.1 Een voorbeeld uitwerking toedelen van overrendement

Stap 3: Het toekennen van overrendement

In deze stap wordt het overrendement per cohort toebedeeld conform een vooraf vastgestelde verdeelsleutel. Er zijn twee varianten: niet-spreiden en wel-spreiden.

Niet-spreiden

Op basis van deze verdeling krijgt de groep pensioengerechtigde € 32.000,- te verdelen. Dit kan worden vertaald als 10% van de onderliggende individuele kapitalen.

Overrendement toekennen				Cohort
	 68	 78	 90	
Kapitaal t=0	150.000	100.000	50.000	300.000
Hoogte Pensioeninkomen	10.000	10.000	10.000	
Micro II 100% bescherming	2.000	3.000	5.000	10.000
1 jaars rente (1%)	1500	1000	500	3.000
Macro II 100% bescherming	-3500	6.000	-5.500	-3.000
Uitkering	-10.000	-10.000	-10.000	-30.000
Delta 100% bescherming	10.000	20.000	10.000	40.000
Gereserveerde vermogen	150.000	120.000	50.000	320.000
Overrendement periode 10 %	15.000	12.000	5.000	32.000 (input VB)
Gereserveerde vermogen	165.000	132.000	55.000	352.000
Hoogte Pensioeninkomen	11.000	11.000	11.000	

Figuur: Het verdelen van overrendement na toekennen beschermingsrendement.

In bovenstaande figuur staat als derde stap het toebedelen van overrendement na toekennen van het beschermingsrendement. De verdeling gaat uit van de individuele gereserveerde kapitalen aanwezig ultimo periode⁸. Aan de individuele kapitalen op T=1 (na toekenning bescherming) wordt aan iedere deelnemer 10% overrendement toebedeeld. In dit voorbeeld spreiden we niet. Dit resulteert in een nieuw gereserveerd kapitaal na toedeling en een daarbij passend pensioeninkomen. Uniforme toedeling van overrendement leidt tot gelijke aanpassingen in het pensioeninkomen voor alle deelnemers binnen deze groep. We hanteren de prijs van nominaal pensioeninkomen als rekenparameter. Daardoor ontstaan er geen verschillen door tussentijdse afrondingen. Communicatie naar deelnemers over het verstrijken van tijd, micro-/macro-langlevensrisico, rente en overrendement kan gelaagd. Dat kan omdat de componenten zowel in effect op vermogen als uitkering beschikbaar zijn.

5.2.2 Samenvatting van alle componenten van impliciete toedeling

Met toedelingsregels krijgen deelnemers vermogensbijschrijvingen voor:

Component	Omschrijving	Frequentie
Risicovrije rente	Rentevergoeding voor het verstrijken van de tijd. En het korter worden van de horizon tot pensioen.	Maandelijks
Bescherming financieel (rente) risico	Om bij wijzigingen van de marktrente toch dezelfde pensioenuitkering te behouden.	Maandelijks
Bescherming micro-langlevens	Compensatie voor de deelnemer die langer leeft dan verwacht om toch de uitkering te kunnen behouden	Maandelijks
Bescherming macro-langlevens	Het beschermingsrendement voor macro-langlevens is het rendement dat nodig is om het toekomstige — uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren — of ingegane pensioen gelijk te houden bij een herijking van de levensverwachting door gepubliceerde nieuwe sterftetafels.	Ad hoc bij wijziging sterftetafel.
Overrendement op micro-langlevens	Het sterfteresultaat is het overrendement vanwege micro-langlevens. Dit is het verschil tussen de gereserveerde pensioenvermogens van overleden deelnemers die terugvloeien naar het collectief en de toegekende beschermingsrendementen voor micro-langlevens voor alle deelnemers. Op grond van de vooraf vastgestelde toedelingsregels moet dit resultaat gericht naar leeftijdsgroepen worden toebedeeld.	Jaarlijks
Overrendement op macro-langlevens	Het overrendement vanwege macro-langlevensrisico is het collectieve financiële resultaat als gevolg van de toegekende beschermingsrendementen tegen macro-langlevensrisico. Ook dit overrendement kan vooraf naar leeftijdscohorten worden toebedeeld. Net als het beschermingsrendement voor micro-langlevensrisico.	Ad hoc bij wijziging sterftetafel of ervaringssterfte
Overrendement financieel	Het totale overrendement is het totaal behaalde beleggingsresultaat minus de som van de toegekende beschermingsrendementen	Maandelijks

⁸ Dit betekent dat tussentijdse toevoegingen aan het kapitaal dezelfde toedeling krijgen, m.a.w. gedurende de periode is er geen sprake van tijdsevenredige toekenning van rendement. Dit is alleen mogelijk bij expliciete toedeling die werkt met unitisering en dagkoersen.

Het pensioenfonds bepaalt hoe hij bovenstaande elementen vaststelt en vervolgens aan de deelnemers toe doet komen. Er kan op deelnemerniveau en per onderdeel vastgesteld worden welke aanpassing van het vermogen nodig is.

ONS PRODUCTAANBOD

Componenten toedelingsregels	
Onze producten	Onze diensten
<p>Beschermingsrendement:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstrijken van de tijd; altijd 100% • Micro-langlevens: <ul style="list-style-type: none"> – (0 of 100%) – Voor pensioengerechtigde altijd 100% • Financieel (rente): <ul style="list-style-type: none"> – Max. 100% – Gepensioneerden één cohort (met gelijke aanpassingen) • Macro-langlevens: <ul style="list-style-type: none"> – (0 of 100%) – Standaard 100% voor pensioengerechtigde <p>Overrendement:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Financieel overrendement: <ul style="list-style-type: none"> – Toedeling tussen 0 - 150% per cohort. – Frequentie maandelijks • Micro-langlevens: <ul style="list-style-type: none"> – 0 of 100%; – Financiering via overrendement voorkeur – Optioneel uit solidariteitsreserve (extra kosten) • Macro-langlevens: <ul style="list-style-type: none"> – 0 of 100% – Periodiek bij wijzigen grondslagen – Financiering alleen onder gepensioneerden of via overrendement – Optioneel uit solidariteitsreserve (extra kosten) 	<p>Toedelen beschermingsrendementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toekennen rendementen volgens vaste volgorde. • Maandelijks toedeling beschermingsrendement voor verstrijken van de tijd: 1-jaarsrente op totale vermogen. • Maandelijks toedeling beschermingsrendement micro-langlevens voor pensioengerechtigde en eventueel andere beschermde groepen. • Aanvullen vermogens hogere leeftijden voor bijschrijven overrendementen. • Maandelijks toedeling financieel beschermingsrendement gekoppeld aan rentetermijnstructuur DNB. • Periodieke toedeling beschermingsrendement macro-langlevens voor pensioengerechtigde en eventueel andere beschermde groepen. <p>Toedelen overrendementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maandelijks bepalen resterend te verdelen financieel overrendement. • Maandelijks toedeling financieel overrendement. • Check en aanvullen negatieve vermogens uit reserve bij opheffen leenrestrictie. • Periodieke toedeling beschermingsrendement voor micro- en macro-langlevens of onttrekken uit andere financieringsbron. <p>Communicatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Weergeven toegekende rendementen op vermogensontwikkeling deelnemers (componenten bescherming en overrendement). • Periodieke verantwoording toedeling rendementen. • Verantwoording behaalde versus toebedeelde beschermingsrendement (en mismatch). • Dashboard verwachtingsmaatstaf/haalbaarheid per cohort.

6. De solidaire regeling in de administratie

6.1 Impliciete toedeling in de administratie

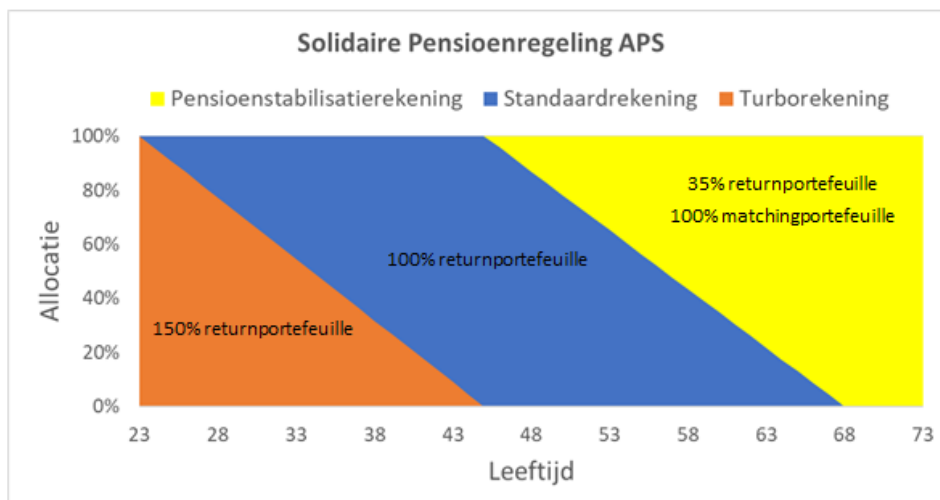
Impliciete toedeling zorgt voor de verdeling van het collectieve rendement over de individuele deelnemers verdeeld in leeftijdscohorten. Het mechanisme maakt het mogelijk om deelnemers aan een groter deel van het gemaakte rendement bloot te stellen dan wanneer zij uitsluitend rendement kunnen maken met een individueel gereserveerd vermogen. Namelijk met het opheffen van de leenrestrictie tot een maximum van 150%. Het fonds kan hiermee, op basis van de risicohouding, bepalen hoe de beleggingsrisico's verdeeld worden over de deelnemers. Van het beheer van pensioenaanspraken gaat de uitvoering naar het beheer van kapitalen. Over deze kapitalen moet leeftijdsafhankelijk een beschermingsrendement en een overrendement worden toegekend. Dat gaat conform de door het fonds vastgelegde toedelingsregels. Daarbij bestaat het beschermingsrendement op zichzelf weer uit drie componenten, net als het overrendement. Ook moet de pensioenadministrateur er samen met de vermogensbeheerder voor zorgen dat het beleggingsbeleid voor elk cohort binnen de risicohouding blijft passen.

Bij impliciete toedeling laten we een expliciete koppeling met beleggingsmodules los. We beleggen het totale vermogen van alle deelnemers samen volgens een vastgestelde risicohouding. Vervolgens delen we het rendement toe aan de deelnemers. Door een bepaalde blootstelling op basis van leeftijd aan het totaal behaalde rendement kan onderscheid gemaakt worden over groepen (cohorten). Daarmee maak je het risico passend bij de draagkracht van de leeftijd. Zo stel je jongeren bloot aan een risico groter dan 100% en ouderen aan een zeer klein risico. Dit geldt uiteraard voor zowel positieve als negatieve rendementen. Dit is mogelijk omdat de leenrestrictie opgeheven is. Er mag op individueel niveau rendement gemaakt worden met 'geleend' geld van een ander individu.

Impliciete toedeling

Er zijn verschillende methodes om de totale pot aan overrendement toe te delen aan de individueel gereserveerde vermogens. Je kan daarbij denken aan tabellen die exact omschrijven wat het aandeel in het collectieve rendement is dat een leeftijdscohort toekomt. Dit kan leiden tot zeer veel cohorten en maakt de toedeling complex en foutgevoelig. Het cohort per leeftijd in maanden maal het aantal statussen leidt immers tot honderden cohorten.

Tussenlaag nodig: Vlakkenstelsel

Een ander perspectief: het vlakkensysteem

Wij zien een oplossing waarbij het kapitaal van iedere deelnemer wordt verdeeld over 2 tot 4 categorieën. Waarbij één specifieke categorie dat onderdeel van het kapitaal representeert met een allocatie naar beschermings- en overrendement. Deze is gelijk aan de allocaties van de gepensioneerden. In bovenstaand voorbeeld is dat het gele vlak. Van dit onderdeel registreren we naast het kapitaal ook de prijs van pensioen en de hoogte van het pensioeninkomen.

Naar mate een deelnemer ouder wordt, bestaat het pensioenvermogen voor een steeds groter deel uit deze categorie. Daarmee bouwt het beleggingsrisico van de deelnemer af en de bescherming neemt toe richting pensioneren. Voor het opheffen van leenrestrictie wordt een categorie met meer dan 100% allocatie naar overrendement ingericht. De rekeningen zijn puur administratief. De vermogensbeheerder kent immers een collectief beleggingsbeleid. Er is hoogstens een verdeling in een matchingportefeuille, voor het behalen van het beschermingsrendement, en een returnportefeuille. Hierbij is er net als in de FTK-wereld geen harde scheiding tussen de matching en returnportefeuille. Enkel de rendementen moeten naar matching en return kunnen worden geattribueerd.

Het vermogen per deelnemer kun je leeftijdsafhankelijk verdelen over fictieve fondsen. Hiermee bepaal je uit welke categorie een deelnemer blootstelling aan rendement krijgt. Hierboven zie je daar een afbeelding van.

In dit voorbeeld staan drie categorieën. Iedere categorie kent zijn eigen blootstelling aan het gemaakte overrendement. Het individueel gereserveerde vermogen van een deelnemer wordt ingedeeld in deze categorieën volgens een vooraf vastgestelde verdeelsleutel. Door de verdeelsleutel leeftijdsafhankelijk in te richten is het fonds in staat om voor iedere leeftijds(categorie) een bepaalde mate van blootstelling te bieden. Er hoeven geen cohorten te worden ingericht. In plaats daarvan kan, net als bij de flexibele regeling, een lifecycle patroon worden ingericht. Zo kun je in het voorbeeld zien dat een deelnemer met een leeftijd van 35 jaar voor de helft blootstelling aan het overrendement uit categorie A krijgt (150%) en voor de helft aan het overrendement uit categorie B (100%). Door op deze manier invulling te geven aan leeftijdsafhankelijke toedeling krijg je een impliciet lifecycle patroon.

Met deze methode kun je elke mate van blootstelling aan leeftijdscohorten aan, zonder een wildgroei aan fictieve fondsen per leeftijdscohort in te hoeven richten. Een fonds kiest zelf het blootstellingspercentage en het verloop van verschillende categorieën.

Keuze fonds:

- Indeling categorieën (aantal)
- Hoogte blootstellingspercentages
- Verloop categorieën (samenstelling per leeftijd)

De allocatie naar overrendement beschouwen wij als de gewenste allocatie naar zakelijke waarden. De pensioenadministrateur geeft deze maandelijks door aan de vermogensbeheerder. Het verschil tussen het beschikbare vermogen en de gewenste allocatie naar zakelijke waarden is beschikbaar voor de renteafdekking. Voor de renteafdekking ontvangt de vermogensbeheerder maandelijks de af te dekken kasstroom van het vermogen op de pensioenstabilisatierekening. Net zoals nu wordt de renteafdekking door de fysieke assets aangevuld met swaps om te komen tot de gewenste renteafdekking. De vermogensbeheerder geeft maandelijks terug hoeveel rendement er is behaald op zowel de matching- als returnportefeuille.

Het systeem biedt maximale flexibiliteit voor de uitvoering van de solidaire premiereregeling. En biedt een oplossing voor alle in de inleiding genoemde uitdagingen. De rekeningen zijn in de pensioenadministratie losgekoppeld. Er ontstaat dus een administratief gescheiden deel van het vermogen. Daarvoor kan een beleid worden vormgegeven, terwijl de vermogensbeheerder met één collectief vermogen kan blijven werken. Het systeem werkt bijvoorbeeld zowel met theoretisch beschermingsrendement als met behaald beschermingsrendement. Bij theoretisch beschermingsrendement landt de mismatch tussen het benodigde rendement met de beschermingsportefeuille in het overrendement. Bij behaald beschermingsrendement landt deze mismatch in de pensioenstabilisatierekening. Het micro-langlevenrisico kan binnen de beleggingsrekening worden gedeeld. Of juist over de beleggingsrekeningen heen door het te laten lopen via de solidariteitsreserve. De solidariteitsreserve is een aparte afgescheiden component, aangestuurd vanuit de pensioenadministratie met een beleid naar keuze.

6.1.1 Gelijke aanpassingen binnen vermogen dat bescherming geniet

Van het stabilisatie deel (gele vlak) registreren we het kapitaal, de prijs van pensioen en de hoogte van het pensioeninkomen. Het vastleggen van de hoogte van het pensioeninkomen voor het bepalen van de benodigde vermogensbijschrijving (berekening beschermingsrendementen) is nodig. Daarnaast is het vastleggen van de hoogte van het pensioeninkomen noodzakelijk voor de onttrekking en uitbetaling van de uitkering. Met name voor communicatiedoeleinden is het te prefereren om in de uitkeringsfase de hoogte van het pensioeninkomen (administratief) centraal te stellen. Waarbij op verzoek aan gepensioneerden het onderliggende gereserveerde pensioenvermogen en de periodieke rendementsbijschrijving inzichtelijk worden gemaakt. Uitkeringen en het hiervoor gereserveerde vermogen zijn immers met elkaar te verrekenen.

Collectieve methodiek voor toedelen rendementen

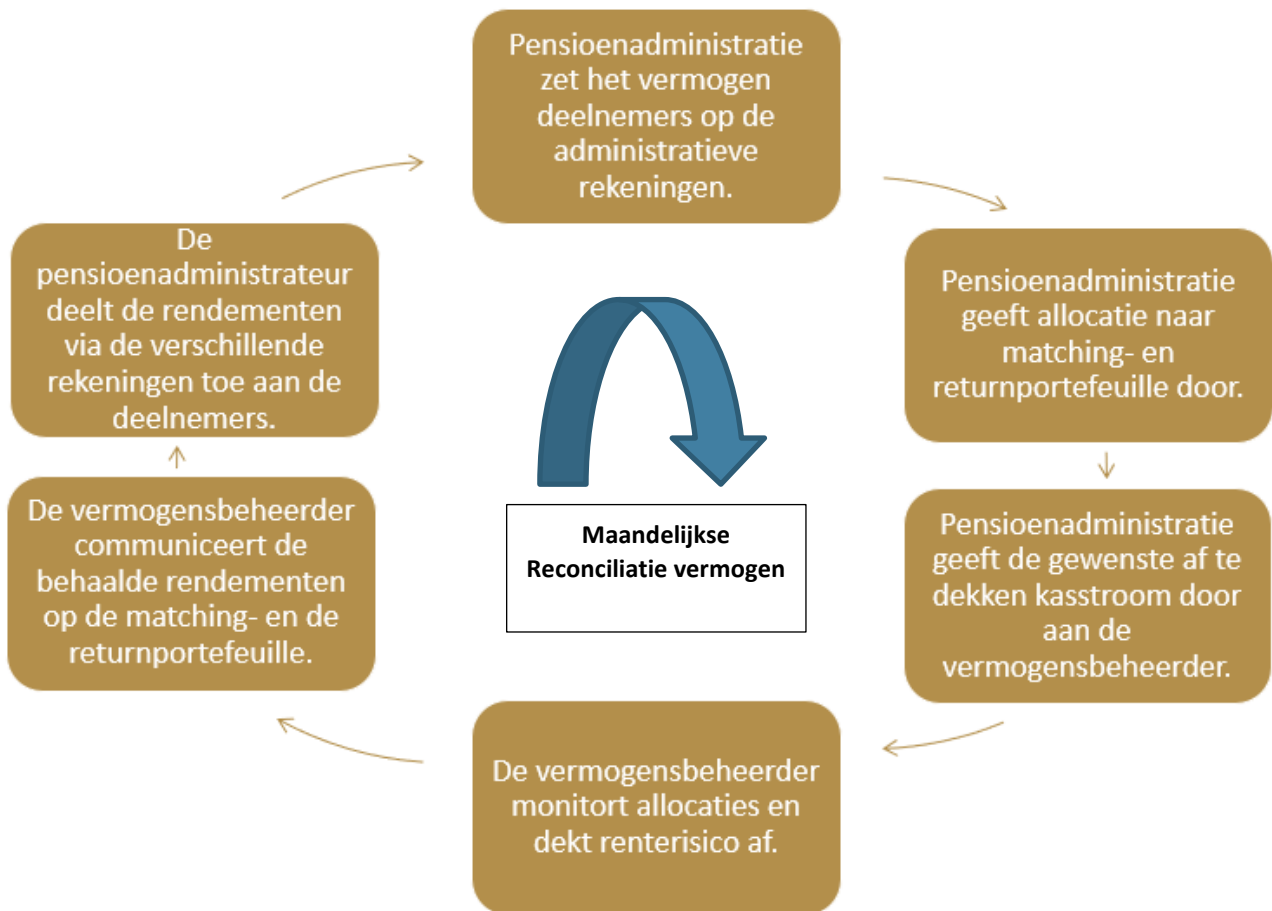
Door alle individuele voor de uitkering gereserveerde vermogens als een collectief te benaderen, beperkt de pensioenuitvoerder de complexiteit in de vaststelling van het benodigde beschermingsrendement. Voor de som van alle geprognoseerde uitkeringen is namelijk een bepaalde omvang nodig van het vermogen (som van de voorzieningen). Wanneer de prijs per euro uitkering wijzigt, moet ook dat vermogen wijzigen. Het jaarlijks in lijn brengen van het benodigde vermogen met het gereserveerde vermogen, laat zien wat het benodigde beschermingsrendement is. Dan krijgt iedere deelnemer de vermogensbijschrijving die nodig is om de nominale uitkering gelijk te houden. Daarbij is het nodig om alle onderdelen apart vast te stellen en toe te delen.

Het werken met collectieve toedeling heeft de volgende kenmerken:

1. In de solidaire premieregeling krijgen alle leeftijdscohorten een exposure aan beschermingsrendement en overrendement in een collectief beleggingsbeleid.
2. Alle pensioengerechtigden krijgen dezelfde blootstelling aan beschermings- en overrendement.
3. Na een jaar wordt iedere leeftijdscohort het beschermings- en/of overrendement toegekend.
4. Het vermogen van iedere gepensioneerde neemt hierdoor toe of af.
5. De waarde van een levenslange pensioenuitkering van iedere gepensioneerde is tegelijkertijd in datzelfde jaar ook toe- of afgenomen door bijvoorbeeld een verandering in de rente.
6. Vervolgens wordt een gelijke aanpassing van de pensioeninkomens voor alle gepensioneerden berekend. Daarvoor wordt de uniforme benodigde aanpassing van alle pensioenen van gepensioneerden berekend, zodat de waarde van alle pensioenen weer gelijk is aan de waarde van het totale vermogen van gepensioneerden.
7. Gegeven die uniforme aanpassing van de uitkering, wordt vervolgens weer het individuele gereserveerde pensioenvermogen van iedere gepensioneerde afzonderlijk berekend voor in de administratie.
8. Op grond van de laatste versie van de wet mag er binnen de groep gepensioneerden een herverdeling plaatsvinden om zodoende gelijke aanpassing in de uitkeringsfase te creëren.

6.2 Aansluiting en gegevensuitwisseling vermogensbeheer

In de solidaire regeling is de pensioenuitvoeringsorganisatie de leidende administratie en verantwoordelijk voor de vermogens- en rendementsverdeling van de deelnemers. Omdat er sprake is van een collectief vermogen zonder expliciete toedeling van behaalde rendementen per module is de gegevensuitwisseling tussen de pensioenuitvoeringsorganisatie en de vermogensbeheerder vergelijkbaar met die in een uitkeringsregeling. Dat is echt iets anders dan hoe het gebeurt in de flexibele regeling. Onderstaand staat het maandelijks proces van uitwisseling van gegevens in de solidaire premiereregeling.

De pensioenuitvoeringsorganisatie houdt het persoonlijk pensioenvermogen van de pensioedeelnemers bij op administratieve beleggingsrekeningen. Bij de vermogensmutaties kan worden gewerkt met de werkelijk binnengekomen premie (actual payment) óf met de veronderstelde premie (assumed payment). De pensioenuitvoeringsorganisatie geeft de totale allocaties naar de return- en matchingportefeuille door aan de vermogensbeheerder. Dat gebeurt op basis van de totale som van deze persoonlijke pensioenvermogens op de verschillende administratieve beleggingsrekeningen en de vermogens op de reserves. De return is de exposure naar aandelen en matching de exposure of het te beschermen kapitaal. Ook bepaalt de pensioenuitvoeringsorganisatie de totale af te dekken kasstroom. Die is afhankelijk van zowel de actuariële grondslagen en het projectierendement als de op- of afslag op de risicovrije rente.

De vermogensbeheerder monitort de allocatie naar de rendementsmodule en matchingmodulen en stelt het beleid eventueel bij. Vooraf maakt het pensioenfonds afspraken met de vermogensbeheerder binnen welke bandbreedte de allocaties naar de portefeuilles mogen fluctueren ten opzichte van de gewenste allocatie. De vermogensbeheerder dekt het renterisico zo goed mogelijk af. De vermogensbeheerder rapporteert aan het pensioenfonds over de performance van de renteaftdekking. Het gaat dan om het behaald versus beoogd en/of toebedeeld rendement.

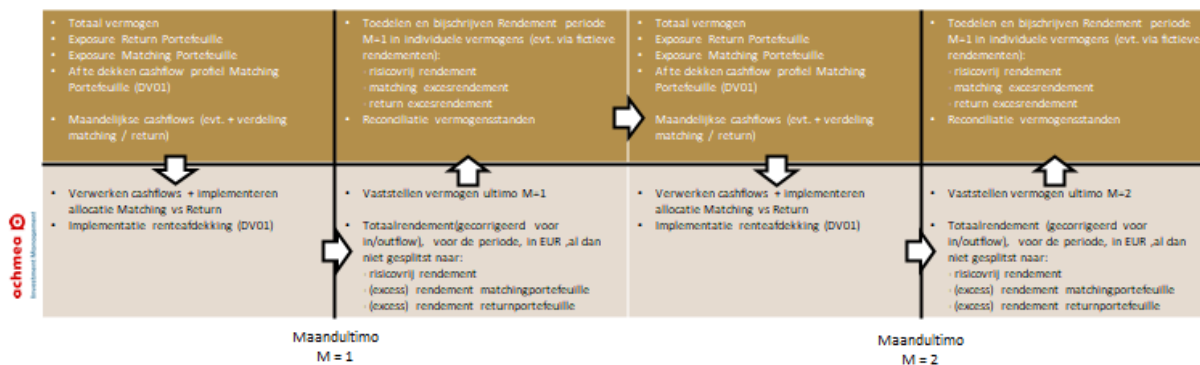
Aan de pensioenuitvoeringsorganisatie communiceert de vermogensbeheerder de behaalde rendementen op return en de matchingportefeuille. Via de allocaties van de administratieve beleggingsrekeningen naar deze portefeuilles kent de pensioenuitvoeringsorganisatie de rendementen vervolgens toe aan de deelnemers.

Frequentie toedeling en rebalancing

De deelnemers krijgen het rendement maandelijks achteraf toebedeeld. Er is een vaststellingsmoment van de som van de vermogens. Dat maakt een correcte verdeling van het rendement over de individuele vermogens mogelijk. Het op dat moment aanwezige vermogen krijgt de blootstelling volgens de toedelingsregels. Uitgangspunt is dat een deelnemer rendement ontvangt over het vermogen dat daadwerkelijk rentedragend is geweest. Dit betekent dat nieuwe premie-inleg en het opnieuw in lijn brengen van de vermogens (rebalancing) plaatsvindt na de toekenning. Gedurende de periode ontvangen premies delen dus de volgende periode mee in de rendementen. Bij de rendementstoekenning wordt allereerst een eventuele afoming voor de solidariteitsreserve gedaan. Hierna krijgen alle vermogens de risicovrije rente. Vervolgens wordt de rendementstoekenning (ook wel vermogensbijschrijving genoemd) voor de pensioengerechtigden bepaald. Dat gebeurt op basis van de hoogte beschermde pensioeninkomens en de actuele tarieven. Na deze toedeling kunnen maandelijks de financiële overrendementen worden bepaald. De overrendementen worden toebedeeld over de vermogens per cohort. Inclusief de verdeelde beschermingsrendementen. Overrendement micro-langlevens kan in een andere frequentie dan maandelijks worden toebedeeld. En worden onttrokken uit de solidariteitsreserve of het overrendement. Dat is afhankelijk van de gekozen financiering.

Aansluiting pensioenadministratie en vermogensbeheeradministratie

Weergave in tijdslijn

Voor de deelnemer kunnen de rendementstoekenningen die worden getoond op de vermogensontwikkeling worden gesplitst in beschermings- en overrendement. Ook worden hier de stortingen in of onttrekking aan de solidariteitsreserve apart geadmistreerd en getoond.

7. Delen van langlevensrisico's

7.1 Delen van micro-langlevensrisico

Het micro-langlevensrisico is het risico dat de werkelijke levensduur van een individuele deelnemer afwijkt van de levensverwachting vooraf. Als iemand korter leeft dan verwacht, is er sprake van sterftewinst. Als iemand langer leeft dan verwacht, is er sprake van sterfteverlies. De verwachte sterftekans per leeftijd volgen uit de meest actuele sterftegrondslagen die de pensioenuitvoerder hanteert. De prijs van pensioen en de reservering van het benodigde kapitaal houdt rekening met een verwachte gemiddelde sterfte binnen een populatie. Het pensioenfonds vult voor de deelnemers die overleven het voor pensioeninkomen gereserveerde kapitaal aan met de vrijval van kapitaal door deze verwachte sterfte. Dit is nodig om de uitkeringen te kunnen betalen. Dit noemen we in bestaande premiereregelingen ook wel biometrisch rendement. Rendement door sterfte of de 'bonus bij leven' genoemd.

Het delen van langlevensrisico is een van de belangrijkste onderdelen van ons pensioenstelsel. Micro-langlevensrisico is met name materieel voor oudere deelnemers. En bovendien kan iemand dit risico niet individueel dragen. Uitgangspunt in de Wet toekomst pensioenen is dat pensioengerechtigden altijd volledig beschermd zijn tegen het micro-langlevensrisico. Wettelijk moet immers sprake zijn van een levenslange uitkering. Daar past geen uitkering bij die stelselmatig daalt als de pensioengerechtigden ouder worden dan verwacht. De verwachte sterftekans per leeftijd verschillen. Daarom verschilt het benodigde beschermingsrendement voor het beperken van het risico van micro-langlevensrisico ook per leeftijd. Het moet per leeftijdscohort worden toebedeeld.

Als de sterfte exact overeenkomt met de verwachte sterfte binnen een populatie blijven de kapitalen voldoende om de uitkering levenslang te kunnen financieren. Dat is zonder rekening te houden met de effecten van financiële resultaten. Bij gebruik van de juiste sterftetafels valt gemiddeld de vrijval door overleden deelnemers en de bijschrijving van beschermingsrendement voor micro-langlevensrisico bij alle deelnemers grotendeels tegen elkaar weg. Maar er kunnen van jaar op jaar verschillen zijn. Hoe groter de populatie, hoe kleiner het risico is dat de werkelijke sterfte veel afwijkt van de verwachte sterfte. Om het risico zo laag mogelijk te houden, is het belangrijk om dit risico met een zo groot mogelijke populatie te delen op actuele grondslagen.

Indien de werkelijke vrijval van kapitaal door sterfte afwijkt van de vooraf verwachte sterfte ontstaat er een resultaat op sterfte. Dat staat ook wel bekend als sterftewinst of -verlies. Ook voor sterftewinst is voor de solidaire premiereregeling in de Wet toekomst pensioenen een nieuwe term geïntroduceerd: overrendement micro-langlevens. Voor de stabiliteit van de pensioenen is het van belang dit overrendement zo klein mogelijk te houden.

Overrendement micro-langlevens (sterftewinst)

Het sterfteresultaat — zijnde het overrendement vanwege micro-langlevensrisico — is het verschil tussen de gereserveerde pensioenvermogens van overleden deelnemers die terugvloeien naar het collectief en de toegekende beschermingsrendementen voor micro-langlevensrisico voor alle deelnemers. Op basis van vooraf vastgestelde toedelingsregels kan dit resultaat gericht naar leeftijdsgruppen worden toebedeeld.

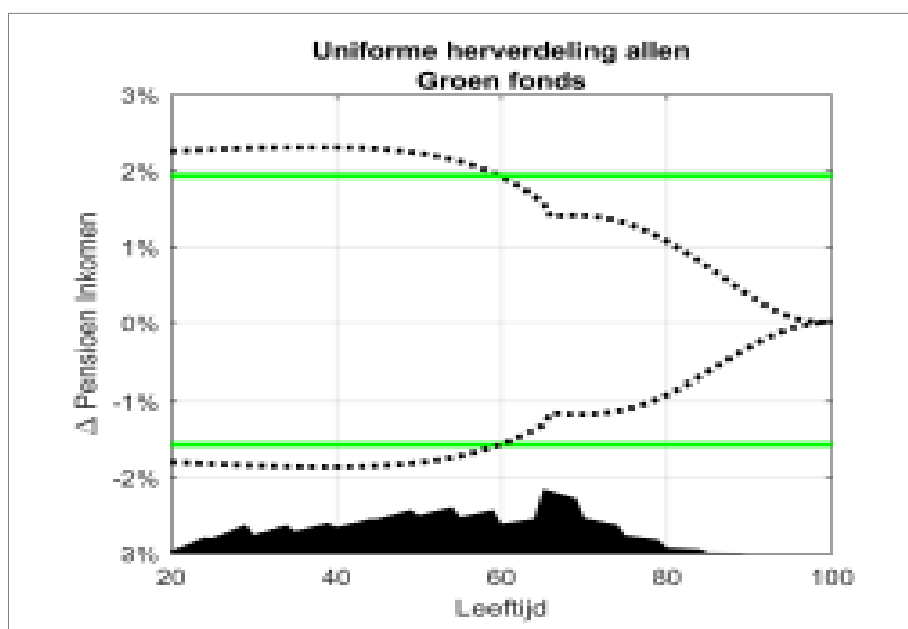
De pensioenfondsdeelnemers binnen de solidaire premiereregeling delen bij voorkeur het micro-langlevensrisico via hetzelfde concept als bij de toedeling van andere beschermings- en overrendementen. De vrijgevallen kapitalen door sterfte blijven onderdeel van het collectieve vermogen. En daarmee als onderdeel van het rendement. De bescherming wordt toebedeeld conform de toedelingsregels voor beschermingsrendement. De verwachte sterfte is immers onderdeel van de actuariële factor en van de prijs van pensioen. Om het pensioeninkomen stabiel te houden moet deze component dus altijd als onderdeel van deze bescherming worden toebedeeld. Het is hierbij mogelijk om alle deelnemers dit beschermingsrendement te geven. Dus niet alleen aan pensioengerechtigden. Bij jongere cohorten gaat dit als storting in het persoonlijke vermogen met een leeftijdsafhankelijke toekenning.

7.1.1 Micro-langlevens via solidariteitsreserve

Het is ook toegestaan micro-langlevens te financieren uit de solidariteitsreserve. In dit geval vallen de kapitalen vrij aan de solidariteitsreserve. De solidariteitsreserve financiert dan de toegekende beschermingsrendementen. Aparte financiering van één component van de berekening maakt de toedeling en uitvoering complexer en daarmee duurder. Het financieren van de overrendementen micro-langlevens via de solidariteitsreserve moet wel in dezelfde frequentie als het toekennen van het beschermingsrendement (maandelijks). Alleen dan bereik je gelijke aanpassingen van de uitkeringen.

7.2 Delen van het macro-langlevenrisico

Het is mogelijk om (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden gericht te beschermen tegen resultaten door een onverwachte stijging of daling van de levensverwachting. Dat kan via de solidariteitsreserve of met toedelingsregels voor beschermings- en overrendement. Bescherming voor macro-langlevens is het extra vermogen dat nodig is voor het duurder worden van pensioen door een gestegen levensverwachting.

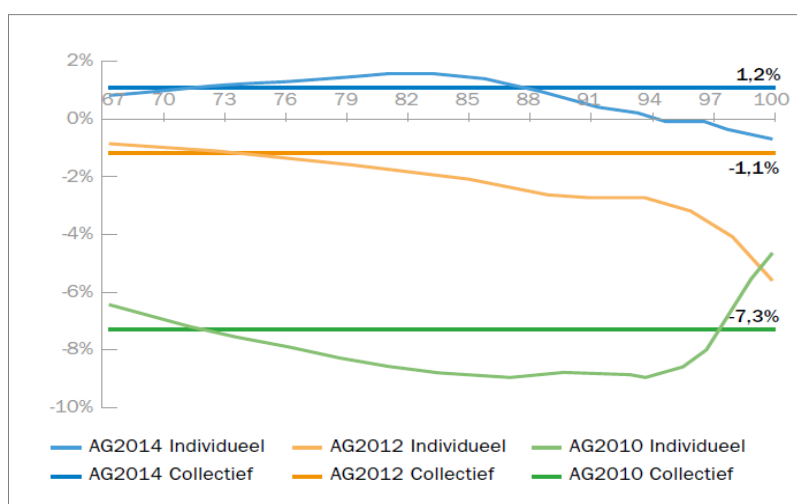

Bovenstaande figuur toont de impact van een stijging van levensverwachting op het pensioeninkomen bij een groen fonds. Een groen fonds is een pensioenfonds met een jonge populatie. Hoe ouder de deelnemer, hoe lager de impact is op het pensioeninkomen van een algemene stijging van de levensverwachting. Voor jongeren werkt een gestegen levensverwachting veelal door. De groene lijn geeft het effect weer indien dit risico uniform wordt gedeeld. In dit geval neemt, door het delen van het risico, de impact voor ouderen toe in plaats van af. Over het algemeen lijkt het dan ook voor de hand liggend om met name de ouderen te beschermen tegen macro-langlevensrisico. Zij kunnen dit risico lastig zelf opvangen. Zo is hun beleggingshorizon korter. Ze kunnen het risico ook niet opvangen door weer te gaan werken. Jongeren daarentegen hebben een langere beleggingshorizon en kunnen door extra te sparen of langer door te werken een schok (deels) opvangen. In de opbouwfase is er een persoonlijk pensioenvermogen. Hier voelen deelnemers nog niet direct de gevolgen van een prijsstijging van pensioen. Immers het aanpassen van een sterftetafel zorgt niet dat het pensioeninkomen daalt of stijgt. Binnen de pensioengerechtigde leidt dit echter direct tot een aanpassing of een vermogensbijschrijving.

7.2.1 Delen macro-langlevensrisico binnen collectief

Bij individueel doorbeleggen worden jaarlijks aan het individuele kapitaal beleggings- en biometrisch rendement toegekend en kosten onttrokken. Vervolgens bepaalt het pensioenfonds jaarlijks per individu hoe hoog de pensioenuitkering dat jaar wordt. Dit gebeurt op basis van de meest actuele grondslagen. In deze systematiek is het niet mogelijk het macro-langlevensrisico te delen. Een wijziging van de levensverwachting heeft effect op de hoogte van de pensioenuitkering. Als resultaten vanwege levensverwachting individueel worden toebedeeld, is het effect hiervan op de uitkering afhankelijk van de leeftijd van de pensioengerechtigde.

Onderstaande grafiek toont het procentuele effect op de uitkering door een aanpassing van de levensverwachting per leeftijdscategorie, indien dit resultaat individueel of collectief wordt toebedeeld.⁹

Een stijging van de algemene levensverwachting of een verlaging van de rente leidt tot een hogere prijs van pensioen. Bij collectieve risicodeling binnen een cohort van beschermde pensioeninkomens komt er daarmee een aanvullend beschermingsrendement. Het toedelen van beschermingsrendementen voor macro-langleven en het renterisico op een eenduidige manier in de uitkeringsfase sluit aan bij de huidige vormgeving van solidariteit binnen een collectief pensioenfonds. Een collectieve manier van uitvoering zorgt daarbij voor gelijke aanpassingen van de uitkering van alle gepensioneerden.

Alle deelnemers kunnen de kosten of opbrengsten dragen van bescherming voor macro-langleven via de toedelingsregels van het overrendement. Het is ook mogelijk het overrendement alleen toe te wijzen aan de cohorten die dit ontvangen. Dan leidt het toekennen van bescherming voor macro-langleven tot gelijke aanpassingen van de uitkeringen binnen een het cohort dat bescherming geniet. De beschermingsrendementen en het overrendement voor dit cohort zijn dan beide 100%.

7.2.2 Macro-langleven via solidariteitsreserve

Het is ook toegestaan om het overrendement macro-langleven te financieren uit de solidariteitsreserve. Net als bij het micro-langleven. In dit geval vallen de kapitalen vrij aan de solidariteitsreserve. Hieruit worden ook de toegekende beschermingsrendementen gefinancierd. Aparte financiering van één component van de berekening maakt de toedeling en uitvoering complexer en daarmee duurder. Het is ook mogelijk de solidariteitsreserve gericht in te zetten voor het aanvullen van pensioenvermogens vanwege een macro-langlevenschok. De solidariteitsreserve inzetten om dit risico uniform te delen is mogelijk niet altijd in het belang van ouderen. Omdat hierdoor herverdeling plaatsvindt van oud naar jong.

⁹ Zie ook Whitepaper Doorbeleggen en risicodelen; Agnes Joseph Miriam Loois (2016)

8. De uitkeringsfase in de solidaire regeling

8.1 Uitkeringsfase

In de uitkeringsfase start het uitkeren van pensioenuitkeringen uit het voor de deelnemer voor pensioenuitkering gereserveerde vermogen. In de solidaire premiereregeling is er geen onderscheid tussen de opbouw- en uitkeringsfase. In de solidaire premiereregeling is er altijd sprake van een variabele uitkering. Daardoor schommelt de pensioenuitkering meer dan deelnemers gewend zijn in een uitkeringsregeling. Het gaat eerder omhoog bij positieve resultaten, maar kan ook eerder worden gekort.

8.1.1 Projectierendement

Pensioenfondsen maken een afweging over de verdeling van het per deelnemer gereserveerde vermogen over de uitkeringsfase. Dat gebeurt binnen de wettelijke grenzen en aan de hand van een (gemaximeerd) projectierendement. Hiermee kun je een deel van het toekomstig verwacht rendement over het gereserveerde vermogen van de pensioengerechtigden naar voren halen. Hierdoor wordt het pensioen op de pensioendatum hoger, maar neemt ook het risico toe dat het pensioen op een later moment daalt.

Werken met een projectierendement sluit aan bij de vormgeving van de vaste daling in de flexibele premiereregeling. In beide gevallen mag het projectierendement uitgaan van een verwacht rendement. Dat verwachte rendement kan bestaan uit de rentetermijnstructuur plus een opslag. Het projectierendement wordt zodanig vormgegeven dat de mediane uitkering in nominale termen gelijk blijft. Daarnaast mag de opslag op de rentetermijnstructuur in het projectierendement niet groter zijn dan 35% van de risicopremie op aandelen. Zo wordt het risico beperkt dat uitkeringen op hogere leeftijd te veel dalen. Het gekozen projectierendement moet aansluiten bij de vastgestelde risicohouding. Deze voorwaarden gelden ook voor de vaste daling in de flexibele premieovereenkomst. Indien de risicohouding dat toelaat, mag overigens feitelijk wel risicovoller worden belegd. De begrenzing gaat uitsluitend over het maximeren van het projectierendement in de solidaire premiereregeling, respectievelijk de vaste daling in de flexibele premiereregeling en de premie-uitkeringsovereenkomst bij variabele uitkeringen.

De hoogte en stabiliteit van de pensioenuitkering wordt bepaald door:

- Projectierendement: het projectierendement bepaalt – gebaseerd op onder andere de toekomstig verwachte beleggingsresultaten — de uitkeringsnelheid. En daarmee de hoogte van de pensioenuitkering in de uitkeringsfase.
- Spreiding: het is mogelijk om de verwerking van de financiële en biometrische risico's over maximaal tien jaar te spreiden in het voor een deelnemer gereserveerde pensioenvermogen. Dit leidt tot meer stabiliteit op korte termijn, omdat schokken worden doorgeschoven in de tijd. En tot meer risico op de langere termijn c.q. meer onzekerheid in de hoogte van de pensioenuitkering op hoge leeftijd. Voorwaarde is dan ook dat de spreiding van deze schokken past bij de risicohouding van de pensioengerechtigde en de spreidingsperiode voor alle pensioengerechtigden gelijk is.
- Solidariteitsreserve: negatieve uitschieters op de financiële markten of door van macro- en micro-langlevensrisico's kunnen worden gedempt door het uitdelen van de solidariteitsreserve.

8.1.2 Keuzes op pensioendatum

De deelnemer heeft in de solidaire premiereregeling geen shoprecht. Ook is er geen keuzemogelijkheid in de hoogte van het projectierendement of een keuze voor dalende of stijgende uitkering. Dat is een verschil met de flexibele premiereregeling, daar is dat wel mogelijk.

Binnen de solidaire premiereregeling kan de deelnemer wel op pensioendatum kiezen voor bepaalde flexibiliseringsmogelijkheden. Denk hierbij aan vervroeging of uitstel van de pensioendatum, de keuze voor een hoog-

laag/laag-hoog pensioen of de uitruil van ouderdomspensioenen naar partnerpensioenen (en vice versa). Welke keuzes dat zijn, hangt af van de keuzes van sociale partners. Hierbij komt de mogelijkheid om op het moment van pensionering te kiezen voor een bedrag ineens. Dat wil zeggen: om maximaal 10% van het pensioenkapitaal bestemd voor ouderdomspensioenen op te nemen.

Aandachtspunt:

Om te voorkomen dat een deelnemer een te groot gedeelte van het ouderdomspensioen naar voren haalt en daarmee een te grote achteruitgang in de hoogte van de periodieke levenslange pensioenuitkering heeft, is wettelijk vastgelegd dat deelnemers niet tegelijk mogen kiezen voor een hoog-laagpensioen én een bedrag ineens.

ONS PRODUCTAANBOD

Variabele (uitkeringsoptie) in uitkeringsfase	
Onze producten	Onze diensten
Toegestane uitkeringsvormen (ouderdomspensioen): <ul style="list-style-type: none"> • Gelijkblijvend • Tijdelijke overbrugging • Hoog-laag 	<ul style="list-style-type: none"> • Eén projectierendement voor het hele collectief (RTS plus op-/afslag). • Geen keuzevrijheid vorm uitkering deelnemer. • Gelijke aanpassingen van de uitkering. • Geen shoprecht. • Tijdelijke pensioenen lopen mee in spreiding.
Latent partner- en wezenpensioen	<ul style="list-style-type: none"> • Latente: altijd gelijkblijvend (100:70). (nog open werkelijk of vast leeftijdsverschil, bij collectief vast) • Bij pensioneren optie voor uitruil. • Latent NP wordt collectief gedeeld.
Ingegaan partnerpensioen na pensioneren	<ul style="list-style-type: none"> • Zelfstandige keuze nabestaande bij ingang conform keuzes ouderdomspensioen (dalend, stijgend, mogelijk lumpsum).
Ingegaan partnerpensioen voor pensionering: <ul style="list-style-type: none"> • Bij ingang voor pensionering via inkoop vanuit (herverzekerde kapitaal) 	<ul style="list-style-type: none"> • Bij partnerpensioen voor pensionering ontstaat een variabele uitkering. Deze uitkering krijgt dezelfde toedelingsregels als overige ingegane pensioenen.
Ingegaan wezenpensioen: <ul style="list-style-type: none"> • Bij ingang voor pensionering via inkoop vanuit (herverzekerde kapitaal) 	<ul style="list-style-type: none"> • Bij wezenpensioen voor pensionering ontstaat een variabele uitkering. Deze uitkering krijgt dezelfde toedelingsregels als overige ingegane pensioenen. • Tijdelijke pensioenen lopen mee in collectieve spreidingstermijn.

8.2 Gelijke aanpassingen van de pensioenen in de uitkeringsfase

In de uitkeringsfase staat het pensioeninkomen centraal

Voor het vaststellen van de hoogte van het beschermingsrendement is de nominale hoogte van het pensioeninkomen nodig. Het beschermingsrendement is immers de benodigde vermogensaanpassing om de hoogte van het pensioeninkomen te behouden. Het verschil tussen het rendement op de feitelijke renteaftdekking en het toegekende beschermingsrendement komt in het overrendement terecht. Het vastleggen van de hoogte van het pensioeninkomen is ook nodig voor de onttrekking en uitbetaling. Voor deelnemers in de uitkeringsfase is de hoogte van het pensioeninkomen de essentie. Voor communicatiedoelinden heeft het de voorkeur om in de uitkeringsfase vooral de hoogte van het pensioeninkomen (administratief) centraal te stellen. Wettelijk moeten gepensioneerden in ieder geval informatie krijgen over de uitkering over het afgelopen jaar en de uitkering voor het komende jaar¹⁰. Het aanwezige pensioenvermogen of de pensioenpot dient dan meer ter informatie en kan optioneel op het pensioenoverzicht staan.

8.2.1 Waarom stabiliteit en gelijke aanpassingen van de uitkeringen wenselijk zijn

Waarom stabiele pensioenen

Binnen de gedragseconomie zijn er verschillende verklaringen waarom een stabiele pensioenuitkering wenselijk is. Zo willen mensen door gewoontevorming en aanpassingskosten graag hun uitgaven zo geleidelijk mogelijk spreiden over de tijd. Ze hebben liever geen grote schokken. Daarnaast speelt verliesaversie een belangrijke rol. Verliesaversie is het fenomeen dat deelnemers het kwijtraken van iets als een groter verlies ervaren dan het missen van een verhoging. Verlies doet meer pijn dan het niet krijgen. Ook zijn er bij een voorspelbaar pensioeninkomen minder voorzorgbesparingen nodig om eventuele inkomensschokken op te vangen. Daardoor is er meer geld beschikbaar voor consumptie.

Waarom gelijke aanpassingen

Zo zijn er vanuit de gedragswetenschap ook meerdere verklaringen waarom gelijke aanpassing van de uitkeringen voor alle gepensioneerden wenselijk zijn. Gelijke aanpassingen van de uitkeringen voorkomt het gevoel dat 'het gras altijd groener is bij de burens' binnen hetzelfde pensioenfonds. Ook maakt het pensioencommunicatie makkelijker. Iedereen heeft immers dezelfde verhoging of verlaging. Eén cijfer volstaat en je hoeft geen verschillen tussen gepensioneerden te verklaren. Tot slot komen gelijke aanpassingen beter overeen met de collectiviteitsgedachte van pensioenfondsen (bron: Muns, Netspar, 2021).

8.2.2 Gelijke aanpassingen van de uitkering door een collectieve benadering

Collectieve benadering: het pensioeninkomen als uitgangspunt

Pensioenfondsen met een collectieve variabele uitkering verrekenen alle resultaten met de deelnemers die in dat jaar deel uitmaakten van het collectief. In een systematiek van collectieve risicodeling stel je het totale resultaat vast op basis van de collectieve dekkingsgraad. De dekkingsgraad is gelijk aan het aanwezige vermogen gedeeld door de contante waarde van alle uitkeringen. In de solidaire premiereregeling bestaat geen dekkingsgraad meer. Daar geeft de verhouding tussen het aanwezige vermogen en de contante waarde van pensioeninkomen aan hoeveel overrendement resteert na toedeling van de bescherming. Het pensioenfonds bepaalt het benodigde persoonlijke vermogen voor stabiele pensioenen per deelnemer op de meest actuele discontovoet en sterftegrondslagen. Bij het toedelen van beschermingsrendement wordt voor elke deelnemer de persoonlijke dekkingsgraad teruggebracht naar 100%. Voor alle pensioengerechtigden samen kan het pensioenfonds een overschot of tekort op cohortniveau omzetten in gelijke procentuele toe- of afslagen op de aanwezige pensioeninkomens¹¹. Hierbij zijn de pensioeninkomens de basis voor de toekenning. Er zijn mogelijk wel verschillende vermogensbijschrijvingen. En daarmee kan er een beperkte mate van herverdeling zijn. Achmea Pensioenservices pleitte er samen met andere uitvoerders voor om deze methodiek te mogen toepassen in de uitkeringsfase van de solidaire regeling. Inmiddels

¹⁰ Zie artikel 7b Besluit PW/Wvb.

¹¹ Zie voor het bepalen van de toe- of afslagen de bijlage van de paper 'Doorbeleggen na pensioendatum' van Centraal Beheer APF: <https://centraalbeheerapf.nl/app/uploads/2019/04/cbapf-paper-doorbeleggen.pdf>

staat deze mogelijkheid in de wetgeving.¹² Daarmee kan deze systematiek ook worden toegepast bij het toekennen van beschermings- en overrendementen in de uitkeringsfase. Of voor dat deel van het persoonlijke vermogen waarbij het pensioeninkomen wordt beschermd. Het uniform delen van de risico's voorkomt grote uitschieters binnen de groep pensioengerechtigden.

Vermogens van gepensioneerden beschouwen als één geheel

Als het pensioenfonds gelijke aanpassingen voor gepensioneerden¹³ als doelstelling kiest. Dan is het administratief eenvoudiger om de vermogens van gepensioneerden als één geheel te behandelen in de uitkeringsfase van de solidaire premieregeling. Dus met eenzelfde blootstelling aan beschermingsrendement en overrendement. Voordeel is dat het pensioenfonds onttrekkingen voor uitkeringen en achteraf toegekende biometrische rendementen makkelijker collectief kan vaststellen. Het voorkomt het risico op voortijdig lege potjes bij hoge leeftijden. Van elke deelnemer binnen dit cohort houdt het pensioenfonds ook het voor hem/haar gereserveerde deel van het vermogen bij. De deelnemers krijgen jaarlijks een aanpassing van de pensioenuitkering. Die kan worden verantwoord vanuit een persoonlijk pensioenvermogen, een toegekend beschermingsrendement dat aansluit bij de horizon tot uitkeringen en een overrendement dat is afgestemd op de resterende levensverwachting en de mate waarin een gespreide schok kan doorwerken. De eventuele maandelijkse financiële onttrekkingen en toedelingen hebben tussentijds geen effect op de uitkeringshoogte. Dat voorkomt onnodig onbegrip en onrust bij gepensioneerden.

Gelijke aanpassingen van de uitkeringen voor alle uitkeringsgerechtigden

Eén van de doelstellingen is het zo stabiel mogelijk houden van toekomstige — uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren — of ingegane pensioen. Dit kan door toekenning van beschermingsrendement. En van een overrendement dat is afgestemd op een eventuele doelstelling voor koopkrachtbehoud, de resterende levensverwachting en het spreiden van schokken. Gelijke aanpassing van uitkeringen in combinatie met spreiding van schokken is mogelijk zonder herverdeling vooraf. Balter en Werker (2021) werkten dit uit voor dakpansgewijze spreiding. Muns (2021) toonde dit aan bij geheugenloze spreiding van schokken. Het gelijk aanpassen van de uitkeringen voor alle pensioengerechtigden komt tegemoet aan het rechtvaardigheidsgevoel van pensioengerechtigden. Dit is eenvoudiger uit te leggen. Een spreidingsmethodiek die resulteert in gelijke aanpassingen heeft zowel vanuit uitvoeringsperspectief als uitlegbaarheid de voorkeur. Dit kan zowel in een vorm zonder als met geheugen.

De voordelen van collectieve benadering op basis van de KNVB criteria

Kosten	Makkelijker in de uitvoering doordat afrondingsverschillen en lege vermogens op hoge leeftijden worden voorkomen en in de communicatie alle aanpassingen gelijk zijn.
Nut	Ook op hogere leeftijden een stabiel pensioen. Daarnaast kunnen op hogere leeftijden dezelfde spreiding en toedelingsregels worden toegepast. Zorgt voor minder individuele uitschieters door leeftijd pensioengerechtigde. Meer solidariteit is veiliger voor deelnemers.
Veilig	Minder kans op fouten/robuustere administratie. En meer mogelijkheden voor spreiding, waardoor grote schommeling kunnen worden voorkomen. Spreiding is niet met jezelf en dus ook op hogere leeftijden mogelijk.
Begrijpelijk	Collectieve risicodeling resulteert in gelijke aanpassingen van de uitkering voor alle gepensioneerden. Dit is beter uitlegbaar en komt tegemoet aan de gewenste solidariteit.

¹² Amendement 36 067, nr.175 regelt dat er in de solidaire premieregeling gelijke aanpassingen mogelijk zijn binnen de groep gepensioneerden. Hierdoor is het mogelijk dat er op voorhand herverdelingseffecten kunnen ontstaan.

¹³ Op basis van artikel 10a lid 5 PW/WTP

ONS PRODUCTAANBOD

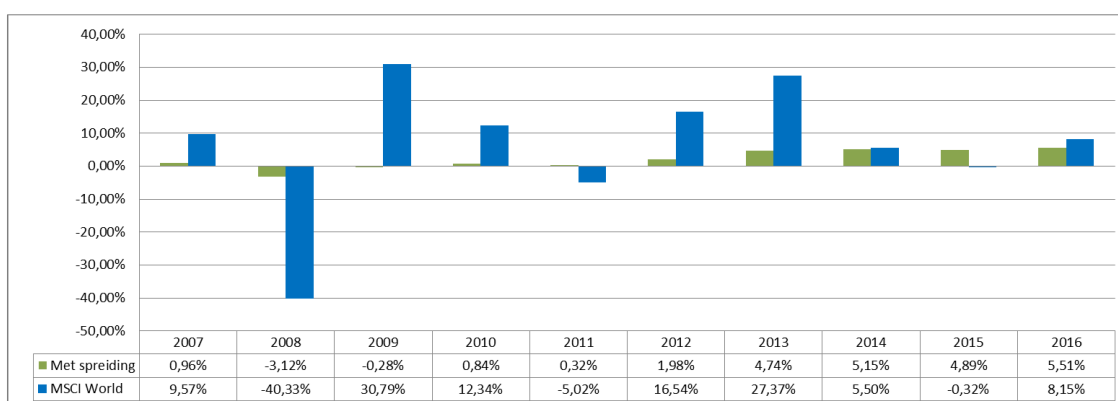
Collectieve benadering uitkeringsfase bij toedeling	
Invulling uitkeringsfase: <ul style="list-style-type: none"> • Oplopende bescherming naar max. 100% bij pensioengerechtigde • Eenzelfde bescherming voor hele cohort. • Gelijke aanpassingen van de uitkering 	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilisatievermogen gekoppeld aan beschermd pensioeninkomen. • Administratie toont zowel hoogte pensioeninkomen als het hiervoor gereserveerde deel van het vermogen. • Binnen het stabilisatievermogen zijn gelijke aanpassingen van de uitkeringen het uitgangspunt. • Toedeling vindt allereerst theoretisch plaats, waarna mismatch uniform wordt verdeeld en leidt tot gelijke aanpassingen van de (latente) pensioeninkomens.

8.3 Spreiden van resultaten: een uitsmeermechanisme

De variabele uitkering is bij aanvang hoger. Deze uitkering varieert wel van jaar op jaar. Het is in het belang van de deelnemer om deze volatiliteit zo veel mogelijk te beperken. Een belangrijk instrument hierbij is de mogelijkheid om grote schokken te dempen door pensioenuitkeringen geleidelijk aan te passen. Dat gaat in maximaal tien jaar.

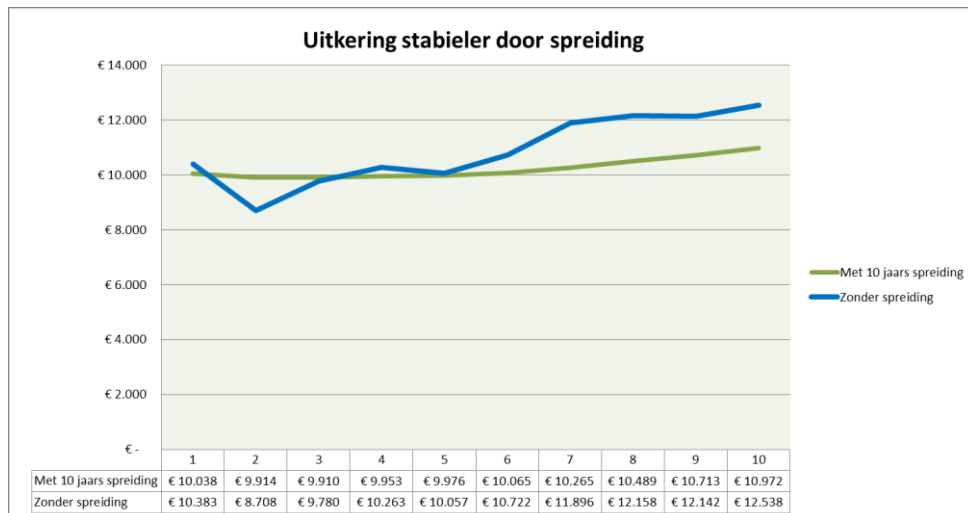
Het pensioenfonds hoeft het resultaat niet in een keer met het collectief te verrekenen. Dit kan worden uitgesmeerd over meerdere jaren. Stel de periode van spreiden is tien jaar. De uitkeringen gaan dan stapsgewijs¹⁴ met een tiende van het percentage overdekking per jaar omhoog of omlaag. De kans in enig jaar op een (grote) verlaging van de pensioenuitkering wordt hierdoor kleiner. Door de resultaten te spreiden kunnen de uitgesmeerde overrendementen immers eventuele tegenvallers in enig jaar opvangen. Hoe langer de spreidingsperiode, hoe groter het dempende effect en hoe lager de eventuele korting. Een lange spreidingsduur betekent wel dat economische omstandigheden nog lang kunnen blijven doorwerken. Zowel positief als negatief. Bij gesloten spreiding worden toekomstige toeslagen of kortingen niet doorgeschoven maar verwerkt in de toekomstige pensioeninkomens van de bestaande deelnemers. Dit noemen we ook wel 'op de lat' gezet.

Spreiding van resultaten stabiliseert de hoogte van de uitkering:

De onderstaande grafiek laat zien wat het effect van spreiding kan zijn op een variabele uitkering van € 10.000,-. Indien de uitkering voor 40% is belegd in zakelijke waarden op basis van bovenstaand MSCI World aandelenrendement van 2007 tot 2016.

¹⁴ In praktijk is dit percentage afhankelijk van de discontovoet en het sterfverloop en kan hoger dan een tiende uitvallen. Bij het collectief delen van risico's wordt bij het spreiden van resultaten rekening gehouden met de levensverwachting van het collectief.

De grafieken tonen aan dat een spreidingsmechanisme een stabielere uitkering creëert. Met spreiding worden uitkeringen geleidelijk aangepast. Het pensioenfonds verwerkt niet gelijk de resultaten. Als gevolg daarvan kan de uitkering na spreiding uiteindelijk hoger of lager uitvallen dan het geval was geweest wanneer het effect gelijk volledig was verwerkt in de uitkering. De uitkeringen worden niet gelijk volledig verlaagd met het negatieve overrendement, maar geleidelijk aangepast. Dit betekent dat de uitkeringen later in de tijd, uiteindelijk meer dan de aanvankelijke korting dalen. Bij meevallers geldt dit ook. De uitkeringen na tien jaar worden in totaal meer verhoogd dan de behaalde procentuele meevaller. De uitkeringen binnen nu en tien jaar minder. De grootte van dit spreidingseffect is mede afhankelijk van de levensverwachting. Op hogere leeftijden is dit effect groter. Het resultaat wordt immers over een korte levensverwachting verwerkt. Bij het collectief delen van risico's wordt bij het spreiden van resultaten rekening gehouden met de levensverwachting van het collectief. Bij spreiden met jezelf is het spreiden van resultaat op hoge leeftijd minder goed inzetbaar.

8.4 De spreidingsmethodieken

Er zijn verschillende vormen voor het spreiden van resultaten. Zo wordt gesproken over open en gesloten spreidingen. En onderscheiden we dakpansgewijs en geheugenloos spreiden.

8.4.1 Open en gesloten spreiding

Open spreiding is een spreidingsvorm waarbij het pensioenfonds een deel van de aanpassing doorschuift naar toekomstige periodes. En waarbij de doorgeschoven aanpassing ook doorwerkt in de pensioenopbouw van toekomstige toetreders. Bij deze spreidingsmethodiek is er sprake van ex-ante herverdeling met toekomstige toetreders. Een hoge 'dekkingsgraad' bij toetreding betekent dat de deelnemer naar verwachting profiteert van eerdere rendementen en dus van overschotten uit het verleden. Het omgekeerde geldt bij een lage dekkingsgraad. In dit geval is er sprake van herverdeling tussen deze vermogens van bestaande en toekomstige deelnemers. In zowel de solidaire premieregeling als de flexibele premieregeling is deze vorm van herverdeling niet toegestaan. Er moet altijd een gesloten spreidingsmethode worden toegepast.

8.4.2 Geheugenloos of dakpansgewijs

Voor het spreiden van resultaten benoemt de Memorie van Toelichting¹⁵ twee vormen van spreiding:

1. Dakpansgewijs: iedere periode wordt het gemiddelde van de N meest recente (geschaalde) overrendementen doorgevoerd in de inkomens. N staat voor gekozen spreidingstermijn.
2. Geheugenloos: iedere periode wordt de fractie $1/N$ van het cumulatieve, nog onverwerkte (geschaalde) overrendement alsnog doorgevoerd in de inkomens.

¹⁵ Memorie van Toelichting 2020, pagina 31/32.

Dakpansgewijze resultaatdeling resulteert in gelijke jaarlijkse aanpassingen van alle (toekomstige) uitkeringen bij aanvang van de spreidingsperiode tot de toedelingskring behorende personen in enig jaar. Een geheugenloze vorm van spreiden resulteert in gelijke jaarlijkse aanpassingen van alle (toekomstige) uitkeringen voor alle jaren. Het wetsvoorstel staat zowel de dakpansgewijze als de geheugenloze spreidingsmethode toe. Hervreiding kan worden voorkomen door de toekomstige aanpassingen te verwerken in het uitkeringenpatroon (dakpannen) van de deelnemer of het projectierendement.

8.5 Geheugenloos spreiden in de solidaire premieregeling

Een pensioenfonds met een solidaire premieregeling kan financiële schokken spreiden. De spreiding kan zo worden ingericht dat dit leidt tot gelijke aanpassingen van de uitkeringen. Voor de spreiding bij de solidaire premieregeling hanteert Achmea Pensioenservices de geheugenloze methodiek. De spreidingsperiode en de procentuele verhoging of verlaging is voor alle deelnemers gelijk en is niet afhankelijk van de individuele levensduur. De exacte hoogte van de toe- en afslagen hangt af van de toekomstige kasstromen van aanspraken van de deelnemers van het cohort dat bescherming geniet van pensioeninkomen. Het projectierendement houdt dan rekening met het verwachte toekomstige verloop van het pensioeninkomen. Daardoor start de deelnemer met een hoger, duurder of lager pensioeninkomen dan was gebeurd met geheugen. Geheugenloze spreiding heeft voordelen. Het is eenvoudiger in uitvoering en beter uitlegbaar.

Geheugenloos spreiden van resultaat

In onderstaand voorbeeld werken we een voorbeeld uit met geheugenloos spreiden.

(geheugenloos) spreiden met gelijke aanpassingen

	68	78	90	Cohort
Kapitaal t=0	150.000	100.000	50.000	300.000
Hoogte Pensioeninkomen	10.000	10.000	10.000	
1 euro LL uitkering t=1 Met 100% rente	15	12	5	
Gereserveerd vermogen	150.000	120.000	50.000	320.000
Overrendement *	16.900	11.100	4000	32.000 (10%)
Gereserveerde vermogen	166.900	131.100	54.000	352.000
Gespreide toekenning (1/N) 1,5 %	10.150	10.150	10.150	
Structurele niveau na N perioden	11.500	11.500	11.500	

* Toedeling is zodanig bepaald dat dit resulteert in gelijke aanpassingen (let op 10% rendement resulteert niet in 1/10 = 1%)

Figuur: Geheugenloos spreiden

Bij geheugenloos spreiden bepaalt het pensioenfonds elk jaar opnieuw welk rendement wordt toebedeeld. Het toe te bedelen rendement met geheugenloze spreiding kan zodanig worden bepaald dat dit gelijke aanpassingen oplevert. Daarbij is de feitelijke uitkering gelijk aan de uitkering in de vorige periode plus een partiële aanpassing van minimaal een tiende naar het nieuwe structurele niveau. In het voorbeeld was het rendement voor dit cohort € 32.000,-. Bij een spreiding resulteert dit in vermogensbijschrijving die nodig is voor gelijke aanpassing in de uitkering in N stappen. Bij geheugenloze spreiding wordt de feitelijke aanpassing jaarlijks opnieuw vastgesteld voor N (maximaal 10) jaar. Naast de geheugenloze systematiek is de dakpansystematiek toegestaan. Daarbij wordt een mee- of tegenvaller in precies (bijvoorbeeld) 5 of 10 jaar verwerkt in de uitkeringen. Het blijft staan in het geheugen. De totale aanpassing elk jaar is dan de combinatie van de aanpassingen uit de afgelopen 5 of 10 jaar die op de lat staan. Deze laatste methodiek

wordt gebruikt bij spreiden in de flexibele premieregeling. In beide methodes worden de aanpassingen zodanig vastgesteld dat er geen onverdeeld vermogen resteert. Bij een voorwaardelijke toeslagverlening of korting binnen het FTK is er wel onverdeeld vermogen. Een rendementstoedeling van 10% leidt in het eerste jaar tot een aanpassing van meer dan 1%. Dat komt doordat een deel van de gepensioneerden naar verwachting binnen tien jaar overlijdt.

ONS PRODUCTAANBOD

Spreidingmethodiek	
Onze producten	Onze diensten
<ul style="list-style-type: none"> • Spreidingsmethodiek: geheugenloos spreiden (methode Muns) • Spreidingstermijn: <ul style="list-style-type: none"> – Geen – 3 jaar – 5 jaar – 10 jaar 	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijks bepalen hoogte van de geheugenloze lat. Vaststellen gespreide aanpassing die leidt tot gelijke aanpassingen over hele populatie. • Vastleggen geheugenloze lat in projectierendement (verloop pensioeninkomen) bij individuele deelnemers per pensioensoort. • Verwerken spreidingsmethodiek in prognose berekeningen (URM en fondsenmodel).

9. De solidariteitsreserve

9.1 Solidariteitsreserve

De solidariteitsreserve is een verplicht collectief vermogen in de solidaire premiereregeling. Er kunnen risico's collectief mee worden gedeeld. De solidariteitsreserve is geen afgescheiden beleggingsvermogen, maar onderdeel van het totale vermogen en deelt mee in de collectieve rendementen en risico's. Het is de optelling van de voor de uitkeringen gereserveerde pensioenvermogens en de solidariteitsreserve. Daarmee is de solidariteitsreserve een intrinsiek onderdeel van de pensioenregeling.

De solidariteitsreserve kan ervoor zorgen dat, wanneer het tegenzit, de (verwachte) pensioenen minder hard omlaaggaan. Door in goede tijden aan de solidariteitsreserve bij te dragen, kunnen schokken worden opgevangen in mindere tijden. De vul- en uitdeelregels van de solidariteitsreserve bepalen hoeveel er gespaard en uitgedeeld wordt. De solidariteitsreserve mag niet worden gebruikt voor operationele kosten. Net als de voor de uitkering gereserveerde pensioenvermogens mag ook de solidariteitsreserve niet negatief worden. Deze restrictie op de solidariteitsreserve voorkomt dat nieuwe deelnemers toetreden in een pensioenregeling met een negatieve solidariteitsreserve. Daardoor zou er sprake blijven van een onverdeeld tekort boven op de bijdrage die deelnemers al moeten leveren aan het vullen van de solidariteitsreserve.

Een solidariteitsreserve kan onder andere ingezet worden voor:

- intergenerationele risicodeling binnen solidaire premiereregelingen;
- demping van schommelingen in pensioenuitkomsten;
- collectieve deling van niet-verhandelbare risico's zoals macro-langlevensrisico of inflatierisico.

Er gelden regels voor het gebruik van de solidariteitsreserve. Zo schrijft de wet voor wat de omvang is en hoe je de reserve mag vullen. De regels zijn:

- Er mag maximaal 10% van de betaalde premie bijgedragen worden.
- Er mag maximaal 10% van het behaalde overrendement worden bijgedragen.
- Het gemaakte rendement van de reserve mag zelf toegevoegd worden.
- De totale omvang van de solidariteitsreserve bedraagt maximaal 15% en minimaal 0% van het totale vermogen.
- Bij aanvang of bij invaren mag er eenmalig een hogere toevoeging aan de solidariteitsreserve gedaan worden. De regels die daarvoor gelden worden nader uitgewerkt.

9.2 Delen micro-langlevensrisico via de solidariteitsreserve

Achmea Pensioenservices ondersteunt een aantal methodes voor het toedelen van beschermings- en overrendement micro-langleven binnen de solidaire premiereregeling:

- Scheef verdeeld: pensioengerechtigde krijgt 100% bescherming. De financiering hiervan loopt via verdeling overrendement.
- Uniform: iedere deelnemer krijgt 100% bescherming en ook 100% overrendement. Deze methodiek geldt bij beroepspensioenfondsen.
- Uniform verdeeld, maar financiering hiervan komt uit solidariteitsreserve.

Bij delen van het micro-langleven via de solidariteitsreserve moet de frequentie van toedeling gelijklopen aan het toekennen van bescherming en overrendement. Het is belangrijk dat de volgorde van toekennen van rendementen gelijk blijft. Bescherming voor micro-langleven is onderdeel van de bescherming voor het verstrijken van de tijd. En is daarmee onderdeel van stap 1 van het toedeelmechanisme. Een andere volgorde kan veroorzaken dat vermogens van deelnemers met hoge leeftijden minder rendement krijgen toegekend. Dat resulteert in ongelijke aanpassingen van

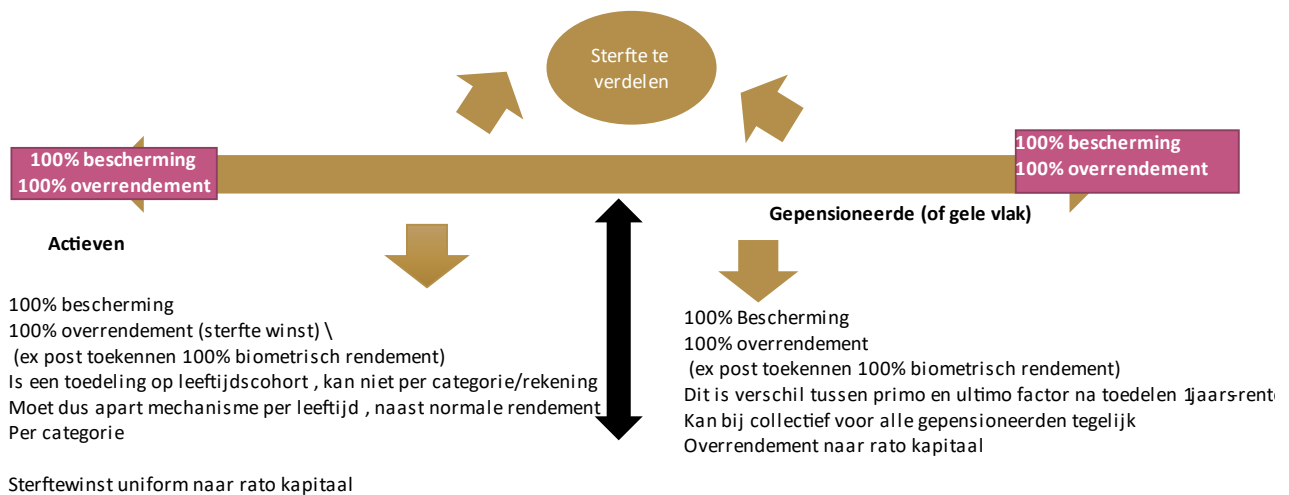
de uitkering. Hoge leeftijden hebben een hoog beschermingsrendement nodig voor micro-langlevens om het pensioeninkomen stabiel te houden.

9.2.1 Hoe werkt de methode uniform verdeeld?

Bij deze methodiek wordt een keer per maand de bonus bij leven en de sterftewinst verdeeld. Ook wel bescherming micro-langlevens en overrendement micro-langlevens genoemd. Gedurende de periode worden de kapitalen die vrijvallen door sterfte toegevoegd aan het overrendement micro-langlevens. Bij deze maandelijkse toedeling krijgen alle deelnemers 100% bescherming. Dit betekent dat ook aan de individuele pensioenvermogens in de opbouwfase per leeftijdscohort eerst de verwachte sterfte als een procentuele rendementstoekenning op het kapitaal wordt toegekend. Vervolgens wordt bepaald of en hoe hoog het toe te kennen overrendement is. Dit overrendement is gelijk aan het verschil tussen het vrijgevallen vermogen van alle overleden deelnemers minus de toegekende beschermingsrendementen. Het overrendement kan in enig jaar negatief zijn. Een negatief overrendement betekent dat bedragen worden onttrokken aan de individuele vermogens of worden gefinancierd uit de solidariteitsreserve.

Methode : Uniform verdeeld

Iedereen bescherming en overrendement wordt uniform verdelen

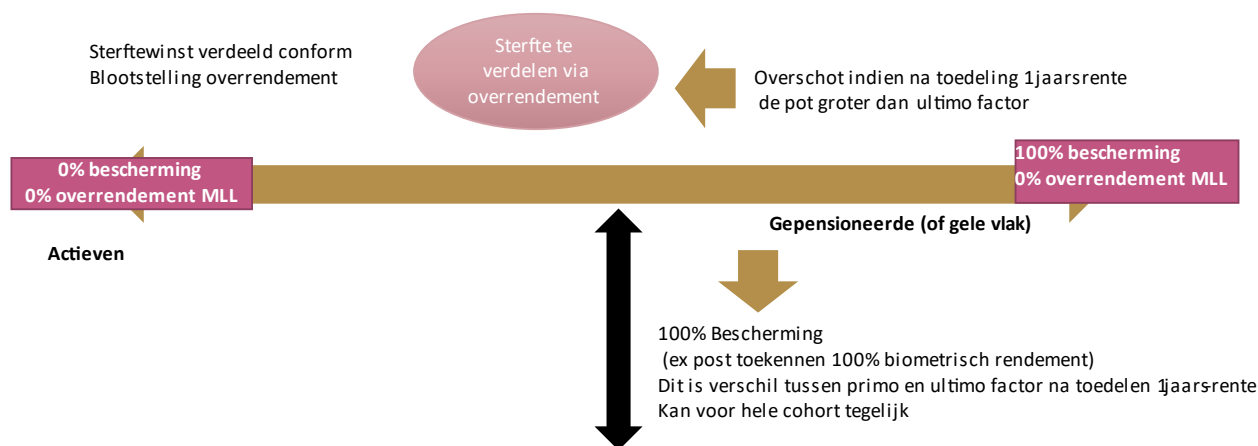

Deze methode kent dus in de opbouwfase twee soorten rendementen op micro-langlevens: bescherming en overrendement. De toekenning van de bescherming in de opbouwfase is niet uniform maar wordt leeftijdsafhankelijk vastgesteld en toebedeeld. Het is dus niet één percentage voor alle deelnemers. Het te verdelen overrendement wordt aan alle deelnemers uniform uitgedeeld of als onderdeel van het overige overrendement. In de communicatie van de pensioenvermogens kunnen beide onderdelen eventueel apart worden vermeld en gespecificeerd op het vermogensoverzicht.

9.2.2 Hoe werkt de methode scheef verdeeld?

Methode : Scheef verdeeld

Ouderen beschermt de kosten via overrendement totaal

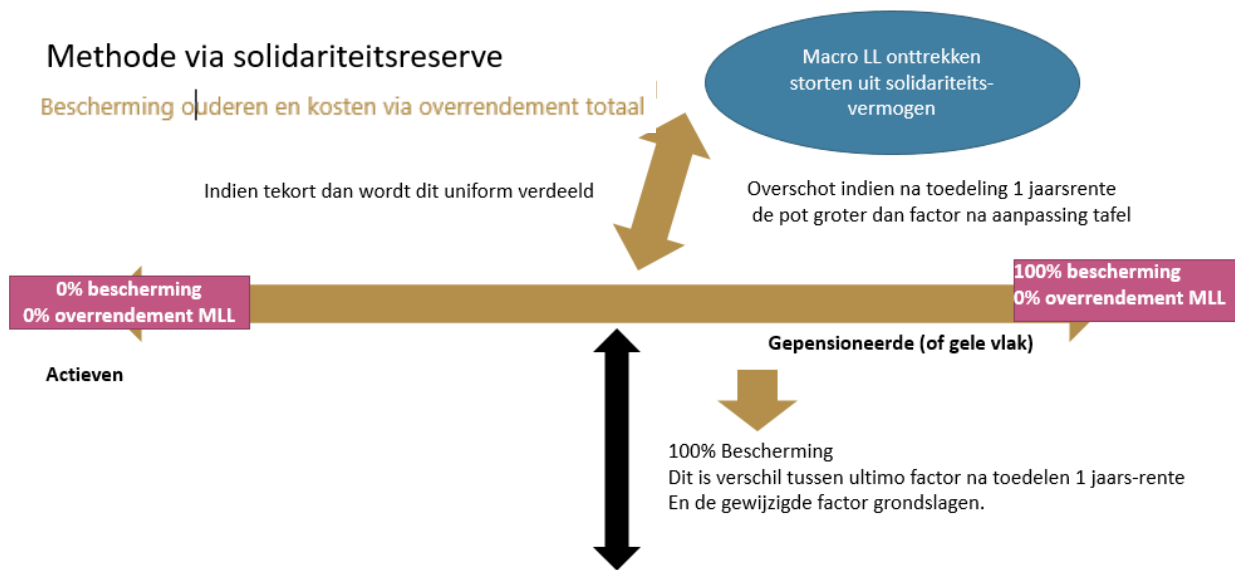

Deze methodiek verdeelt een keer per maand de bonus bij leven en de sterftewinst. Ook wel bescherming micro-langlevens en overrendement micro-langlevens genoemd. Bij deze methode krijgen alleen de pensioengerechtigden bescherming. Voor hen is deze bescherming zelfs verplicht. De kapitalen die vrijvallen door sterfte worden toegevoegd aan het overrendement. Dit overrendement is gelijk aan het vrijgevallen vermogen van alle overleden deelnemers minus de toegekende beschermingsrendementen. Dit overrendement wordt toegevoegd aan het overig te verdelen overrendement en wordt volgens de hiervoor geldende toedelingsregels verdeeld.

In deze methode is het micro-langlevens een onderdeel van de systematiek van beschermings- en overrendement zoals wordt gehanteerd voor het financiële risico. Deze methodiek is binnen de solidaire regeling eenvoudig uitvoerbaar met behulp van de prijs van pensioen. Het micro-langlevens delen op een andere manier is complexer. Dat is omdat deze component dan uit de totale bescherming moet worden onttrokken. Deze methodiek heeft dan ook vanuit uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid de voorkeur boven de uniforme methodiek. Ook wordt hiermee voorkomen dat toekenning van de bescherming in de opbouwfase leeftijdsafhankelijk moet worden vastgesteld en toebedeeld bovenop de overrendementsverdeling.

9.3 Delen macro-langlevensrisico via de solidariteitsreserve

Het overrendement vanwege macro-langlevensrisico is het collectieve financiële resultaat door de toegekende beschermingsrendementen tegen macro-langlevensrisico. Ook dit overrendement kan volgens de vooraf bepaalde toedelingsregels naar leeftijdscohorten worden toebedeeld (net als bij het beschermingsrendement voor micro-langlevensrisico). Een mogelijkheid daarbij is om ouderen te beschermen en aan de jongere deelnemers het overrendement toe te bedelen, omdat jongeren het risico dat de oudste deelnemers langer leven dan vooraf ingeschat beter kunnen dragen dan dat de oudste deelnemers dat zelf kunnen. In dit geval worden bepaalde cohorten beschermd. De kosten of opbrengsten zijn onderdeel van het overrendement. Ook is het mogelijk de jongeren eveneens voor 100% te beschermen en uniform de kosten te delen. Ook hier geldt dat het zowel in perspectief van uitlegbaarheid als uitvoering de voorkeur heeft aan te sluiten bij de toedelingsregels die gelden voor de andere componenten van het beschermingsrendement. Ook is het mogelijk dit alleen te delen tussen pensioengerechtigden. In dit geval geldt voor dit cohort zowel 100% bescherming als 100% overrendement. Voor de overige cohorten is dat voor beide 0. Deze laatste methodiek sluit aan bij de collectieve methodiek en is eveneens goed uitvoerbaar.

9.3.1 Hoe werkt delen macro-langleven via een solidariteitsreserve?

Deze methodiek beschermt deelnemers door de kosten van een stijging van levensverwachting te financieren uit de solidariteitsreserve. Dit heet ook wel macro-langlevenrisico. Bij een wijziging van de sterftetafel krijgen de aangewezen deelnemers 100% bescherming. Dit betekent dat het pensioenfonds bepaalt hoeveel vermogen de individuele pensioenvermogens krijgen door deze wijziging van de levensverwachting. Dat gaat leeftijdsafhankelijk. Vervolgens wordt bepaald of en hoe hoog het toe te kennen overrendement is (de kosten of baten). Het overrendement is bij een stijging van de levensverwachting negatief. Dit betekent dat in dat geval bedragen worden onttrokken aan de solidariteitsreserve.

9.4 Alle opties voor het delen micro- en macro-langleven op een rij

De opties die Achmea Pensioenservices ondersteunt voor het delen van micro en macro langlevenrisico staan hieronder.

Uniform	Scheef verdeeld	Verdeeld (alleen voor macro-langleven)	Via solidariteitsreserve
<p>Bescherming: Alle cohorten krijgen 100% bescherming. Dus ook jongeren.</p> <p>Deze bescherming wordt bij de solidaire premieregeling voor micro-langleven maandelijks toebedeeld.</p>	<p>Bescherming: Alleen beschermdde cohorten krijgen 100% bescherming. Loopt gelijk met toedelingsregels andere beschermingsrendementen. Dus geen afwijkende toedelingsregels per soort beschermingsrendement.</p> <p>Deze bescherming wordt bij de solidaire premieregeling voor micro-langleven maandelijks toebedeeld.</p>	<p>Bescherming: Alleen beschermdde cohorten krijgen 100% bescherming. Loopt gelijk met toedelingsregels andere beschermingsrendementen. Dus geen afwijkende toedelingsregels per soort beschermingsrendement.</p>	<p>Bescherming: Bescherming 100% voor iedereen. Loopt gelijk met toedelingsregels andere beschermingsrendementen. Dus geen afwijkende toedelingsregels per soort beschermingsrendement.</p> <p>Deze bescherming wordt bij de solidaire premieregeling voor micro-langleven maandelijks toebedeeld.</p>
<p>Overrendement: Alle cohorten krijgen 100% overrendement.</p>	<p>Overrendement: Zelfde toedelingsregels (sterftewinst valt in overrendement).</p>	<p>Overrendement: 100% overrendement toebedeeld aan dezelfde cohorten die bescherming krijgen (betalen eigen bescherming).</p>	<p>Overrendement: Financiering overrendement (positief en negatief) via solidariteitsreserve.</p>
Complexiteit: hoog	Complexiteit: laag	Complexiteit: laag	Complexiteit: hoog

10. Stabiliseren uitkering met solidariteitsreserve

Het pensioenfonds kan de solidariteitsreserve ook inzetten voor het stabiliseren van de uitkering. Hiermee wordt de reserve gericht ingezet voor het voorkomen van het verlagen van de pensioenuitkering. Het voorkomen van een verlaging is belangrijk in het kader van verliesaversie bij pensioengerechtigden. Veel gepensioneerden zijn verliesavers. Het gaat in dit geval om het voorkomen van verlagingen van nominale uitkeringen.

“Verliesaversie is een emotie, een overreactie op een verlies. Een mens vindt het veel erger iets te verliezen dan de blijdschap is bij een vergelijkbare winst. De eerste euro’s verlies komen daarbij relatief het hardste aan.”

Marika Knoef in Pensioen Pro (februari 2022)

Het kan dus zeer nuttig zijn om de solidariteitsreserve gericht in te zetten voor het stabiliseren van de pensioenuitkering. Hierbij wordt de solidariteitsreserve gericht ingezet om een mogelijke verlaging te voorkomen of te dempen. De afgelopen periode is deze methode bekend geworden als de zogenaamde Ortec methode uit de werkgroep ‘Effectieve inzet solidariteitsreserve’ van de Pensioenfederatie¹⁶.

Er zijn twee methodes om nominale kortingen in de uitkeringsfase met de solidariteitsreserve te voorkomen.

1. Aanvullen vermogen uit reserve om (deel) korting te dekken:

Hierbij zet het pensioenfonds de solidariteitsreserve in om de gespreide korting voor het eerste jaar te repareren voor de deelnemers aan het collectief. Dit betekent bijvoorbeeld dat bij een korting van 5% over vijf jaar (dus 1% per jaar) de eerste korting niet wordt doorgevoerd. De gespreide toedeling is dan 0%, -1%, -1%, -1%, -1%. Hierbij wordt het collectief vermogen zodanig aangevuld uit de reserve dat de eerste korting levenslang wordt voorkomen. Bij deze methodiek is het persoonlijke en collectieve vermogen in overeenstemming met de hoogte van de voorwaardelijk variabele uitkeringen. De dekkingsgraad is 100%. Ervaring vanuit de Wet verbeterde premieregeling leert dat bij spreiding van resultaat in combinatie met een op de risicohouding afgestemd beleggingsbeleid eventuele jaarlijkse kortingen zeer beperkt blijven.

Hoe korting voorkomen uitvoeren (gedekt)

	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	Jaar 5
Spreiding korting in de administratie:	-1%	-1%	-1%	-1%	-1%
		-1%	-1%	-1%	-1%
			-1%	-1%	-1%
				-1%	-1%
					-1%
Dit is de cumulatieve spreidingslat voor demping	-1%	-2%	-3%	-4%	-5%
Met behulp van een correctielat (die reserve aanvult voor hele levensduur)	-1%	-1%	-1%	-1%	-1%
		-1%	-1%	-1%	-1%
			-1%	-1%	-1%
				-1%	-1%
Dit wordt de nieuwe cumulatieve lat	0%	-1%	-2%	-3%	-4%

¹⁶ <https://www.ortecfinance.com/nl-nl/insights/blog/rapport-berekeningen-hogere-en-stabieler-pensioenen-dankzij-solidariteitsreserve>

2. De eenmalige aanvulling uitkering uit reserve zonder aanvulling vermogen:

Hierbij zet het pensioenfonds de solidariteitsreserve alleen in om een daling van de lopende uitkeringen in het betreffende jaar te repareren. Hierbij wordt niet het collectief vermogen aangevuld, want dat komt neer op het levenslang aanvullen van uitkeringen. Alleen de uitkeringen van dat jaar worden aangevuld. Hierdoor wordt het repareren van een daling van de uitkeringen goedkoper en raakt de solidariteitsreserve minder snel leeg. De deelnemer krijgt hiermee een eenmalige toeslag op zijn eigenlijk verlaagde uitkering. Daarmee repareert het pensioenfonds de verlaging. Bij deze methode heeft de deelnemer geen zekerheid dat het pensioenfonds de korting het jaar erop wederom kan voorkomen. Indien de solidariteitsreserve niet toereikend is, daalt in dit geval de uitkering niet 1% maar 2%. Dat komt omdat de verlaging van het vorige jaar niet onvoorwaardelijk is doorgevoerd. Bij langdurig slechte economische omstandigheden wordt de uitkering bij deze methodiek jaren aangevuld waarbij de omvang van het collectieve pensioenvermogen niet in lijn is met de onttrokken uitkeringen in de deze jaren. Als de solidariteitsreserve uiteindelijk leeg raakt, moeten de uitkeringen ineens worden verlaagd naar een niveau dat in lijn is met het vermogen. Dat kan na opeenvolgende jaren zorgen voor een grote daling van de uitkering die niet in lijn is met de gehanteerde risicomaatstaf.

Hoe korting voorkomen uitvoeren (ongedekt)

	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	Jaar 5 en >
Spreiding korting in de administratie:	-1%	-1%	-1%	-1%	-1%
		-1%	-1%	-1%	-1%
			-1%	-1%	-1%
				-1%	-1%
					-1%
Dit is de cumulatieve spreidingslat voor demping	-1%	-2%	-3%	-4%	-5%
Met behulp van een correctie op lat. Die eenmalig voor dat jaar de uitkering aanvult.	-1% +1% = 0%	-1%	-1%	-1%	-1%
		-1%	-1%	-1%	-1%
			-1%	-1%	-1%
				-1%	-1%
					-1%
Dit wordt de nieuwe cumulatieve lat	0%	-2%	-3%	-4%	-5%

Aandachtspunt:

Het is nog onduidelijk of en welke aanvullende eisen kunnen worden gesteld aan de uitvoering van deze laatste variant in kader van communicatie naar deelnemers. De vraag is of er vanuit toezichthouders aanvullende eisen komen om de deelnemers erop te wijzen dat deze aanvulling slechts eenmalig is en de uitkering in een volgend jaar verder kan dalen. Ook is niet duidelijk of en hoe deze ongedekte eenmalige aanvullingen van de uitkering moeten worden verwerkt in de vaststelling van en toets op de risicohoudingsmaatstaf: 'de van jaar op jaar fluctuatie van de uitkering'.

De eventueel hieruit voortkomende aanvullende eisen aan onze communicatie en dienstverlening kunnen vooralsnog niet worden vastgesteld en daarmee ook niet worden opgenomen in onze generieke dienstverlening. Zodra hier meer duidelijkheid over is, zullen deze eventueel worden toegevoegd als aanvullende dienstverlening. In dat geval kan ook worden ingeschat wat de impact van deze eisen is voor een eventueel additioneel benodigde functionaliteit van het systeem en de maakbaarheid in de tijd.

10.1 Beschermen koopkracht met de solidariteitsreserve

In de discussie over het inzetten van de solidariteitsreserve is geopperd om de methode van een ‘ongedekte’ aanvulling van de uitkering ook te hanteren voor koopkrachtbescherming. Ongedekt betekent zonder aanvulling van het onderliggende vermogen. In dit voorstel vult het pensioenfonds niet alleen bij een verlaging de uitkering eenmalig aan, maar doet dat ook voor koopkrachtbescherming. Hier zet het pensioenfonds de solidariteitsreserve in om in enig jaar de koopkracht van de uitkering op peil te houden. De daarbij behorende persoonlijke pensioenvermogens gaan niet omhoog voor toekomstig koopkrachtbehoud. Een methode die het volledige bijbehorende vermogen aanvult uit de solidariteitsreserve is waarschijnlijk al snel onbetaalbaar. En de solidariteitsreserve kan al na één jaar ontoereikend zijn. Koopkrachtbescherming is nodig in elk jaar dat de inflatie hoger is dan het behaalde en toegekende overrendement. Een solidariteitsreserve die hiervoor wordt gebruikt, wordt veel vaker aangesproken. Ook vergt het vele malen hogere aanpassingen dan in geval van nominale kortingen. Om de benodigde koopkrachtbescherming per deelnemer vast te stellen, is een volledige schaduwadministratie nodig van de jaarlijks uitgekeerde pensioenen versus de door kapitaal gedekte pensioenen. Er is nog geen duidelijkheid over de aanvullende eisen op bovenstaande vraagstukken. Achmea Pensioenservices ondersteunt deze methodiek vooralsnog niet in de uitvoering. Ook vanwege de aanvullende eisen over communicatie en verantwoording over de risico's die de deelnemer hierbij loopt.

Bescherming van koopkracht via solidariteitsreserve op basis van de KNVB-criteria

Kosten	Aanzienlijk vanwege het aanhouden van een dubbele administratie.
Nut	Op lange termijn kan koopkracht alleen worden bijgehouden indien overrendementen de koopkracht kunnen bijhouden.
Veilig	Er ontstaat een risico op grote terugval in inkomen voor een deelnemer, omdat de vermogens niet meer in lijn zijn met de hoogte van de uitkering. Het is onduidelijk hoe te controleren of een mogelijke terugval op individueel niveau binnen de risicohouding blijft.
Begrijpelijk	De methodiek kan verwachtingen scheppen die op lange termijn niet kunnen worden nagekomen. De deelnemer heeft onvoldoende zicht op het risico dat hij van jaar op jaar loopt.

ONS PRODUCTAANBOD

Solidariteitsreserve	
Onze producten	Onze diensten
<p>Vul- en beheerregels:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Initieel (geen beperking) • Uit premie (0-10%) • Uit rendement (0-10%) • Uit sterftevrijval 	<ul style="list-style-type: none"> • Voor de solidariteitsreserve wordt vooraf bepaald welk deel onttrokken wordt uit premie en toebedeeld aan reserve. • Risicodelingsreserve wordt belegd conform een vooraf bepaalde mix. Bij voorkeur opgebouwd uit bestaande bouwblokken en aangestuurd vanuit de pensioenadministratie. • Uniforme toedeling overschot. Bij reserve > 15% op peilmoment.
<p>Delen micro-langlevens:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Scheef verdeeld (gepensioneerden 100% bescherming, financiering via overrendement) • Uniform (iedereen 100% bescherming, 100% overrendement) • Financiering overrendement uit solidariteitsreserve 	<ul style="list-style-type: none"> • Maandelijks toekennen biometrische rendementen op basis van fondsgrondslagen (leeftijdsafhankelijk). • Jaarlijks bepalen en toekennen sterftewinst volgens vooraf bepaalde regels. • Verantwoorden verdeling. • Toedeling is zichtbaar voor deelnemer op communicatie-uitingen (kapitaal overzichten). <p>Vanuit complexiteit heeft scheef verdeeld de voorkeur. De overige methodieken brengen extra kosten met zich mee.</p>
<p>Delen macro-langlevens:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Scheef verdeeld (gepensioneerden 100% bescherming, financiering via overrendement) • Verdeeld (pensioengerechtigden 100% bescherming en 100% overrendement) • Uniform (iedereen 100% bescherming, 100% overrendement) • Financiering overrendement uit solidariteitsreserve 	<ul style="list-style-type: none"> • Toekennen rendement bij stijging levensverwachting indien reserve dat toelaat volgens vooraf bepaalde regels (uniform/alleen gepensioneerden). <p>Vanuit complexiteit heeft scheef verdeeld of verdeeld de voorkeur. De overige methodieken brengen extra kosten met zich mee.</p>
<p>Stabiliseren van uitkeringen (gericht toedelen ter voorkoming nominale korting)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aanvulling voorziening uit reserve: de eerste korting op de lat (of hele korting) niet doorvoeren, maar dekken uit reserve. • Eenmalige aanvulling uitkering: de korting met een eenmalige toeslag dempen (impact nog verder uit te werken bij nadere regelgeving).
<p>Koopkrachtreparatie</p>	<p>Bieden we vooralsnog niet als optie. De impact en regels nog verder uit te werken bij nadere regelgeving.</p>

11. Overige whitepapers

Dit is onze whitepaper “*De solidaire premieregeling Van wet naar uitvoering*”. Achmea Pensioenservices schrijft op weg naar het nieuwe pensioenstelsel meerdere papers.

Het nieuwe pensioenstelsel: belangrijke juridische en fiscale aspecten bij de uitvoering van een solidaire premieregeling

In de whitepaper *Het nieuwe pensioenstelsel: belangrijke juridische en fiscale aspecten bij de uitvoering van een solidaire premieregeling* beschrijven de pensioenjuristen van Achmea Pensioenservices op hoofdlijnen de juridische en fiscale aspecten van enkele belangrijke onderwerpen. Deze paper is bedoeld voor een pensioenfonds dat kiest voor uitvoering van een solidaire premieovereenkomst.

De flexibele premieregeling. Het nieuwe pensioenstelsel: van wet naar uitvoering

In de whitepaper *De flexibele premieregeling. Het nieuwe pensioenstelsel: van wet naar uitvoering* beschrijft Achmea Pensioenservices haar visie, en ook haar voorkeurskeuze, bij de administratieve uitvoering van een flexibele premieregeling.

Het nieuwe pensioenstelsel: belangrijke juridische en fiscale aspecten bij de uitvoering van een flexibele premieregeling

In de whitepaper “*Het nieuwe pensioenstelsel: belangrijke juridische en fiscale aspecten bij de uitvoering van een flexibele premieregeling*” beschrijven de pensioenjuristen van Achmea Pensioenservices op hoofdlijnen de juridische en fiscale aspecten van enkele belangrijke onderwerpen. Deze paper is bedoeld voor een pensioenfonds dat kiest voor uitvoering van een flexibele premieovereenkomst.

Informatieverplichtingen

Achmea Pensioenservices is bezig met het opstellen van een whitepaper over de (wettelijke) informatieverplichtingen. Zodra deze whitepaper is afgerond, wordt deze aan pensioenfondsen beschikbaar gesteld.

Invaren

Achmea Pensioenservices is bezig met het opstellen van een whitepaper die ziet op het proces van invaren. Zodra deze whitepaper is afgerond, stellen we deze aan pensioenfondsen beschikbaar.

De whitepapers over de solidaire premieregeling leest u op wettoekomstpensioen.achmeapensioenservices.nl/solidaire-premieregeling/overige-white-papers

De whitepapers over de flexibele premieregeling leest u op wettoekomstpensioen.achmeapensioenservices.nl/flexibele-premieregeling/overige-white-papers

U leest op deze pagina's ook de brochure “[Samen de weg banen naar een nieuwe pensioenregeling](#)” en de [routekaart](#).

Contact

WILT U MEER WETEN OVER DIT ONDERWERP?

Bent u benieuwd hoe wij u het beste kunnen helpen bij uw voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel? Neem dan contact op met uw accountmanager of bestuursadviseur.

Wij helpen u graag!

Versiebeheer

Versienummer	Datum	Reden van wijziging
Versie 1.0	d.d. 20-03-2023	Oplevering DE SOLIDIARE PREMIEREGELING Het nieuwe pensioenstelsel: van wet naar uitvoering

Disclaimer: deze publicatie is met de grootst mogelijke zorg samengesteld en gebaseerd op betrouwbaar geachte informatiebronnen. De verstrekte informatie is aan verandering onderhevig. Wij geven geen garantie op de juistheid en volledigheid van de informatie. Aan de verstrekte informatie kunnen geen rechten worden ontleend.